

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΜΣ Διεθνούς & Ευρωπαϊκού Δικαίου και Διακυβέρνησης
Ειδίκευση: Διεθνές Δίκαιο & Διπλωματικές Σπουδές

**«Αστυνομική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις
στην Ευρωπαϊκή Ένωση»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΑΛΟΓΛΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

A.M. 1218M036

ΑΘΗΝΑ 2019

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Ο. Τσόλκα

ΜΕΛΗ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Μ. Μεγγκ - Παπαντώνη, Χ. Ταγαράς

Copyright © Καδογλου Νικόλαος, 2019

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής για εμπορικούς σκοπούς. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	5
Abstract.....	6

Κεφάλαιο Πρώτο

Η αποστολή της σύγχρονης Αστυνομίας

1.1 Κοινωνιολογικές και ιδεολογικές θέσεις.....	7
1.2 Βασικές λειτουργίες της αποστολής της Αστυνομίας.....	7

Κεφάλαιο Δεύτερο

Η αστυνομική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις ως επιμέρους πολιτική της ΕΕ για την ανάπτυξη ενός "χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης"

2.1 Από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ μέχρι τη Συνθήκη της Λισαβώνας.....	11
2.1.1 Η ανάγκη για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης	11
2.1.2 Οι Συνθήκες του Άμστερνταμ και της Νίκαιας..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
2.1.3 Το Πρόγραμμα του Τάμπερε.....	155
2.1.3.1 Οι βασικοί στόχοι της συνόδου του Τάμπερε.....	15
2.1.3.2 Διάρθρωση και περιεχόμενο του Προγράμματος Τάμπερε.....	166
2.1.4 Το Πρόγραμμα της Χάγης.....	19
2.1.4.1 Γενικά.....	19
2.1.4.2 Ενίσχυση του χώρου «ελευθερίας».....	21
2.1.4.3 Ενίσχυση του χώρου «ασφάλειας».....	24
2.1.4.4 Ενίσχυση του χώρου «δικαιοσύνης».....	28
2.1.5 Ειδικότερα: Η αστυνομική συνεργασία στον τότε τρίτο πυλώνα.....	28
2.2 Η Συνθήκη της Λισσαβώνας.....	32
2.2.1 Οι βασικές θεσμικές αλλαγές.....	32
2.2.2 Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης.....	36
2.2.3 Ειδικότερα: Η Στρατηγική της Εσωτερικής Ασφάλειας.....	38
2.3 Θέσπιση κανόνων παραγώγου ενωσιακού δικαίου για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας στην ΕΕ.....	44
2.3.1 Αποφάσεις.....	45
2.3.2 Οδηγίες.....	46

Κεφάλαιο Τρίτο

Η αστυνομική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στο «χώρο ασφάλειας»

3.1 . Αντικείμενο και στόχοι.....	48
3.2 Τα πρότυπα της ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας.....	49

3.3 Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (<i>EUROPOL</i>).....	53
3.3.1 Εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου	53
3.3.2 Προσωπικό της Europol	57
3.3.3 Η Αποστολή της EUROPOL.....	57
3.3.4 Τα Καθήκοντα της EUROPOL.....	59
3.3.5 Η Θεσμική Διάρθρωση της EUROPOL.....	61
3.3.6 Οι Υπηρεσίες και η Υποστήριξη που παρέχει η EUROPOL	61
3.3.7 Συνεργασία <i>INTERPOL – EUROPOL</i>	64
3.3.8 Το Πλέγμα Συνεργατικών Σχέσεων της EUROPOL.....	66
3.4 Η συνεργασία μεταξύ αστυνομικών αρχών στο σύστημα Schengen.....	68
3.5 Κοινές ομάδες έρευνας.....	74
3.6 Προοπτικές ανάπτυξης της αστυνομικής συνεργασίας στην ΕΕ.....	76
Επίλογος.....	79
Πηγές - Βιβλιογραφία	80
Επίσημα Κείμενα.....	80
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία.....	88
Εργασίες - Έρευνα.....	90
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία	90
Διαδικτυακοί ιστότοποι.....	91

Περίληψη

Στα πλαίσια του κοινωνικού ελέγχου της εγκληματικότητας εντάσσεται και η απάντηση του κράτους, η οποία καλείται αντεγκληματική πολιτική, μέρος της οποίας αποτελεί η αστυνομική συνεργασία, σε εθνικό και υπερεθνικό (περιφερειακό και παγκόσμιο) επίπεδο, με τον θεσμό της αστυνομίας να υφίσταται σε εθνικό αλλά και υπερεθνικό επίπεδο. Η συνεργασία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε αστυνομικά ζητήματα αναπτύχθηκε προκειμένου να καλυφθεί το έλλειμμα ασφάλειας που δημιουργήθηκε μετά την κατάργηση των συνοριακών ελέγχων με τις Συμφωνίες Schengen και την συνακόλουθη ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Στο πλαίσιο των εν λόγω Συμφωνιών προβλέφθηκαν μέτρα αστυνομικής συνεργασίας προκειμένου να αντισταθμιστεί το προαναφερθέν έλλειμμα που είχε ανακύψει στην ασφάλεια. Η αστυνομική συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο κρίνεται επιβεβλημένη, αφενός εξαιτίας της κατάργησης των ελέγχων στα σύνορα και αφετέρου λόγω των μορφών με τις οποίες εμφανίζεται η εγκληματικότητα, η οποία σήμερα δεν περιορίζεται μόνο στα στενά εδαφικά όρια ενός κράτους, αλλά επιπλέον παρουσιάζεται με οργανωμένη μορφή σε διεθνή διάσταση. Ως εκ τούτου παρίσταται αναγκαία η συνεργασία σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας για τους πολίτες σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, κάτι που επιτυγχάνεται μέσα από την πρόληψη και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, οργανωμένης ή μη, με την τρομοκρατία, την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και το οργανωμένο αλλά και το ηλεκτρονικό έγκλημα να αποτελούν τις κύριες εκφάνσεις της, μέσα από τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων, των τελωνειακών και άλλων υπηρεσιών που το αντικείμενό τους άπτεται στους τομείς της πρόληψης, εξακρίβωσης και διερεύνηση του εγκλήματος από τα κράτη μέλη αλλά και μέσω της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol), σε επίπεδο ανάλυσης πληροφοριών, στρατηγικής και επιχειρησιακής φύσης.

Λέξεις κλειδιά: αστυνομική συνεργασία, Europol, Χώρος Ασφάλειας

Abstract

The social response to crime also includes the response of the state, which is called anti-crime policy, of which police cooperation is part, at national and supranational (regional and global) level, with the police institution existing at both national and international level. European Union Member States' cooperation on police matters has been developed to cover the security gap created by the abolition of border controls with the Schengen Agreements and the consequent free movement of persons. These Agreements provided for police cooperation measures to offset the aforementioned security deficit. Police co-operation at European level is considered necessary, on the one hand because of the abolition of border controls and on the other because of the forms in which crime is occurring, which today is not only confined to the narrow territorial boundaries of a state but is also organized in an international dimension. Cooperation at European and international level is therefore essential. The European Union aims to ensure a high level of protection for citizens in an area of freedom, security and justice, achieved through the prevention and fight against crime, organized or not, with terrorism, illicit drug trafficking and organized but and cybercrime to be its main manifestations, through closer co-operation between police forces, customs and other services in their fields of prevention to investigate and investigate crime by the Member States but also through the European Police Office (Europol), at the level of intelligence analysis, of a strategic and operational nature.

Keywords: police cooperation, Europol, Security Area

Κεφάλαιο Πρώτο

Η αποστολή της σύγχρονης Αστυνομίας

1.1 Κοινωνιολογικές και ιδεολογικές θέσεις

Η Αστυνομία ως κρατικός οργανισμός, διέπεται από συγκεκριμένες δομές οργάνωσης και λειτουργίας μέσω των οποίων υλοποιούνται πολιτικές και στρατηγικές δράσης στα πλαίσια της πρόληψης και καταστολής του εγκλήματος. Οι λειτουργίες και οι δράσεις της σύγχρονης Αστυνομίας διέπονται πάντα από ένα αυστηρό και συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο και ευθυγραμμίζονται με το σύστημα αξιών της ίδιας της κοινωνίας. Πρόκειται επομένως για αξίες και αρχές που αντικατοπτρίζουν το νομικό και πολιτικό πολιτισμό του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου και ταυτόχρονα διασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία. Ως εκ τούτου η Αστυνομία υπηρετεί ανθρώπινες αξίες οι οποίες αποτελούν τις βάσεις της ίδιας της κοινωνίας και κατ' επέκταση της ίδιας της δημοκρατίας¹.

Η Αστυνομία τοποθετείται συνεχώς στο επίκεντρο του κοινωνικού και πολιτικού ενδιαφέροντος. Οι πολίτες αντιλαμβάνονται την Αστυνομία ως την κρατική υπηρεσία η οποία καθ' όλο το εικοσιτετράωρο² είναι στη διάθεσή τους, παρέχοντας τα εχέγγυα για τη λύση κάθε προβλήματός τους με εμπιστευτικότητα και διακριτικότητα. Η πολιτική εξουσία, παράλληλα, προβάλλει την αξιοπιστία και τον επαγγελματισμό της Αστυνομίας για την τήρηση της κοινωνικής ομαλότητας, τη διατήρηση της έννομης τάξης και εν κατακλείδι τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής, η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη θετική ανταπόκριση του κοινωνικού συνόλου στην εδραίωση της πολιτικής εξουσίας.

1.2 Βασικές λειτουργίες της αποστολής της Αστυνομίας

Η σύγχρονη Αστυνομία αποτελεί σήμερα, όπως προαναφέρθηκε, βασικό θεσμό κάθε δημοκρατικού πολιτεύματος ενώ παράλληλα αποτελεί δικλείδα ασφαλείας για την

---

¹ John, Cran. "Institutional theory of police: a review of the state of the art" στο *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management*, Vol. 26, No 2, 2003, σελ. 186-207.

² Χαρακτηριστική είναι η καταγραφή δήλωσης βουλευτού στα πρακτικά της Βουλής των Ελλήνων σχετικά με την ετοιμότητα των υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας: «Στις 168 ώρες που έχει η εβδομάδα μόνο 36 ώρες δουλεύει ο δημόσιος τομέας και τις υπόλοιπες ώρες δουλεύουν μόνο τα αστυνομικά τμήματα», βλ. Β Σκουρή, & Α. Τάχου, *Δίκαιο Δημόσιας Τάξης* (Σάκκουλα), 1990, σελ. 145.

προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών. Αν και ακόμη και σήμερα αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα σε σχέση με την αποστολή και τη λειτουργία της, είναι γενικά αποδεκτό ότι με το πέρασμα του χρόνου και μέσα από τη συσσώρευση εμπειρίας η Αστυνομία άλλαξε τις δομές λειτουργίας της και τις προσαρμοσε στις απαιτήσεις της σημερινής κοινωνίας, χωρίς να παραβιάζονται ατομικά δικαιώματα και ελευθερίες προς όφελος των κυρίαρχων κοινωνικών τάξεων και των συμφερόντων τους, όπως ίσχυε με την λειτουργία των πρώτων οργανωμένων Αστυνομιών στον ευρωπαϊκό χώρο, στις αρχές του περασμένου αιώνα³.

Ως εκ τούτου, μία από τις βασικότερες λειτουργίες της σύγχρονης Αστυνομίας, που παράλληλα υπογραμμίζει και τον καταλυτικό ρόλο της στη διασφάλιση της κοινωνική ευρυθμίας, αποτελεί η προστασία της ζωής, της περιουσίας και των δικαιωμάτων και ελευθεριών κάθε πολίτη χωρίς διακρίσεις, η οποία παρέχεται κατ' αποκλειστικότητα στην Αστυνομία από την πολιτεία. Ουσιαστικά, η αρμοδιότητα αυτή αποτελεί τη νομιμοποιητική βάση της λειτουργίας της Αστυνομίας και της ανάληψης της νόμιμης δράσης, προκειμένου να διαφυλαχθούν συνταγματικώς κατοχυρωμένα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, γεγονός το οποίο προβλέπεται στις διατάξεις της Οικουμενικής Διακήρυξης⁴, στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου⁵ καθώς επίσης και στον Χάρτη των θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως αποτέλεσμα, κατά την εκτέλεση των αστυνομικών καθηκόντων κυριαρχεί η αρχή της ισότητας και της ισονομίας, κάτι που καταδεικνύεται από το γεγονός ότι ο

---

³Στη Βρετανία για παράδειγμα, το 1824, η Αστυνομία, με νόμο, περισυνέλεγε από τους δρόμους τους άστεγους και επαίτες, μεταξύ των οποίων και πολλοί ανήλικοι, με την κατηγορία της επατείας και αλητείας, τους οποίους στη συνέχεια μετέφερε σε εργοστασιακές εγκαταστάσεις όπου εργάζονταν καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας σε απαράδεκτες συνθήκες. Waddington, P.A.J. *Calling the Police* (Avebury), USA, 1993, σελ.2.

⁴Αρθ. 7 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα δικαιώματα του ανθρώπου για τα δικαιώματα του ανθρώπου, Παρίσι, 10 Δεκεμβρίου 1948, Ηνωμένα Έθνη.

⁵Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, Ρώμη, 4 Νοεμβρίου 1950, Συμβούλιο της Ευρώπης. Κυρώθηκε με το Ν.Δ. 53/1974, ΦΕΚ-256Α'.

αστυνομικός δεν προβαίνει σε διακρίσεις λόγω φυλής, φύλου, πολιτικών πεποιθήσεων, εθνικής καταγωγής, περιουσίας, γέννησης ή άλλης κατάστασης⁶.

Μια εξίσου σημαντική λειτουργία της Αστυνομίας είναι αυτή της προστασίας και της διατήρησης της δημόσιας τάξης, η οποία παρότι θεωρείται ως μία από τις γενικές αρμοδιότητες της Αστυνομίας, ουσιαστικά αποτελεί μία από τις περισσότερο ευαίσθητες πτυχές του αστυνομικού έργου. Η ευρύτητα της έννοιας της δημόσιας τάξης σε συνδυασμό με την αδυναμία για τον ακριβή καθορισμό της, συχνά οδήγησε, κατά το παρελθόν σε λανθασμένες αστυνομικές πρακτικές για την προστασία της. Παρά το γεγονός ότι δεν υφίσταται ένας ενιαίος και καθολικά αποδεκτός ορισμός της δημόσιας τάξης⁷, το εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου ταυτίζεται με την προστασία του δημόσιου συμφέροντος, η διατήρηση της οποίας κρίνεται ως απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή κοινωνική συμβίωση και την απρόσκοπτη λειτουργία των θεσμών του δημοκρατικού πολιτεύματος. Μέσω του συνταγματικού πλαισίου κάθε χώρας και των κανόνων δικαίου, ανατίθεται στην Αστυνομία η προστασία της δημόσιας τάξης για τη διατήρηση της κοινωνικής ομαλότητας και της κοινωνικής ευρυθμίας καθώς όλοι οι πολίτες, ανεξαιρέτως, υπόκεινται κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους σε περιορισμούς, οι οποίοι προβλέπονται με νόμους, και οι οποίοι επιβλέπονται για την εφαρμογή τους από την Αστυνομία. Οι περιορισμοί αυτοί αποσκοπούν κυρίως στην προστασία και τον σεβασμό των δικαιωμάτων τρίτων, ενώ, ταυτόχρονα, υπαγορεύονται από τις θεμιτές επιταγές της ηθικής, της δημόσιας ασφάλειας και της κοινωνικής ευημερίας, όπως άλλωστε καθορίζεται και στις διατάξεις της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα δικαιώματα του ανθρώπου⁸.

Αξίζει να αναφερθεί ότι στις ημέρες μας, η καταπολέμηση του εγκλήματος έχει αναχθεί σε προτεραιότητα εθνικής σημασίας για κάθε σύγχρονη Αστυνομία,

---

⁶Αρθ. 2 & 5 της *Διεθνούς Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών φυλετικών διακρίσεων*. Κυρώθηκε με το Ν.Δ. 1342/1970. Βλ. επίσης σχετικά με τη συμπεριφορά των αστυνομικών τον Κώδικα των Ηνωμένων Εθνών (*UN Code for Law Enforcement Officials*).

⁷Εκτενή ανάλυση της έννοιας της δημόσιας τάξης βλ. Παπαϊωάννου, Ζ. *Περιεχόμενο και όρια της αστυνομικής εξουσίας* (Σάκκουλα) 2004, σελ. 188 κ. επ.

⁸Αρθ. 29 παρ. 2 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών με την υπ' αριθ. 217^A (111) Απόφαση της 10^{ης} Δεκεμβρίου 1948.

λόγω της κατακόρυφης αύξησης όλων των μορφών εγκληματικότητας αλλά και των διεθνών διαστάσεων που έχει προσλάβει τα τελευταία χρόνια. Η Αστυνομία, αποτελώντας μέρος του ποινικού συστήματος και κατ' επέκταση βοηθητικό όργανο της ποινικής δικαιοσύνης, καθώς η τελευταία δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει χωρίς τη συμμετοχή της⁹ προβαίνει, στο πλαίσιο της ποινικής καταστολής και της καταστολής¹⁰ της εγκληματικότητας εν γένει, σε μία σειρά αυστηρών και οριοθετημένων αστυνομικών ενεργειών, σύμφωνα με τους συνταγματικούς κανόνες κάθε δημοκρατικού πολιτεύματος. Η βεβαίωση παραβάσεων, η σύλληψη και κράτηση του εκάστοτε παραβάτη, η εξέταση μαρτύρων, η συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και γενικά όλες οι από το νόμο προβλεπόμενες ενέργειες στα πλαίσια της προανάκρισης, αποτελούν εξαιρετικά σημαντικές και ιδιαίτερα ευαίσθητες λειτουργίες της Αστυνομίας καθώς αγγίζουν βασικά θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα¹¹ και ατομικές ελευθερίες¹².

Εν αντιθέσει με την καταστολή του εγκλήματος, η πρόληψη περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα αστυνομικών δραστηριοτήτων οι οποίες καλύπτουν όλες τις εκφάνσεις του εγκλήματος. Γενικά, η εννοιολογική οριοθέτηση της πρόληψης περιλαμβάνει το σύνολο των ενεργειών και δραστηριοτήτων της Αστυνομίας, οι οποίες αποσκοπούν στην παρεμπόδιση ορισμένων ατόμων από την τέλεση ποινικών αδικημάτων και ταυτόχρονα άλλων προσώπων να γίνουν θύματα¹³. Εν πάση περιπτώσει, ο προληπτικός ρόλος της Αστυνομίας είναι περισσότερο σημαντικός από την καταστολή και συνάμα πολύ περισσότερο δύσκολος στην πραγματοποίησή του. Αξίζει να τονιστεί ότι βασικότερο χαρακτηριστικό της πρόληψης είναι η αμιγής

---

⁹Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνικός έλεγχος του εγκλήματος* (Παπαζήση), 1994, σελ. 203.

¹⁰Για την ποινική καταστολή βλ. αναλυτικά στο Ν. Κουράκης, *Ποινική Καταστολή* (Σάκκουλα), 1977.

¹¹Για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την ανάκριση βλ. Σ. Αλεξιάδης, *Ανακριτική* (Σάκκουλα), Γ' έκδοση, 1993, σελ. 78-96, καθώς επίσης Ι. Φαρσεδάκης, *Ανακριτική – Δικαιώματα του ανθρώπου και εγκληματογένεση* (Νομική Βιβλιοθήκη), 1984.

¹²Αναλυτικά για την αστυνόμευση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βλ. R. Crawshaw/ B. Devlin/ T. Williamson, *Human Rights and Policing* (Kluwer Law International), The Hague, 1998, καθώς επίσης και στο P. Neyroud / A. Beckley, *Policing, Ethics and Human Rights* (Willan Publishing), UK, 2001.

¹³Ο κοινωνικός ρόλος της Αστυνομίας επισημάνθηκε στις εργασίες του Συμβουλίου της Ευρώπης, το 1977, στις εργασίες της 3^{ης} εγκληματολογικής συνάντησης όπου δόθηκε και ο παραπάνω αναφερόμενος ορισμός της πρόληψης, βλ. σχετικά Κ. Σπινέλλη, *Η γενική πρόληψη των εγκλημάτων* (Σάκκουλα), 1982, σελ. 106.

κοινωνική της διάσταση¹⁴, καθώς οποιαδήποτε αστυνομική δραστηριότητα σχεδιάζεται και υλοποιείται για την πρόληψη κάθε μορφής εγκληματικότητας η οποία αφορά στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και όχι κατ' ανάγκη σε συγκεκριμένα άτομα ή συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα, όπως συμβαίνει σχεδόν πάντα στις περιπτώσεις καταστολής, ενώ τεκμαίρεται ότι η Αστυνομία αποτελεί ίσως τον μοναδικό κρατικό οργανισμό που ιδρύεται με πρωταρχικό σκοπό την πρόληψη του εγκλήματος¹⁵.

Τέλος, να αναφερθεί ότι πέραν των λειτουργιών που έχουν συνάφεια με την πρόληψη, καταστολή και προστασία της δημόσιας τάξης, η Αστυνομία δεν παύει να λειτουργεί και ως δημόσιος οργανισμός παροχής υπηρεσιών στο κοινό, κάτι που προβάλλει την κοινωνική διάσταση της αποστολής της καθώς εξασφαλίζεται η αμεσότητα της επαφής του αστυνομικού με τον πολίτη. Το τελευταίο γεγονός, αποτελεί τον λόγο για τον οποίο τα τελευταία χρόνια παρατηρείται, στο διεθνή χώρο, μια ενιαία κατεύθυνση και προσπάθεια από όλες τις Αστυνομίες να ευαισθητοποιήσουν το αστυνομικό προσωπικό στις επαφές του με τον πολίτη, με την έκδοση κωδίκων δεοντολογίας¹⁶, ως γενικά πλαίσια κανόνων επαγγελματικής αστυνομικής δεοντολογίας¹⁷.

Κεφάλαιο Δεύτερο

Η αστυνομική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις ως επιμέρους πολιτική της ΕΕ για την ανάπτυξη ενός "χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης"

2.1 Από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ μέχρι τη Συνθήκη της Λισαβόνας

2.1.1 Η ανάγκη για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης

---

¹⁴Για τον κοινωνικό χαρακτήρα της πρόληψης βλ. Χ. Ζαραφονίτου, *Πρόληψη της εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο* (Νομική Βιβλιοθήκη), 2003, σελ. 44 κ.επ.

¹⁵Wilson, O.W. *Police Administration* (C.C. Thomas), Springfield, Illinois, 1950, p. 204-205.

¹⁶Βλ. μία εξόχως σημαντική εργασία που περιλαμβάνει όλους σχεδόν τους κώδικες δεοντολογίας στις Αστυνομίες της Ευρώπης, στις Η.Π.Α. και στην Αυστραλία: Kleinig John & Zhang Yurong (eds), *Professional Law Enforcement Codes*(Greenwood Press), 1993, London.

¹⁷Κώδικας συμπεριφοράς για τους αστυνομικούς, Άρθ. 1, Υπ' αριθ. Α/RES/34/169 από 5/2/1980 Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε.

Τα πρώτα βήματα συνεργασίας στους τομείς της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων (ΔΕΥ), παρατηρούνται στη δεκαετία του '60, κατά την ανάπτυξη της τότε Ε.Κ. Από τότε, για μία σειρά ετών, η ευρωπαϊκή πολιτική στους τομείς αυτούς θεσπιζόταν στα πλαίσια κυβερνητικών συνεδριάσεων σε ομάδες ad hoc, εκτός των νομοθετικών δομών της Ε.Ε. Σε αυτά τα πλαίσια αποφασίστηκε το 1975 οι Υπουργοί Εσωτερικών να συνέρχονται στα πλαίσια της Ομάδας TREVI, για να εξετάζουν ζητήματα αρμοδιότητας, κυρίως στον τομέα της δημόσιας τάξης. Ακολούθως, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας συστήθηκε αρχικά ομάδα δικαστικής συνεργασίας ενώ ακολούθησε η ad hoc ομάδα μετανάστευσης, η Ομάδα συντονιστών ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, η Επιτροπή για την Καταπολέμηση των Ναρκωτικών (CEAD) και το σύστημα Schengen με το οποίο έγιναν εμφανή και τα όρια της κλασικής διακυβερνητικής συνεργασίας¹⁸.

Οι μαζικές προκλήσεις όμως, όπως η αύξηση της διασυνοριακής εγκληματικότητας, των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών και των τρομοκρατικών επιθέσεων, σε σχέση με την ελευθερία, την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη, κατέδειξαν την αναγκαιότητα υιοθέτησης ενός συστήματος διακυβέρνησης προκειμένου να τις αντιμετωπίσει στα πλαίσια ενός ραγδαίως μεταβαλλόμενου κόσμου¹⁹.

Με την Συνθήκη του Μάαστριχτ, τέθηκαν οι βάσεις για μία συνεργασία στους τομείς της ΔΕΥ και μέσα από την ενσωμάτωση στη Συνθήκη των προηγουμένως ad hoc ρυθμίσεων, επιτεύχθηκε η ενοποίηση και η ενίσχυσή τους, γεγονός το οποίο πραγματοποιήθηκε με τη δημιουργία του καλούμενου τρίτου πυλώνα, στον οποίο, υπό τον τίτλο VI «Συνεργασία στους τομείς δικαιοσύνης και

---

¹⁸Π. Ιωακεμίδης, Ευρωπαϊκή πολιτική Ένωση, θεωρία – διαπραγμάτευση, θεσμοί και πολιτικές, Η συνθήκη του Μάαστριχτ και η Ελλάδα, β' έκδοση, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1995, σελ. 283-285 και Στ. Περάκης, «Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης στην Ε.Ε.», σε Κ. Στεφάνου, Μ. Τσινισιζέλη, Α. Φατούρου, Θ. Χριστοδουλίδη (επιμ.), Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, τόμος Α', Ενοποιητική Δυναμική, Δικαιοταξία – Διακυβέρνηση, Ι. Σιδέρης, 2006, σελ. 384-386.

¹⁹Στ. Περράκης, «Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης στην Ε.Ε.», ο.π. σελ. 384-386, Στ. Περράκης «Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε κίνηση: Μια εισαγωγική θεώρηση», σε Στ. Περράκης (επιμ.), Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης. Από το Τάμπερε στη Χάγη και επείκεια, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2007, σελ. 17-22.

εσωτερικών υποθέσεων» (άρθρα K-K9), ορίστηκαν ως «θέματα κοινού ενδιαφέροντος η πολιτική ασύλου, οι κανόνες που διέπουν τη διέλευση προσώπων από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών και τον έλεγχο τους, η πολιτική αναφορικά με τη μετανάστευση και τους υπηκόους τρίτων χωρών, η καταπολέμηση της τοξικομανίας και της απάτης διεθνούς κλίμακας, η δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις, η τελωνειακή συνεργασία και η αστυνομική συνεργασία για την πρόληψη και καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, και άλλων σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένης της Europol (άρθρο K1).

Η θεσμική πλαισίωση του τρίτου πυλώνα πραγματοποιήθηκε με γνώμονα την αρχή του «ενιαίου θεσμικού πλαισίου» (άρθρο Γ, ΣυνθΕΕ)²⁰. Παράλληλα, διαμορφώθηκαν τρεις διευθύνουσες επιτροπές για θέματα ασύλου, μετανάστευσης και δικαστικής, αστυνομικής και τελωνειακής συνεργασίας, καθώς και το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, όπως και η Συντονιστική Επιτροπή.

2.1.2 Οι Συνθήκες του Άμστερνταμ και της Νίκαιας

Ακολούθως, και όσο ο τομέας των πολιτικών ΔΕΥ αναδεικνυόταν σε κεντρικό ζήτημα, κατέληξε να αποτελεί τομέα της πολιτικής που ενισχύθηκε από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ²¹, η οποία επικεντρώθηκε σε θεσμικά ζητήματα καθώς και σε αυτό της ρήτηρας ευελιξίας.

Πιο συγκεκριμένα, η ΣυνθΑμ η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Μάιο του 1999 αποβλέποντας στη σταδιακή καθιέρωση, ως στόχο της Ε.Ε., ενός Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, προέβλεπε την «κοινοτικοποίηση» της πολιτικής ασύλου, της διέλευσης των εξωτερικών συνόρων, της μετανάστευσης καθώς και της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, με τη δημιουργία του νέου τίτλου: «Θεωρήσεις, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές σχέσεις με την

---

²⁰Το ενιαίο θεσμικό πλαίσιο αποτελεί συγκεκριμένη έκφραση της αρχής της θεσμικής ενότητας. Η έννοια αυτή συνεπάγεται ότι τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και της Κοινότητας είναι τα ίδια. Αυτά τα θεσμικά όργανα συμμετέχουν κατά συνέπεια στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και διαφόρων πυλώνων. Το ενιαίο του θεσμικού πλαισίου είναι ένα από τα μέσα που χρησιμοποιούνται από τους συντάκτες των Συνθηκών για τη διατήρηση της συνοχής μεταξύ της δράσης της Ένωσης και της δράσης των Κοινοτήτων.

²¹ Για το πλήρες κείμενο της Συνθήκης βλ. <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-amsterdam>

ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων» (άρθρα 61-69 ΣυνθΕΚ). Εν συνεχεία, και λόγω της κοινοτικοποίησης μέρους του τρίτου πυλώνα, το περιεχόμενο της συνεργασίας του πυλώνα αυτού, συρρικνώθηκε περιλαμβάνοντας την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις (τίτλος VI, άρθρα 29-42 ΣυνθΕΕ), ενώ με Πρωτόκολλο προσαρτημένο στη Συνθήκη, ενσωματώθηκε το κεκτημένο Schengen στην έννομη τάξη της Ε.Ε.²² Από τις σημαντικότερες καινοτομίες του τρίτου πυλώνα είναι η θέσπιση νέων πράξεων για την προώθηση της συνεργασίας στα πεδία του τίτλου VI. Έτσι, στο υφιστάμενο μέσο των κοινών θέσεων και των συμβάσεων στη συνθήκη του Μάαστριχτ, προστίθεται οι αποφάσεις – πλαίσιο και οι αποφάσεις.

Ακολουθως, στις 26 Φεβρουαρίου υπογράφεται η Συνθήκη της Νίκαιας²³, η οποία τίθεται σε εφαρμογή την 1^η Φεβρουαρίου 2003. Η θεσμική μεταρρύθμιση χαρακτηρίζεται ως περιορισμένη καθώς επιφέρει προσαρμογές αναφορικά με τη λειτουργία και τη σύνθεση των θεσμικών οργάνων και τις ενισχυμένες συνεργασίες. Στον τίτλο VI σχετικά με τις διατάξεις για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, οι αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν δεν είναι σημαντικές καθώς ο στόχος παροχής ενός χώρου ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοδύνης, στους ευρωπαίους πολίτες επιτυγχάνεται με την πρόληψη και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, η επίτευξη του οποίου επιτυγχάνεται μέσα από στενότερη συνεργασία μεταξύ εθνικών αστυνομικών δυνάμεων και άλλων αρμόδιων εθνικών αρχών τόσο απευθείας όσο και μέσω της Europol, καθώς και τη στενότερη συνεργασία μεταξύ δικαστικών και άλλων αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας μέσω της Eurojust²⁴.

Καταληκτικά, η συμβολή της εν λόγω συνθήκης στην εξέλιξη των πολιτικών του πεδίου του τρίτου πυλώνα είναι θετική αφενός προς την κατεύθυνση της

---

²²Π. Ιωακεμίδης, Η Συνθήκη του Άμστερνταμ: νέο πρότυπο ολοκλήρωσης ή από-ολοκλήρωσης; Εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1998, σελ. 91-119.

²³ Για το πλήρες κείμενο βλ. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/4/%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%B7%CE%BA%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B7%CF%82>

²⁴ Άρθρο 29 ΣυνθΕΕ.

ανάθεσης της Eurojust του ρόλου του συντονιστή της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αφετέρου λόγω της ενίσχυσης και της διευκόλυνσης της εφαρμογής της εφαρμογής του μηχανισμού της ενισχυμένης συνεργασίας, επιτρέποντας έτσι μία ελαστικότερη πορεία προς την εξέλιξη των πολιτικών του τρίτου πυλώνα²⁵.

2.1.3 Το Πρόγραμμα του Τάμπερε

2.1.3.1 Οι βασικοί στόχοι της Συνόδου του Τάμπερε

Η Συνθαμ, αποτέλεσε την αφετηρία για την υιοθέτηση και εφαρμογή, τα επόμενα χρόνια, μίας σειράς προγραμμάτων, τα οποία καθόριζαν τους στρατηγικούς στόχους, τις προθεσμίες και τις κατάλληλες μεθόδους προς την επίτευξη της προόδου, με απότοκο σκοπό την υλοποίηση της δημιουργίας ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης. Σαν αποτέλεσμα, οι ευρωπαίοι ηγέτες συνήλθαν υπό την Φινλανδική Προεδρία στην ειδική Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που έλαβε χώρα στο Τάμπερε²⁶ οι οποίοι επιβεβαίωσαν την προσήλωσή τους στην αναγκαιότητα και σπουδαιότητα ενός στόχου που περιλάμβανε την ανάπτυξη ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, λαμβάνοντας ταυτοχρόνως υπόψη τα ζητήματα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων. Σαν αποτέλεσμα, κατέληξαν σε μία συμφωνία για μία σειρά πολιτικών κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων οι οποίες συμπεριλήφθηκαν σε ένα στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής, το οποίο υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε («Πρόγραμμα του Τάμπερε»), θέτοντας ως στόχο την επίτευξη ενός ΧΕΑΔ επικεφαλής του πολιτικού προγράμματος της Ένωσης²⁷. Με αυτό τον τρόπο τέθηκε ένα νέο σχέδιο για την Ευρώπη, η οποία, είχε ήδη ολοκληρώσει την ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς από το 1992 ενώ παράλληλα είχε στραφεί προς τη δημιουργία μίας οικονομικής και νομισματικής ένωσης, καθώς είχε καταστεί σαφές ότι η Ένωση δεν επρόκειτο να παραμείνει απλώς μία οικονομική οντότητα, αλλά ως απώτερο στόχο είχε και την πολιτική ολοκλήρωση.

---

²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – Εφαρμογή του Προγράμματος της Χάγης: η μελλοντική πορεία.

²⁶ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, 15-16 Οκτωβρίου 1999.

²⁷ Στ. Περράκης, «Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης στην Ε.Ε.», σε Κ. Στεφάνου, Μ. Τσινισιζέλη, Α. Φατούρου, Θ. Χριστοδουλίδη (επιμ.), Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, τόμος Α΄, Ενοποιητική Δυναμική, Δικαιοταξία – Διακυβέρνηση, Ι. Σιδέρης, 2006, σελ. 392-395.

2.1.3.2 Διάθρωση και περιεχόμενο του Προγράμματος

Στο Πρόγραμμα καθορίστηκαν οι κατευθύνσεις του Τάμπερε για τη δημιουργία ενός ΧΕΑΔ ενώ συμπεριλήφθηκαν αφενός οι ακολουθητέες πολιτικές και οι προτεραιότητες, οι οποίες περιελάμβαναν μία ευρωπαϊκή πολιτική ασύλου και μετανάστευσης, έναν χώρο δικαιοσύνης, μία συντονισμένη, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, δράση κατά του εγκλήματος και μία, εν γένει, ισχυρότερη εξωτερική δράση της Ε.Ε., και αφετέρου το σχετικό χρονοδιάγραμμα εφαρμογής τους. Αναφορικά με την καταπολέμηση του εγκλήματος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επισήμανε ως εξέχουσας σημασίας σημεία την πρόληψη του εγκλήματος, σε επίπεδο Ένωσης, την ενίσχυση της αστυνομικής συνεργασίας κατά του εγκλήματος και την ειδική δράση κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Αναφορικά με τη δημιουργία ενός **Χώρου Ελευθερίας**, ένα από τα πρώτα συμπεράσματα της Προεδρίας του Τάμπερε, ήταν ο απόλυτος σεβασμός του δικαιώματος του ασύλου και η αρχή της μη επαναπροώθησης²⁸ και η καθιέρωση ενός Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, τα οποία προκειμένου να υλοποιηθούν, υιοθετήθηκαν κοινές ελάχιστες προδιαγραφές και κοινοτικοί κανόνες προς επίτευξη ενός ομοιόμορφου καθεστώτος που θα ίσχυε σε όλη την Ε.Ε.²⁹

Ως εκ τούτου θεσπίστηκε αρχικά η Οδηγία 2001/55/ΕΚ, που υπήρξε σημαντική προς μία ευρωπαϊκή ρύθμιση ασύλου, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων καθώς και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ των κρατών μελών, αναφορικά με την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνακόλουθων συνεπειών³⁰. Ακολούθησε η Οδηγία 2003/9/ΕΚ σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη³¹ καθιερώνοντας ένα ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης των αιτούντων άσυλο σε όλα τα κράτη της Ε.Ε., ενώ βασικό στοιχείο της ευρωπαϊκής πολιτικής ασύλου αποτελεί ο Κανονισμός

²⁸Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, 15-16 Οκτωβρίου 1999, σημείο 13.

²⁹Νικολακοπούλου – Η. Στεφάνου, Ζ. Σακελλιάδου, «Προς ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου», σε Στ. Περράκης (επιμ.), Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, Από το Τάμπερε στη Χάγη και επέκεινα, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2007, σελ. 291-306.

³⁰ EEL 212, 07.08.2001.

³¹ EEL 031, 06.02.2003.

343/2003 (Δουβλίνο II)³² μέσα από τον οποίο θεσπίζονται κριτήρια και μηχανισμοί προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου.

Ακολούθησε προς την ίδια κατεύθυνση μία σειρά Κανονισμών, Οδηγιών και Αποφάσεων, (Οδηγία 2004/83/ΕΚ³³ και η Απόφαση 2000/596/ΕΚ³⁴) όπου σηματοδότησαν μία πολύ σημαντική εξέλιξη στην πολιτική του ασύλου. Ωστόσο, αξιοσημείωτη ήταν η εμμονή των κρατών μελών της Ε.Ε. στις ιδιαιτερότητες των εθνικών συστημάτων ασύλου, γεγονός που καταδείκνυε την αυξημένη ανησυχία για τον έλεγχο της πρόσβασης στα εκάστοτε κράτη μέλη, την κατανομή των βαρών αλλά και την κατάχρηση της διαδικασίας του ασύλου. Σαν αποτέλεσμα αυτού, οι διαδοχικές διαπραγματεύσεις των πράξεων που ακολούθησαν, αντανακλούσαν τη διαρκή αγωνία των κρατών μελών για την εμπλοκή της Ε.Ε. στον πυρήνα της κρατικής κυριαρχίας.

Λαμβάνοντας υπόψη την αυξημένης σημασίας έννοια της ασφάλειας για τους πολίτες της Ευρώπης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε ενήργησε προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός **Χώρου Ασφαλείας** μέσω της πανευρωπαϊκής ενίσχυσης της καταπολέμησης του οργανωμένου διεθνούς εγκλήματος³⁵ μέσα από ενέργειες σε νομοθετικό και κυρίως επιχειρησιακό επίπεδο, όπως η ενίσχυση της δράσης της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol)³⁶ μέσω της προσθήκης Πρωτοκόλλων στη Σύμβαση Europol, η ίδρυση με την Απόφαση 2000/820/ΔΕΥ, της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (CEPOL)³⁷ η οποία έχει ως στόχο την ανάπτυξη κοινής προσέγγισης των ζητημάτων της εγκληματικότητας μέσω της συνεργασίας εθνικών ιδρυμάτων εκπαίδευσης αξιωματικών της αστυνομίας, η δημιουργία της Αστυνομικής Ομάδας Κρούσης, με στόχο τη στενότερη συνεργασία των εθνικών και τοπικών αστυνομικών δυνάμεων, η δημιουργία Κοινών Ομάδων

---

³² ΕΕ L 050. 25.02.2003.

³³ ΕΕ L 304. 30.09.2004.

³⁴ ΕΕ L 252. 06.10.2000.

³⁵ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, *op. cit.*, σημείο 40.

³⁶ Η Σύμβαση για την Ίδρυση της Europol υπεγράφη τον Ιούλιο του 1995 και άρχισε να ισχύει το 1998. Δεν αποτελεί μία καθαυτό ευρωπαϊκή αστυνομία αλλά ένα όργανο η συμβολή του οποίου συνίσταται αφενός στη διευκόλυνση διαβίβασης πληροφοριών μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών και αφετέρου στην παροχή αναλύσεων, σχετικά με το έγκλημα, σε αυτές τις υπηρεσίες.

³⁷ ΕΕ L 336. 30.12.2000.

Έρευνας³⁸ με στόχο τη διενέργεια ποινικών ερευνών σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη στις περιπτώσεις που οι παραβάσεις απαιτούν κυρίως μία συντονισμένη και στοχευμένη δράση σε πολλά κράτη μέλη της Ε.Ε. και τέλος η σύσταση της Eurojust³⁹ έτσι ώστε να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος⁴⁰. Επιπλέον, πέραν της δράσης της Europol και της Eurojust καθώς και την προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών υιοθετήθηκε παράλληλα με μία δέσμη μέτρων, όπως την Απόφαση 2001/427/ΔΕΥ, για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης του Εγκλήματος⁴¹ και την Απόφαση για τη θέσπιση του χρηματοδοτικού προγράμματος Ιπποκράτης.

Αξίζει να τονιστεί ωστόσο το γεγονός ότι παρά τη συνδρομή της Ένωσης, αυτή δεν αντικαθιστά τις εθνικές πολιτικές των κρατών μελών, τα οποία έχουν την κύρια ευθύνη αναφορικά με την πρόληψη του εγκλήματος⁴².

Επιπλέον, ιδιαίτερη σημασία δόθηκε σε σοβαρές μορφές διασυνοριακού εγκλήματος, όπως την εμπορία ανθρώπων (trafficking) με την υιοθέτηση σειράς αποφάσεων και οδηγιών⁴³, την τρομοκρατία, κυρίως μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, μέσα από την έκδοση της Απόφασης – πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁴⁴, το οικονομικό έγκλημα, αντίστοιχα με την έκδοση σχετικών Οδηγιών και Αποφάσεων⁴⁵, τα ναρκωτικά, όπου υιοθετήθηκαν μέτρα, όπως ο Κανονισμός 273/2004 περί των προδρόμων ουσιών των ναρκωτικών.⁴⁶

Αξίζει ωστόσο να αναφερθεί ότι με τις προαναφερόμενες δράσεις και την ολοκλήρωση του Προγράμματος, τέθηκαν οι βάσεις για μία πολιτική πρόληψης αναφορικά με το οργανωμένο έγκλημα και το έγκλημα, αν και ακόμα έμεναν να

---

³⁸ ΕΕ L 162. 20.06.2002.

³⁹ ΕΕ L 063. 06.03.2002.

⁴⁰ ΕΕ L 153. 06.08.2001.

⁴¹ ΕΕ L 153, 08.06.2001.

⁴² SEC (2004) 693, 02.06.2004, σελ. 24. Πρβλ. Επίσης άρθρο 33 ΣυνθΕΕ.

⁴³ EEL 203, 01.08.2002, EEL 079, 26.03.2003, EEL 261, 06.08.2004.

⁴⁴ ΕΕ L 164, 22.06.2002.

⁴⁵ ΕΕ L 344, 28.12.2001, ΕΕ L 149, 02.06.2001, ΕΕ L 196, 02.08.2003.

⁴⁶ EEL 047, 18.02.2004.

γίνουν πολλά ακόμα ώστε η πολιτική ασφάλειας να γινόταν πραγματικά ενεργητική πολιτική.

Αναφορικά με τη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού **Χώρου Δικαιοσύνης**, αναφέρθηκε στα Συμπεράσματα του Τάμπερε ότι: «σε έναν γνήσιο Ευρωπαϊκό Χώρο Δικαιοσύνης ιδιώτες και επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να εμποδίζονται ή να αποθαρρύνονται από την άσκηση των δικαιωμάτων τους λόγω της μη συμβατότητας ή της πολυπλοκότητας των νομικών και διοικητικών συστημάτων των κρατών μελών»⁴⁷. Επιπλέον, οριοθετήθηκε και πολιτικά το πεδίο λειτουργίας της Ένωσης, αναγνωρίζοντας τον μείζονα ρόλο των δικαστικών αποφάσεων στη δικαστική συνεργασία, τόσο σε αστικές όσο και σε ποινικές υποθέσεις.

Ως προς τη δημιουργία του δικαστικού χώρου στις αστικές υποθέσεις, έγινε μία προσπάθεια βελτίωσης της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, της δικαστικής συνεργασίας, της σύγκλισης του αστικού δικαίου και της ανάπτυξης μίας εξωτερικής διάστασης της ευρωπαϊκής δικαστικής περιοχής σε αστικά και εμπορικά θέματα. Μεταξύ άλλων, ωστόσο, ένα από τα κύρια επιτεύγματα υπήρξε η εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων. Επιπλέον, αναφορικά με τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, πραγματοποιήθηκαν σημαντικά βήματα, μέσα από την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, που υπήρξε και ο βασικότερος στόχος, όπου τα αποτελέσματα της σχετικής δράσης παρουσιάστηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Πρόγραμμα των 24 μέτρων⁴⁸ δυνάμει του οποίου υιοθετήθηκε η ισχύς του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης με την Απόφαση – πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ⁴⁹ η οποία σηματοδοτούσε την επίσπευση και απλούστευση των διαδικασιών παράδοσης, καθώς και τον τερματισμό της πολιτικής ανάμειξης, καθώς και η Απόφαση – πλαίσιο 2003/577/ΔΕΥ⁵⁰ αναφορικά με την εκτέλεση των αποφάσεων δέσμευσης περιουσιακών ή αποδεικτικών στοιχείων στην Ε.Ε.

2.1.4 Το Πρόγραμμα της Χάγης

2.1.4.1 Γενικά

---

⁴⁷Συμπεράσματα Προεδρίας Τάμπερε, ο.π. σημεία 28-39.

⁴⁸COM (2000) 49, 02.03.2000.

⁴⁹EEL 190, 18.07.2002.

⁵⁰EEL 02.08.2003.

Όπως προβλεπόταν από τη ΣυνθΑμ, μεταβατική περίοδος έληξε τον Απρίλιο του 2004, χρονική περίοδος κατά την οποία ολοκληρώθηκε και η προσχώρηση δέκα νέων κρατών μελών στην Ε.Ε. Ταυτόχρονα, σοβαρά γεγονότα, όπως κυρίως τα τρομοκρατικά χτυπήματα της Νέας Υόρκης (2001) και της Μαδρίτης (2004), σημάδευσαν το διεθνές περιβάλλον, καταδεικνύοντας την αναγκαιότητα ενίσχυσης του «Χώρου» με τη δημιουργία ενός νέου Προγράμματος. Σαν αποτέλεσμα, υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών⁵¹ το Πρόγραμμα της Χάγης (ΠτΧ) για την περίοδο 2004-2009, με το οποίο αξιολογούταν η εφαρμογή των ήδη ληφθέντων μέτρων, προκειμένου να εξαλειφθούν τα κωλύματα που ανέκυπταν με το προγενέστερο πρόγραμμα, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη το διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον και όπως αυτό είχε διαμορφωθεί μέχρι εκείνη τη στιγμή, ειδικότερα οι οικονομικές ανισότητες των χωρών σε οικουμενικό επίπεδο, η συνακόλουθη πολιτική αστάθεια, η δημογραφική εξέλιξη και οι προσδοκίες των πολιτών ως προς τα δικαιώματά τους αλλά και ως προς τα θέματα ασφαλείας⁵².

Ταυτόχρονα, καθορίστηκε το πλαίσιο δράσης και οι στόχοι για την πενταετία 2004-2009 μέσα από την καταγραφή τους, τονίζοντας τις σχετικές προτεραιότητες, οι οποίες κάλυπταν ένα ευρύ φάσμα, μεταξύ των οποίων τα θεμελιώδη δικαιώματα και την ιθαγένεια, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, τον κοινό χώρο ασύλου, τη διαχείριση της μετανάστευσης, την ενσωμάτωση της μετανάστευσης που καταδείκνυε θετικές επιπτώσεις στην κοινωνία και την οικονομία, τα εσωτερικά και εξωτερικά σύνορα και τις θεωρήσεις, την προστασία της ιδιωτικής ζωής και της ασφάλειας κατά την ανταλλαγή πληροφοριών, το οργανωμένο έγκλημα, την πολιτική και ποινική δικαιοσύνη, την ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη.

Κάποιοι από τους προαναφερόμενους στόχους μεταφράστηκαν σε συγκεκριμένα μέτρα μέσω της υιοθέτησης ενός Σχεδίου Δράσης⁵³, το οποίο απαρτιζόταν από δύο μέρη με το ένα να συμπεριλαμβάνει την επισκόπηση και την εξέταση των βασικότερων πλευρών και προβλημάτων και το δεύτερο να απαριθμεί τα συγκεκριμένα μέτρα και τις ενέργειες προς επίλυση των προβλημάτων.

---

⁵¹Συμπεράσματα της Προεδρίας – Βρυξέλλες, 4-5 Νοεμβρίου 2004.

⁵²Βλ. COM (2004) 401 τελικό.

⁵³Σχέδιο δράσης του Συμβουλίου και της Επιτροπής για την εφαρμογή του προγράμματος της Χάγης για την ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΕ C 158, 12.08.2005.

Επιπρόσθετα, γινόταν η επισήμανση ότι το εν λόγω Σχέδιο Δράσης να εφαρμοζόταν σε συνδυασμό και με άλλα στρατηγικά σχέδια και έγγραφα τα οποία αφορούν ειδικά ζητήματα στον ΧΕΑΔ, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μεριμνά για την ύπαρξη συνοχής των εν λόγω εγχειρημάτων.

2.1.4.2 Ενίσχυση του Χώρου «Ελευθερίας»

Ακρογωνιαίος λίθος υπήρξε το ζήτημα των δικαιωμάτων του ανθρώπου, το οποίο αρχικά δεν συναντούσε τυπικά κανένα έρεισμα στις Ιδρυτικές Συνθήκες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς μόνο με την εφαρμογή της ΣυνθΑμ⁵⁴ μεταβλήθηκε τυπικά και ουσιαστικά το σχετικό πεδίο στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα της Ε.Ε.⁵⁵ μεταβάλλοντάς τα σε βασική συνιστώσα της Ε.Ε., κάτι που αντικατοπτρίστηκε μετέπειτα μέσα από την ενσωμάτωση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.⁵⁶, καθώς και την προσχώρηση στην ΕυρΣΔΑ, αλλά και την ανάπτυξη ενός συστήματος ελέγχου για την αποτελεσματική εφαρμογή του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. στο πλαίσιο των νομοθετικών προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁵⁷.

---

⁵⁴Άρθρο 6 παρ. 1, 2 «1. Η Ένωση βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, αρχές οι οποίες είναι κοινές στα κράτη – μέλη», «2. Η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών – μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου».

⁵⁵Στ. Περράκης, «Δημοκρατία και (ατομικά) δικαιώματα του ανθρώπου. Πόσο προασπίζουν τα δικαιώματα του ανθρώπου οι πτυχές της δημοκρατίας που εγκλείει το σύστημα της Ένωσης;», Ευρωπαϊών Πολιτεία, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2/2009, σελ. 405-416.

⁵⁶Σχετικά με το ζήτημα αυτό βλ. Γ. Παπαδημητρίου Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Σταθμός στη θεσμική ωρίμανση της Ευρωπαϊκής Ένωσης», εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2001, Ξ. Γιαταγάνας Η ενσωμάτωση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Συνθήκες, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2003 Καριγιιάδης Δ., Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων σε προοπτική, στο Σύνταγμα, Διμηνιαία επιθεώρηση συνταγματικής θεωρίας και πράξης, τεύχος 6, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2001.

⁵⁷COM (2005) 172 τελικό, 27.04.2005.

Αναφορικά με την Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια⁵⁸ το ΠτΧ καταχώρησε την χάραξη μίας ολοκληρωμένης πολιτικής, η οποία βασισμένη στην απαρίθμηση των δικαιωμάτων⁵⁹, τα οποία συνεπάγεται η κτήση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, στη ΣυνθΕΚ κατέδειξε και τα κυριότερα σημεία στα οποία επικεντρώθηκε, με πρώτιστο μέλημα να αποτελεί ο έλεγχος της ορθής εφαρμογής της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών⁶⁰.

Ως προς το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου, το Πρόγραμμα υιοθέτησε την Οδηγία 2005/85/ΕΚ, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές κατά τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη της Ε.Ε. χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα⁶¹, καθιερώνοντάς αυτές⁶². Στόχος της εν λόγω Οδηγίας αποτελεί η αναβάθμιση της ποιότητας λήψης αποφάσεων χορήγησης ασύλου στα κράτη μέλη της Ε.Ε.

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η μετανάστευση αποτελεί ένα πολυσύνθετο φαινόμενο, του οποίου όλες οι πλευρές (νόμιμη, παράνομη, κοινωνική ένταξη) θα πρέπει να αντιμετωπιστούν, το Πρόγραμμα συμπεριέλαβε στις προτεραιότητές του την ισορροπημένη προσέγγισή του. Αρχικά, ως προς τη νόμιμη μετανάστευση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για τη διαχείριση της οικονομικής

---

⁵⁸Για μια συνολική εκτίμηση της σχέσης της ευρωπαϊκής ιθαγένειας με τον «Χώρο», βλ. Ε. Μαριάς, «Ευρωπαϊκή ιθαγένεια και Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης» στο Στ. Περράκης (επιμ.), Ο χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, Από το Τάμπερε στη Χάγη και επέκεινα, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα Κομοτηνή, 2007, σελ. 143- 224.

⁵⁹1. Το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διανομής στο έδαφος όλων των κρατών μελών, 2. Το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές του κράτους μέλους της κατοικίας του και στις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 3. Το δικαίωμα της διπλωματικής και προξενικής προστασίας από κάθε κράτος μέλος στο έδαφος τρίτων χωρών, εφόσον δεν αντιπροσωπεύεται σε αυτές κράτος μέλος του οποίου το πρόσωπο είναι υπήκοος.

⁶⁰EEL 158, 03.04.2004.

⁶¹EEL 326, 13.12.2005.

⁶²Στα πολύ σημαντικά στοιχεία της Οδηγίας, συγκαταλέγεται η μεταβολή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων αναφορικά με ζητήματα ασύλου: εφεξής οποιαδήποτε νέα νομοθεσία θα υιοθετούταν με τη διαδικασία της συναπόφασης και της ειδικής πλειοψηφίας στο Συμβούλιο.

μετανάστευσης⁶³, παρουσίασε σχετικό Σχέδιο Πολιτικής για τη νόμιμη μετανάστευση⁶⁴, το οποίο λαμβάνοντας υπόψη την αύξηση των μεταναστευτικών ροών και τη δημογραφική γήρανση του ευρωπαϊκού πληθυσμού⁶⁵, προέβλεψε ένα πακέτο μέτρων που αφορά μόνο τους όρους και τις διαδικασίες εισδοχής μερικών επιλεγμένων κατηγοριών οικονομικών μεταναστών⁶⁶ καθώς και την θέσπιση της Οδηγίας 2009/6/ΕΚ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου, διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης⁶⁷, η οποία αποτέλεσε και το πρώτο νομοθετικό μέτρο που αφορούσε στην εργασιακή μετανάστευση (labourmigration). Ακολουθώντας, ως προς την παράνομη μετανάστευση και την καταπολέμηση αυτής, αλλά και αυτών που επωφελούνταν από την εκμετάλλευση των παρανόμως εισερχομένων υπηκόων τρίτων χωρών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με Ανακοίνωσή⁶⁸ της το 2006, προσδιόρισε τα σχετικά μέτρα αντιμετώπισης με ένα από τα πιο σημαντικά επιτεύγματα να αποτελεί η Οδηγία 2008/115/ΕΚ, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών⁶⁹.

Ταυτόχρονα όμως με την αυξανόμενη επικέντρωση των κυβερνήσεων στη σημασία της οικονομικής μετανάστευσης, παρατηρήθηκε και η αύξηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, που εντάθηκαν με την άνοδο του αντισημιτισμού και της ισλαμοφοβίας λόγω της τρομοκρατικής απειλής και της αύξησης του

---

⁶³COM (2004) 811 τελικό, 11.01,2005.

⁶⁴COM (2005) 669 τελικό, 21,12,2005.

⁶⁵Population projections 2004-2050. EU population rises until 2025, then fall, Press releases, Europa, 8 April 2005.

⁶⁶Ειδικότερα, πρόκειται για τέσσερις ειδικές Οδηγίες: την πρόταση Οδηγίας για τις προϋποθέσεις εισδοχής και διαμονής ιδιαίτερα ειδικευμένων εργαζόμενων, την πρόταση Οδηγίας για τις διαδικασίες που ρυθμίζουν την εισδοχή, τη διαμονή και την προσωρινή παραμονή των ενδουπηρεσιακώς μετατιθέμενων, Πρόταση οδηγίας για τους όρους εισδοχής και διαμονής των αμειβόμενων ασκούμενων, Πρόταση οδηγίας για τους όρους εισδοχής και διαμονής εποχιακών εργαζόμενων.

⁶⁷EEL 155, 18.06.2009.

⁶⁸Ανακοίνωση για τις προτεραιότητες πολιτικής για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης υπηκόων τρίτων χωρών, COM (2006) 402 τελικό, 19,07,2006.

⁶⁹EEL 348, 24.12.2008. Η Οδηγία, εκτός από το ότι λαμβάνει πλήρως υπόψη της την αρχή της μη επαναπροώθησης, εναρμονίζει τους εθνικούς νόμους σε σχέση με την κράτηση και επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών.

οργανωμένου εγκλήματος⁷⁰. Ως εκ τούτου στο κείμενο του Προγράμματος τονίστηκε η ανάγκη διαμόρφωσης ενός συνεκτικού ευρωπαϊκού πλαισίου για την ένταξη, με βάση τον καθορισμό κοινών βασικών αρχών και διαρθρωτικής ανταλλαγής πείρας και πληροφοριών.

Τέλος, επί του ζητήματος της διαχείρισης των συνόρων, από το Πρόγραμμα ανέκυψαν τρία εξέχουσας σημασίας στοιχεία, και αυτά ήταν η παγίωση του κεκτημένου του Schengen, η ενίσχυση της επιχειρησιακής διάστασης των συνόρων και η σύσταση του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων. Ως απόρροια της επικείμενης τότε διεύρυνσης της ζώνης Schengen το 2007, με εννέα από τις δέκα νεοεισερχόμενες χώρες στην Ε.Ε.⁷¹, θεσπίστηκε ο Κανονισμός 1987/2006 σχετικά με τη δημιουργία, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Schengen δεύτερης γενιάς (SISII)⁷², το οποίο στοχεύει σε ένα υψηλό επίπεδο ασφάλειας στον ΧΕΑΔ. Επιπλέον ενισχύθηκε η επιχειρησιακή διάσταση των συνόρων με τη λειτουργία από το 2005 του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRONTEX), η έδρα του οποίου είναι στην Βαρσοβία⁷³.

2.1.4.3 Ενίσχυση του Χώρου «Ασφαλείας»

«Η αρχή της διαθεσιμότητας», όπως αυτή μνημονεύεται στο Πρόγραμμα, ανατρέπει τα ισχύοντα⁷⁴ σχετικά με την ανταλλαγή των πληροφοριών, επιτρέποντας πλέον την άμεση πρόσβαση σε αυτές⁷⁵, διασφαλίζοντας ότι οι αναγκαίες για την

---

⁷⁰Hywel Ceri J., Pinenda Polo C., “Beyond the Common Basic Principles on integration: The next steps”, EPC/KBF multicultural Europe Team, Issue Paper 27, 15 April 2005.

⁷¹Πρόκειται για την Πολωνία, την Τσεχία, την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, τη Σλοβενία και την Σλοβακία.

⁷² EEL 381, 28.12.2006.

⁷³Απόφαση Συμβουλίου 2005/358/EK, EEL 114, 04.05.2005.

⁷⁴Μέχρι εκείνη τη στιγμή, η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ εθνικών αρχών, διεξαγόταν μόνο έμμεσα, μέσω διμερών ή πολυμερών συμφωνιών, οι οποίες χαρακτηρίζονταν ως χρονοβόρες και σε πολλές περιπτώσεις απαιτούσαν δικαστική άδεια.

⁷⁵Σύμφωνα με αυτή κάθε υπάλληλος κράτους μέλους ο οποίος είναι αρμόδιος για την επιβολή του νόμου και χρειάζεται πληροφορίες ώστε να εκτελέσει τα καθήκοντά του, δύναται να λαμβάνει από ένα άλλο κράτος μέλος τις πληροφορίες τις οποίες κατέχει, προκειμένου να τις χρησιμοποιήσει για τον δηλωθέντα σκοπό, λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη τις ανάγκες της εν εξελίξει έρευνας στο κράτος αυτό.

καταπολέμηση του εγκλήματος, θα διασχίζουν τα εσωτερικά σύνορα της Ένωσης χωρίς άδεια, με τη μορφή δεσμευτικού νομοθετικού μέσου⁷⁶, όπου υιοθετήθηκε σειρά νομικών εργαλείων και διεθνών συμφωνιών στοχεύοντας στη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών. Η εφαρμογή της αρχής της διαθεσιμότητας συνδέεται με την Συμφωνία Prum η οποία αποτελεί συνθήκη Διεθνούς Δικαίου, συνήφθη εκτός του πλαισίου της Ένωσης και θεσπίζει το νομικό πλαίσιο για την περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών με σκοπό την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της τρομοκρατίας, της διασυνοριακής εγκληματικότητας και της παράνομης μετανάστευσης, μέσα από την εντατικοποίηση της ανταλλαγής πληροφοριών, όπως την ανταλλαγή αρχείων DNA, δακτυλικών αποτυπωμάτων και εγγράφων αυτοκινήτων. Στο ίδιο πλαίσιο, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και της παράνομης μετανάστευσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε πρόταση της Απόφασης – πλαισίου για την χρήση δεδομένων των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών (PNR)⁷⁷ με σκοπό την επιβολή του νόμου⁷⁸.

Η ακολουθητέα αντιτρομοκρατική πολιτική, ως αποτέλεσμα της ολοένα αυξανόμενης πρόκλησης στον τομέα αυτό, ήταν σύμφωνα με την μακροπρόθεσμη αντιτρομοκρατική στρατηγική⁷⁹ του Συμβουλίου, όπως αυτή εκφράστηκε μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της Μαδρίτης (2004) η οποία περιλαμβάνει τέσσερις πυλώνες, αυτούς της Πρόληψης, της Προστασίας, της Δίωξης και της Αντίδρασης, και στοχεύει στην αντιμετώπιση εκείνων των παραγόντων που συμβάλλουν στη ριζοσπαστικοποίηση και τη στρατολόγηση με σκοπό την τέλεση των τρομοκρατικών ενεργειών⁸⁰, μέσα από τον συνδυασμό εφαρμογής soft και hard law, αναλαμβάνοντας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μία σειρά πρωτοβουλιών μη νομοθετικού

---

⁷⁶Βλ. Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την πρόταση απόφασης πλαισίου του Συμβουλίου για την ανταλλαγή πληροφοριών βάσει της αρχής της διαθεσιμότητας COM (2005) 490 τελικό, EEC 116. 17.05.2006.

⁷⁷Βλ. Για το ζήτημα αυτό European Data Protection Supervision, Opinion on the draft proposal for a Council Framework Decision on the use of Passenger name Records (PNR) data for law enforcement purposes, Brussels, 20 December 2007.

⁷⁸COM (2007) 654, τελικό, 16.05.2007.

⁷⁹Council of European Union, The European Union Counter – Terrorism Strategy, 14469/4/05 REV 4.

⁸⁰Το Πρόγραμμα της Χάγης: Ενίσχυση της Ελευθερίας, της Ασφάλειας και της Δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, EEC 53, 3.3.2005.

περιεχομένου για την αντιμετώπιση του φαινομένου⁸¹. Παρόλα αυτά, αξίζει να αναφερθεί η έλλειψη εγγυήσεων για τα δικαιώματα του ανθρώπου⁸² και τις ατομικές ελευθερίες, στα πλαίσια της αντιτρομοκρατικής πολιτικής και του επείγοντος χαρακτήρα της τρομοκρατίας, που όμως ο ρόλος του κοινοτικού δικαστή, στο ζήτημα αυτό, υπήρξε καταλυτικός, καθώς μέσα από μία σειρά αποφάσεων φάνηκε να τείνει προς αποφάσεις διακείμενες υπέρ της πολιτικής των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Επιπλέον, στο Πρόγραμμα καταδεικνύεται η πρόθεση ενίσχυσης της Αστυνομικής Συνεργασίας και συνεπώς της Ευρωπαϊκής Αστυνομίας (Europol) μέσα από την παρότρυνση των κρατών μελών να επιτρέψουν στη Europol να διαδραματίσει έναν πρωτεύοντα ρόλο στην προσπάθεια πάταξης του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Αναφορικά με τα μέτρα τα οποία προωθήθηκαν αξίζει να αναφερθεί η Απόφαση 2005/511/ΔΕΥ, σχετικά με την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και κιβδηλεία⁸³, όπου η Europol σε συνεργασία με την ΕΚΤ και τα κράτη της Ε.Ε. συγκεντρώνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία προς αυτή την κατεύθυνση. Επιπλέον, το Πρόγραμμα προδιέγραψε τρόπους μέσω των οποίων η Europol θα μπορούσε να εκπληρώσει το ρόλο της μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και της επιβολής του δικαίου στον ευρωπαϊκό χώρο. Ακόμη, τέθηκαν σε ισχύ τα τρία Πρωτόκολλα σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος⁸⁴, που επεκτείνεται η εντολή της Europol στο πεδίο αυτό, καθώς και το πρωτόκολλο για τις Κοινές Ομάδες Έρευνας⁸⁵, που επιτρέπει τη συμμετοχή αξιωματούχων της Europol στην υποστήριξη των ομάδων αυτών. Επίσης, ένα από τα σημαντικότερα μέτρα, είναι η

---

⁸¹Όπως την εγκαθίδρυση το 2006 ειδικής ομάδας Expert Group on violent radicalization, τη διεξαγωγή συγκριτικών ερευνών σχετικά με τους λόγους που προκαλούν τέτοιες διαδικασίες, διεξαγωγή συνεδρίου το 2007 για το ρόλο της εκπαίδευσης στην πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης.

⁸²Για το σύνθετο προβληματισμό, της σχέσης δικαιώματα τρομοκρατία, βλ. ενδεικτικά: Α. Μανιτάκης, Α. Τάκης, Τρομοκρατία και δικαιώματα. Από την ασφάλεια του κράτους στην ανασφάλεια δικαίου, εκδ. Σαββάλας, Αθήνας, 2004, «Η ανάγκη για ασφάλεια και τα θεμελιώδη δικαιώματα», στο συλλογικό έργο Τιμητικός Τόμος για τον Ιωάννη Μανωλεδάκη II, εκδ. Σάκκουλα, 2007, Στ. Περράκης (επιμ.) Ασφάλεια και Δικαιώματα του ανθρώπου στην Ευρώπη και στον Κόσμο: το αποτύπωμα της διεγκυστίνας, εκδ. Σιδέρης, Αθήνα 2009.

⁸³EEL 185, 16.07.2005.

⁸⁴EEC 358, 13.12.2000.

⁸⁵EEC 312, 16.12.2002.

Απόφαση 2009/371/ΔΕΥ για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας, επανεγκαθιδρύοντας με αυτό τον τρόπο την Europol, δίνοντάς της μεγαλύτερη επιχειρησιακή ευελιξία και επεκτείνοντας τις αρμοδιότητές της.

Επιπλέον, ενισχύθηκε η συνεργασία της Europol, της Eurojust και των λοιπών θεσμών και οργάνων της Ε.Ε. με τις εθνικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου αλλά και τις τελωνειακές αρχές. Στα πλαίσια της επιχειρησιακής συνεργασίας της Europol αλλά και της οικοδόμησης αμοιβαίας εμπιστοσύνης, σημαντική υπήρξε η συμβολή της Αστυνομικής Ομάδας Κρούσης, του Συνολικού Επιχειρησιακού Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Αστυνομία (COSPOL) και της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (CEPOL), η οποία κατέστη λειτουργική ως Ευρωπαϊκή Υπηρεσία από το 2006⁸⁶ και ως κύριο καθήκον έχει την οργάνωση προγραμμάτων ανταλλαγής μεταξύ υψηλόβαθμων στελεχών της αστυνομίας.

Αναφορικά με την επέκταση του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας του οργανωμένου εγκλήματος και της καταπολέμησης αυτού, στο Πρόγραμμα επισημάνθηκαν τρεις σημαντικές πτυχές, αυτές της πρόληψης, της καταπολέμησης αλλά και της σύνδεσής του με τη διαφθορά. Αντίστοιχα, και σε αυτή την κατεύθυνση ενισχύθηκε ο ρόλος του «Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης του Εγκλήματος»⁸⁷, εκδόθηκε ανακοίνωση με τίτλο: «Ανάπτυξη στρατηγικής αντίληψης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος»⁸⁸, και ακολούθως το Συμβούλιο εξέδωσε την Απόφαση – πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ⁸⁹, όπου συμπεριλαμβάνονταν ειδικότερα μέτρα που προωθήθηκαν για την καταπολέμηση του διαδικτυακού εγκλήματος, της εμπορίας των ανθρώπων, της παιδικής εκμετάλλευσης και της παιδικής πορνογραφίας.

Τέλος, ως προς την στρατηγική αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στο Πρόγραμμα τονίζεται η συνολική προσέγγιση του ζητήματος η οποία αποτέλεσε τη βάση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά (καλύπτοντας τις περιόδους 2005-2008⁹⁰ και 2009-2012⁹¹), όπως

---

⁸⁶Απόφαση 2005/681/ΔΕΥ, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (CEPOL) και την κατάργηση της απόφασης 200/820/ΔΕΥ, EEL 256, 01.10.2005.

⁸⁷Απόφαση του Συμβουλίου 2001/427/ΔΕΥ, EE 153/1-38,6,2001.

⁸⁸COM (2005) 232 final, 2.6.2005.

⁸⁹EE L 300, 11.11.2008.

⁹⁰2005/C 168/01.

αυτή καταρτίστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

2.1.4.4. Ενίσχυση του Χώρου «Δικαιοσύνης»

Αξίζει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, όπου με το Πρόγραμμα προωθήθηκε η αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων και η προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών των κρατών μελών της Ε.Ε. και της Eurojust. Ειδικότερα, προς αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με την οποία τονιζόταν η αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις αλλά και η ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών⁹², καθώς και η Απόφαση – πλαίσιο για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης (ΕΕΣ), το οποίο αύξησε κατακόρυφα τον αριθμό των παραδόσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. και ταυτόχρονα μείωσε αισθητά τον απαιτούμενο χρόνο παράδοσης.

2.1.5 Ειδικότερα: Η Αστυνομική Συνεργασία στον τότε Τρίτο Πυλώνα

Η προαναφερθείσα δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, δεν αποτέλεσε αποκλειστικό στόχο του νέου τίτλου IV της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο εν λόγω στόχος, επιδιώκεται να πραγματοποιηθεί και στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα, μέσω των ρυθμίσεων της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης δεν ακολουθεί τους αυστηρούς και πολύ συγκεκριμένους διαδικαστικούς κανόνες του πρώτου πυλώνα. Εν αντιθέσει, σε αυτή την περίπτωση η ομοφωνία στη λήψη των αποφάσεων αποτελεί τον κανόνα και γενικά κυριαρχεί ο διακυβερνητικός χαρακτήρας στη διαδικασία της συνεργασίας που στόχο της έχει την παροχή στους πολίτες της Ένωσης μία προστασία υψηλού επιπέδου η οποία επιτυγχάνεται μέσω της πρόληψης και της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, σε κάθε της μορφή, οργανωμένης ή μη, με την τρομοκρατία, την εμπορία των ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά των παιδιών, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και όπλων, της δωροδοκίας και της απάτης, να αποτελούν κύριους στόχους αντιμετώπισης.

---

⁹¹ 2008/C 326/09.

⁹² COM (2005) 195 τελικό, 19.5.2005.

Η εν λόγω διαδικασία επιτυγχάνεται μέσω της στενότερης συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων, τελωνειακών και άλλων αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, τόσο απευθείας μεταξύ τους όσο και μέσω της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol). Επιπλέον, αξίζει να επισημανθεί η στενότερη συνεργασία μεταξύ δικαστικών και άλλων αρμόδιων αρχών, αλλά και η προσέγγιση, στις περιπτώσεις όπου αυτό καθίσταται αναγκαίο, των κανόνων σε ποινικές υποθέσεις στα κράτη μέλη.

Αναφορικά με την τυπολογία των νομικών πράξεων, αυτές είναι εκτενώς διατυπωμένες⁹³ και αποβλέπουν στην αποτελεσματικότερη δέσμευση των κρατών μελών. Ως πρώτη πράξη ή μέτρο, προβλέπεται η Κοινή Θέση μέσα από την οποία προσδιορίζεται η προσέγγιση της Ένωσης ως προς το συγκεκριμένο θέμα⁹⁴ και η οποία δεν αποσκοπεί στην άμεση επίλυση κάποιου θέματος αλλά προσδιορίζει τον στόχο, για την επίτευξη του οποίου θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν άλλα μέσα⁹⁵.

Ακολούθως, επόμενη πράξη της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η Απόφαση – Πλαίσιο, η υιοθέτηση της οποίας αποβλέπει στην προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών και οι οποίες δεσμεύουν αυτά ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αφήνοντας όμως στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών την επιλογή του τύπου και των μέσων. Επιπλέον, όπως προβλέπεται ρητά στο εν λόγω άρθρο, οι αποφάσεις – πλαίσιο δεν παράγουν άμεσο αποτέλεσμα⁹⁶ ενώ ο σχεδιασμός τους παραπέμπει ευθέως στις Οδηγίες του πρώτου πυλώνα πλην όμως, παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις, οι οποίες δεν αφορούν τον ορισμό των αποφάσεων – πλαίσιο, που συμπίπτει με εκείνον των Οδηγιών, αλλά τη συνολική διαμόρφωσή τους από τη νομολογία των Δικαστηρίου.

Εν συνεχεία, η Απόφαση, ως η τρίτη προβλεπόμενη ενωσιακή πράξη, υιοθετείται για οποιοδήποτε άλλο σκοπό, συνυφασμένο με τους στόχους του τρίτου πυλώνα, αποκλείοντας ωστόσο οποιαδήποτε προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών. Πρόκειται για Αποφάσεις οι οποίες

---

⁹³Cf. J. Moran, Justice and Home Affairs in the treaty of Amsterdam: Reform at the price of fragmentation, ELR 1998, 320.

⁹⁴άρθρο 34 παρ. 2 αΣυνθΕΕ.

⁹⁵B. Meyring, Intergovernmentalism and Supranationality: Two stereotypes for a Complex Reality, ELR 1997, 221.

⁹⁶άρθρο 34 παρ. 2 βλ ΣυνθΕΕ.

έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, πλην όμως δεν παράγουν άμεσο αποτέλεσμα, καθώς επίσης δεν μπορούν να απευθύνονται σε ιδιώτες αλλά μόνο σε κράτη μέλη. Επιπλέον, το Συμβούλιο, το οποίο λαμβάνει αποφάσεις μέσα από ειδική πλειοψηφία, λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή αυτών των αποφάσεων στο επίπεδο της Ένωσης⁹⁷.

Η Σύμβαση αποτελεί την τέταρτη και τελευταία ενωσιακή πράξη η οποία προβλέπεται. Οι Συμβάσεις μπορούν να καταρτίζονται από το Συμβούλιο, τις οποίες συνιστά στα κράτη μέλη προς αποδοχή, σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες, ενώ αυτά, πραγματοποιούν τις εφαρμοστέες διαδικασίες εντός της προθεσμίας, όπως αυτή ορίζεται από το Συμβούλιο⁹⁸. Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι προς αποφυγή των μακροχρόνιων καθυστερήσεων στην κύρωση των Συμβάσεων, αυτές εκκινούν την εφαρμογή τους στα κράτη μέλη αφού υιοθετηθούν από τα μισά, ενώ το Συμβούλιο είναι αυτό που θεσπίζει τα μέτρα εφαρμογής αυτών των Συμβάσεων με πλειοψηφία δύο τρίτων των συμβαλλομένων μερών.

Επιπλέον, στις πράξεις για την υλοποίηση των στόχων της αστυνομικής συνεργασίας, κατατάσσονται και οι «Συμφωνίες» με ένα ή περισσότερα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς που μπορούν να καλύπτουν θέματα τα οποία εμπίπτουν στην αστυνομική συνεργασία⁹⁹ και οι οποίες ρυθμίζονται μεν στα πλαίσια του δεύτερου πυλώνα, πλην όμως μπορούν να χρησιμοποιηθούν και στον τρίτο, όπως αυτό προβλέπεται στο άρθρο 38 ΣυνθΕΕ. Επιπλέον, η σύναψη των εν λόγω διεθνών αποφάσεων, πραγματοποιείται κατόπιν ομόφωνης απόφασης του Συμβουλίου το οποίο δύναται να εξουσιοδοτήσει την Προεδρία, που συνεπικουρούμενη από την Επιτροπή, αρχίζει τις διαπραγματεύσεις. Αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος, δεν δεσμεύεται από τη συμφωνία, ακόμα και στην περίπτωση που αντιπρόσωπός του δηλώνει στο Συμβούλιο ότι στη χώρα του πρέπει να πληρωθούν συγκεκριμένες συνταγματικές επιταγές.

---

⁹⁷ άρθρο 34 παρ. 2 γ ΣυνθΕΕ.

⁹⁸ άρθρο 34 παρ. 2 ΣυνθΕΕ.

⁹⁹ άρθρο 38 ΣυνθΕΕ.

Όσον αφορά την αρμοδιότητα των Οργάνων, τονίζεται η αξιοσημείωτη και προφανώς ενδυναμωμένη, συγκριτικά με την προϊσχύουσα ρύθμιση, συμμετοχή τους στην έκδοση των ως άνω ενωσιακών πράξεων.

Κυρίαρχη θέση μεταξύ των οργάνων, στον τρίτο πυλώνα, κατέχει το Συμβούλιο, κυρίως λόγω του διακυβερνητικού χαρακτήρα του εν λόγω πυλώνα. Το Συμβούλιο διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο καθώς οι προβλεπόμενες πράξεις¹⁰⁰ εκδίδονται από αυτό και μόνο. Επιπλέον, η αλληλοενημέρωση, διαβούλευση και ο συντονισμός στους τομείς του τρίτου πυλώνα μεταξύ των κρατών μελών διεξάγεται στα πλαίσια του Συμβουλίου¹⁰¹ ενώ τα κράτη καθιερώνουν συνεργασία μεταξύ των αντίστοιχων διοικητικών τους υπηρεσιών.

Επιπλέον, η Συντονιστική Επιτροπή, η οποία προβλέφθηκε για την υποστήριξη του έργου του Συμβουλίου, και αποτελείται από ανώτατους υπαλλήλους, συντονίζει τη διεκπεραίωση του έργου που ανατίθεται, διατυπώνει γνώμες προς το Συμβούλιο, είτε κατόπιν αίτησης είτε κατόπιν δικής της πρωτοβουλίας, ενώ συμβάλλει στην προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου στα θέματα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, με την επιφύλαξη των καθηκόντων που ανατίθενται στο Coreper¹⁰².

Ακολούθως, η Επιτροπή, όπως αυτό προβλέπεται στο άρθρο 36 παρ. 2 ΣυνθΕΕ, συμπράττει στις εργασίες που σχετίζονται με τον τρίτο πυλώνα, χωρίς ωστόσο να εξειδικεύεται περισσότερο η εν λόγω «σύμπραξη». Πλην όμως, η Επιτροπή και η ενεργοποίηση αυτής εξαρτάται πλήρως από το Συμβούλιο, το οποίο δύναται να της ζητήσει να προβεί στις απαιτούμενες έρευνες και να υποβάλλει τις κατάλληλες προτάσεις ενώ Συμβούλιο και Επιτροπή, από κοινού, διαβουλεύονται προκειμένου να ρυθμίσουν, κατόπιν κοινής συμφωνίας, τους τρόπους συνεργασίας τους¹⁰³.

Τέλος, ιδιαίτερα ενισχυμένες είναι οι αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου¹⁰⁴ οι οποίες είναι γνωμοδοτικές, καθώς το Συμβούλιο δύναται να ζητήσει τη γνώμη του

---

¹⁰⁰ άρθρο 34 ΣυνθΕΕ.

¹⁰¹ άρθρο 34 παρ. 1 ΣυνθΕΕ.

¹⁰² άρθρο 36 ΣυνθΕΕ.

¹⁰³ άρθρο 41 ΣυνθΕΕ σε συνδυασμό με τα άρθρα 208 και 218 ΣυνθΕΚ.

¹⁰⁴ άρθρο 39 ΣυνθΕΕ.

Κοινοβουλίου πριν από τη θέσπιση οποιασδήποτε απόφασης – πλαίσιο, απόφαση ή σύμβαση, όπως αυτό προβλέπεται στο άρθρο 34 ΣυνθΕΕ, ενημέρωσης και πληροφόρησης, διότι το Κοινοβούλιο ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα από την Προεδρία και την Επιτροπή επί αντικειμένων της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, αλλά και ελεγκτικές, εφόσον το Κοινοβούλιο δύναται να απευθύνει στο Συμβούλιο ερωτήσεις ή συστάσεις και επιπλέον, σε ετήσια βάση προβαίνει σε συζήτηση αναφορικά με την πρόοδο που σημειώθηκε στους τομείς του τρίτου πυλώνα.

2.2 Η Συνθήκη της Λισσαβόνας

2.2.1 Οι βασικές θεσμικές αλλαγές

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας υπεγράφη την 13 Δεκεμβρίου 2007 και ετέθη σε ισχύ την 1 Δεκεμβρίου 2009. Το σύστημα των τριών πυλώνων, λόγω της θεσμικής αβεβαιότητας και της καθυστέρησης που δημιουργούσε στην εφαρμογή και την υλοποίηση των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καταργήθηκε. Η νέα δομή που προέκυψε, ενέταξε το σύνολο του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στη συνήθη νομοθετική διαδικασία και στην ενίσχυση τόσο του δημοκρατικού όσο και του δικαστικού ελέγχου. Ο εν λόγω χώρος ανήχθη ρητά στις τρέχουσες αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁰⁵, με αποτέλεσμα την αρχή της επικουρικότητας και την εμπλοκή των εθνικών κοινοβουλίων¹⁰⁶.

Ο χώρος, ως μία άκρως σημαντική παροχή στους Ευρωπαίους πολίτες, αποτελεί έναν από τους κυριότερους στόχους της Ένωσης ενώ ταυτόχρονα δημιουργεί συγκεκριμένα δικαιώματα σε αυτούς, έναντι της Ένωσης¹⁰⁷.

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας περιγράφει τον χώρο ως «χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα» ο οποίος λειτουργεί με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της διαφορετικότητας των νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών – μελών (άρθρο 67 ΣΛΕΕ)¹⁰⁸, κάτι που καταδεικνύει αφενός την προστασία των ανθρώπινων

---

¹⁰⁵ Βλ. Άρθρο 4 ΣΛΕΕ και πρωτόκολλο αρ. 5.

¹⁰⁶ Βλ. πρωτόκολλα 1 και 2.

¹⁰⁷ Ε. Σαγπεκίδου, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β΄ Έκδοση, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2013, σελ. 311.

¹⁰⁸ Βλ. Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης: Γενικές πτυχές, <https://www.europal.europa.eu>.

αξιών¹⁰⁹ και αφετέρου την αναγκαιότητα να καταστούν σαφή τα όρια του όλου εγχειρήματος και η δυναμική του¹¹⁰.

Ο τίτλος V της ΣΛΕΕ, με επικεφαλίδα «Ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» περιλαμβάνει τα κεφάλαια με τίτλους «γενικές διατάξεις»¹¹¹, «πολιτικές σχετικά με τους ελέγχους στα σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση»¹¹², «δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις»¹¹³, «δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις»¹¹⁴ και «αστυνομική συνεργασία»¹¹⁵. Ειδικότερα, στα δύο τελευταία κεφάλαια, εν αντιθέσει με τα υπόλοιπα όπου γίνεται λόγος για πολιτικές της Ένωσης, γίνεται αναφορά σε «συνεργασία», δηλαδή στην προσπάθεια των κρατών να πετύχουν ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα σύμφωνα με το περιγραφόμενο πλαίσιο λειτουργίας¹¹⁶.

Μέσα από την ανάπτυξη της ποινικής νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία επιτυγχάνεται, δίνεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα να συνεργάζονται υπό σαφή βάση, προκειμένου να προβαίνουν στη θέσπιση ενός συνεκτικού και συνεπούς ενωσιακού ποινικού δικαίου, μέσα από το οποίο παρέχεται προστασία των δικαιωμάτων των υπόπτων, των κατηγορουμένων και των θυμάτων, ενώ ταυτόχρονα, προάγεται η εμβάθυνση της συνεργασία για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας. Ο τομέας της αστυνομικής συνεργασίας στον χώρο, διατηρεί, στις περιπτώσεις που αυτό κρίνεται αναγκαίο, ορισμένα διακυβερνητικά στοιχεία, με σκοπό την προστασία της κρατικής κυριαρχίας.

Στη νέα μορφή του χώρου, εκδίδονται όλες οι δεσμευτικές πράξεις, που προέρχονται από τα θεσμικά όργανα, δηλαδή οι κανονισμοί, οι οδηγίες και οι αποφάσεις, ενώ καταργούνται οι παλαιότερες ιδιόρρυθμες κατηγορίες πράξεων, όπως οι αποφάσεις πλαίσιο. Αναφορικά με την υιοθέτηση των μέτρων από την Ε.Ε. γίνεται αρχικά με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και οι πράξεις που υιοθετούνται είναι συνήθεις πράξεις της ευρωπαϊκής έννομης τάξης, δηλαδή οι κανονισμοί, οι οδηγίες και οι αποφάσεις. Η λήψη αποφάσεων ακολουθεί τη συνήθη νομοθετική

---

¹⁰⁹ Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης – μια ανοιχτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες, 2010/C115/01, <https://eur-lex.europa.eu>.

¹¹⁰ Μ. Παπακωνσταντής, ο.π., σελ. 226.

¹¹¹ Άρθρο 67-76 ΣΛΕΕ.

¹¹² Άρθρο 77-80 ΣΛΕΕ.

¹¹³ Άρθρο 81 ΣΛΕΕ.

¹¹⁴ Άρθρο 82-86 ΣΛΕΕ.

¹¹⁵ Άρθρο 87-89 ΣΛΕΕ.

¹¹⁶ Μ. Παπακωνσταντής, ο.π., σελ. 226.

διαδικασία, όπως αυτή περιγράφεται στο άρθρο 294 ΣΛΕΕ, δηλαδή την παλιά διαδικασία της συναπόφασης, πλην όμως, λόγω της ιδιαιτερότητας του χώρου, προβλέπονται αρκετές εξαιρέσεις στην εν λόγω διαδικασία οι οποίες αφορούν κυρίως στον τομέα της αστυνομικής και ποινικής συνεργασίας, η οποία συνίσταται στην πρόβλεψη ειδικής νομοθετικής διαδικασίας, στο δικαίωμα νομοθετικής πρωτοβουλίας, στην επιφύλαξη υπέρ της εθνικής αρμοδιότητας, στην ανάμειξη των εθνικών κοινοβουλίων και στο ρόλο του ευρωπαϊκού συμβουλίου.

Ως προς τη θεσμική λειτουργία, το ευρωπαϊκό συμβούλιο, ομόφωνα προσδιορίζει τους στρατηγικούς προσανατολισμούς του νομοθετικού και του επιχειρησιακού προγραμματισμού, κάτι που περιορίζει το προνόμιο της νομοθετικής πρωτοβουλίας που ασκεί η επιτροπή¹¹⁷. Επιπλέον, η εμπλοκή του ευρωπαϊκού συμβουλίου προβλέπεται στους τομείς της δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας.

Συγκεκριμένα, στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας και με βάση το άρθρο 87 παρ. 3 ΣΛΕΕ, αναγνωρίζεται στο Συμβούλιο η αρμοδιότητα λήψης μέτρων για την επιχειρησιακή συνεργασία των διωκτικών αρχών των κρατών – μελών. Τα σχετικά μέτρα λαμβάνονται ομόφωνα από το συμβούλιο και με βάση την ειδική νομοθετική διαδικασία.

Ως προς το ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αυτός ενισχύεται με την εν λόγω Συνθήκη, καθώς μέχρι τότε οι αποφάσεις πλαίσιο θεσπίζονταν από το συμβούλιο μετά από διαβούλευση με το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, ενώ ακολούθως, όλα τα μέτρα της Ε.Ε. στο συγκεκριμένο χώρο υιοθετούνται από κοινού από τα δύο όργανα και υπάγονται υποχρεωτικά στη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

Καταληκτικά, η Συνθήκη της Λισσαβόνας επέφερε ρηξικέλευθες μεταβολές στον τρόπο διαμόρφωσης του Ποινικού Δικαίου και του Ποινικού Δικαίου των κρατών – μελών της Ε.Ε. αναφορικά¹¹⁸ με τη διευρυμένη εξουσιοδότηση των Οργάνων της Ένωσης προς ποινική νομοθέτηση και τη διεύρυνση της δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, ενώ ταυτόχρονα επεκτάθηκε η αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων και διαταγών¹¹⁹, η δυνατότητα

---

¹¹⁷ Άρθρο 68 ΣΛΕΕ.

¹¹⁸ Χρήστος Μυλωνόπουλος, Το ευρωπαϊκό ποινικό δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, Άρθρο στην ιστοσελίδα του ίδιου, διαθέσιμο στο <http://www.mylonopoulos.gr/publications/article/49/to-eyropaiko-poiniko-dikaio-meta-yti-synthiki-tis-lisavonas.html>.

¹¹⁹ Άρθρο 82, 85 επ., 87 επ. ΣΛΕΕ.

προσχώρησης της Ένωσης στην ΕΣΔΑ¹²⁰ καθώς και η περιστολή του δημοκρατικού ελλείμματος¹²¹.

Ως προς την αντιμετώπιση του εγκλήματος και της τρομοκρατίας, η Συνθήκη της Λισσαβόνας περιλαμβάνει ειδική διάταξη, και συγκεκριμένα το άρθρο 75 ΣΛΕΕ δυνάμει του οποίου επιτρέπεται η λήψη διοικητικών μέτρων για τις κινήσεις κεφαλαίων και πληρωμών κατά φυσικών ή νομικών προσώπων και οντοτήτων που συνδέονται με την τρομοκρατία, τα οποία αποφασίζονται μέσω κανονισμού από το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και το συμβούλιο, σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Να αναφερθεί ότι το πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου άρθρου, αφορά μόνο στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των σχετικών δραστηριοτήτων, και όχι στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και των ναρκωτικών, εκτός αν η δράση των τελευταίων ασκούν και τρομοκρατική δράση.

Η αστυνομική συνεργασία προβλέπεται και οριοθετείται στο κεφάλαιο 5 του Τίτλου V της ΣΛΕΕ (άρθρα 87-89)¹²² και αφορά σε όλες τις αρμόδιες Αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών της Ένωσης. Για την επιχειρησιακή συνεργασία των αρμοδίων Αρχών αποφασίζει ομόφωνα¹²³ το Συμβούλιο, σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Το κεφάλαιο 5 αφιερώνει ένα ολόκληρο άρθρο στη Europol, αποστολή της οποίας ορίζεται η στήριξη και η ενίσχυση της δράσης των αρμοδίων Αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών, καθώς και της αμοιβαίας συνεργασίας τους στην πρόληψη και καταπολέμηση των σοβαρών εγκλημάτων που έχουν επιπτώσεις σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, της τρομοκρατίας και των μορφών εγκληματικότητας που θίγουν ένα κοινό συμφέρον το οποίο αποτελεί αντικείμενο πολιτικής της Ένωσης¹²⁴. Σημειώνεται εδώ ότι η Europol για τις περιπτώσεις τρομοκρατίας είναι πάντοτε αρμόδια σε αντίθεση με τα «σοβαρά εγκλήματα» που πρέπει να έχουν επιπτώσεις σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη.

---

¹²⁰ Άρθρο 6 παρ. 1 και 2 ΣΕΕ.

¹²¹ Άρθρο 82 παρ. 3, 83 παρ. 3, 294 ΣΛΕΕ, άρ. 6 και 7 του 2^{ου} Πρωτοκόλλου.

¹²² Βλ. μεταξύ άλλων Δ. Παπαγιάννη, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2016, σελ. 567 κ.επ.

¹²³ Σε περίπτωση μη ομοφωνίας, η παρ. 3 του άρθρου 87 της ΣΛΕΕ περιγράφει τη διαδικασία βάσει της οποίας τουλάχιστον εννέα κράτη μέλη μπορούν να καθιερώσουν ενισχυμένη επιχειρησιακή συνεργασία.

¹²⁴ Βλ. άρθρο 88§1 ΣΛΕΕ, διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016E/TXT&from=EL>, προσπελάστηκε 01/08/2019.

Η δομή, η λειτουργία, το πεδίο δράσης και τα καθήκοντα της Europol ορίζονται με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία μέσω Κανονισμών. Ήδη από 1^η Μαΐου 2017 έχει τεθεί σε ισχύ ο νέος Κανονισμός της Europol. Η ΣΛΕΕ σεβόμενη την αρχή της κρατικής κυριαρχίας των κρατών μελών δεν δίνει εκτελεστικές αρμοδιότητες στη Europol και ορίζει πως κάθε επιχειρησιακή δράση της πρέπει να διεξάγεται σε συνεργασία και σε συμφωνία με τις αρχές του κράτους μέλους ή των κρατών μελών στο έδαφος του οποίου ή των οποίων διεξάγονται¹²⁵.

Τέλος, και σχετικά με τις προϋποθέσεις και τα όρια εντός των οποίων οι αρμόδιες δικαστικές και αστυνομικές Αρχές των κρατών μελών μπορούν να αναλαμβάνουν δράση στο έδαφος άλλου κράτους μέλους σε συνεργασία και σε συμφωνία με τις αρχές του κράτους μέλους αυτού, αποφασίζει ομόφωνα το Συμβούλιο σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο¹²⁶.

2.2.2 Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης

Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης¹²⁷ καθορίζει τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για τον χώρο δικαιοσύνης, ελευθερίας και ασφάλειας για την περίοδο 2010-14. Βάσει των επιτευγμάτων των προγραμμάτων του Τάμπερε και της Χάγης, τα οποία προηγήθηκαν, έχει ως στόχο να ανταποκριθεί στις μελλοντικές προκλήσεις και να ενισχύσει περαιτέρω τον χώρο δικαιοσύνης, ελευθερίας και ασφάλειας με δράσεις οι οποίες εστιάζονται στα ενδιαφέροντα και στις ανάγκες των πολιτών.

Προκειμένου να εξασφαλίσει μια ασφαλή Ευρώπη, όπου γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες των πολιτών, το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης επικεντρώνεται στις ακόλουθες προτεραιότητες:

i) Ευρώπη των δικαιωμάτων

Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια πρέπει να μεταμορφωθεί από αφηρημένη ιδέα σε απτή πραγματικότητα. Πρέπει να παραχωρεί στους υπηκόους της ΕΕ τα θεμελιώδη

¹²⁵ Βλ. άρθρο 88§3 ΣΛΕΕ, διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016E/TXT&from=EL>, προσπελάστηκε 01/08/2019.

¹²⁶ Βλ. άρθρο 89 ΣΛΕΕ, διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016E/TXT&from=EL>, προσπελάστηκε 01/08/2019 και Παπαγιάννη Δ., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2016, σελ. 568.

¹²⁷ Για το πλήρες κείμενο βλ. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52010XG0504\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52010XG0504(01)).

δικαιώματα και τις ελευθερίες που κατοχυρώνονται στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Οι πολίτες της ΕΕ πρέπει να μπορούν να ασκούν τα δικαιώματα αυτά εντός και εκτός της ΕΕ, γνωρίζοντας ταυτόχρονα ότι η ιδιωτική τους ζωή γίνεται σεβαστή, ειδικότερα όσον αφορά την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

ii) Ευρώπη της δικαιοσύνης

Πρέπει να δημιουργηθεί ένας ευρωπαϊκός χώρος δικαιοσύνης σε ολόκληρη την ΕΕ. Πρέπει να διευκολύνεται η πρόσβαση των πολιτών στη δικαιοσύνη, ώστε τα δικαιώματά τους να ενισχύονται καλύτερα εντός της ΕΕ. Ταυτόχρονα, η συνεργασία μεταξύ των δικαστικών αρχών και η αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων εντός της ΕΕ πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω τόσο στις αστικές όσο και στις ποινικές υποθέσεις. Η ΕΕ πρέπει επίσης να επιδιώξει να επιτύχει συνεκτικότητα με τη διεθνή έννομη τάξη, προκειμένου να δημιουργήσει ένα ασφαλές έννομο περιβάλλον για τη συνεργασία με τρίτες χώρες.

iii) Μια Ευρώπη που προστατεύει

Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης συνιστά την ανάπτυξη μιας στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας για την ΕΕ, με στόχο τη βελτίωση της προστασίας των πολιτών και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Στο πνεύμα της αλληλεγγύης, η στρατηγική θα αποσκοπεί στην ενίσχυση της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, καθώς και της συνεργασίας στη διαχείριση των συνόρων, της πολιτικής προστασίας και της διαχείρισης των καταστροφών. Η στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας θα συνίσταται σε προδραστική, οριζόντια και εγκάρσια προσέγγιση με σαφώς διαχωρισμένα καθήκοντα για την ΕΕ και τις χώρες της που θα εστιάζεται στην καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος.

iv) Πρόσβαση στην Ευρώπη

Η ΕΕ πρέπει να αναπτύξει περαιτέρω τις ολοκληρωμένου χαρακτήρα πολιτικές για τη διαχείριση των συνόρων και τις θεωρήσεις, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ασφάλεια των πολιτών της. Απαιτούνται ισχυροί έλεγχοι των συνόρων για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και του

διασυνοριακού εγκλήματος. Ταυτόχρονα, πρέπει να εξασφαλίζεται η πρόσβαση σε όσους χρειάζονται διεθνή προστασία και σε ευάλωτες ομάδες πολιτών, όπως οι ασυνόδευτοι ανήλικοι. Κατά συνέπεια, ο ρόλος του Frontex (του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εξωτερικών Συνόρων) πρέπει να ενισχυθεί. Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) και το σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS) είναι επίσης ουσιώδους σημασίας για την ενίσχυση του συστήματος ελέγχου των εξωτερικών συνόρων και πρέπει επομένως να αποκτήσουν πλήρως επιχειρησιακό χαρακτήρα.

ν) Ευρώπη αλληλεγγύης

Βάσει του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, η ΕΕ πρέπει να αναπτύξει μια ολοκληρωμένη και ευέλικτη μεταναστευτική πολιτική. Η πολιτική αυτή θα πρέπει να επικεντρώνεται στην αλληλεγγύη και την υπευθυνότητα, και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τόσο των χωρών της ΕΕ όσο και των μεταναστών. Πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή δυναμικές πολιτικές ένταξης οι οποίες εξασφαλίζουν τα δικαιώματα των μεταναστών, ενώ θα πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την πρόληψη, τον έλεγχο και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης.

vi) Η Ευρώπη σε μια παγκοσμιοποιημένη υφήλιο

Η εξωτερική διάσταση της πολιτικής της ΕΕ στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη. Τούτο θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των αντίστοιχων προκλήσεων που αντιμετωπίζει σήμερα η ΕΕ, και θα ενισχύσει τις ευκαιρίες συνεργασίας με τρίτες χώρες.

2.2.3 Ειδικότερα: Η Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας

Ακολούθως, συνεχίζοντας την πρακτική της Ε.Ε. και δημιουργώντας νέα δεδομένα στο πεδίο της ενοποιητικής διαδικασίας, το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης ήρθε για να ξεπεράσει τις αδυναμίες του προκατόχου του Προγράμματος της Χάγης.

Αναφορικά με την στρατηγική που ακολουθήθηκε στον τομέα της στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας, και λόγω της αύξησης της σοβαρότητας των διακρατικών απειλών σε συνδυασμό με την απαίτηση των Ευρωπαίων πολιτών για

περισσότερη ασφάλεια¹²⁸, υιοθετήθηκε υπό την αιγίδα της ισπανικής Προεδρίας το «Σχέδιο στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας για την Ε.Ε.»¹²⁹ με σκοπό την καθιέρωση ενός κοινού Ευρωπαϊκού Μοντέλου Ασφάλειας το οποίο παρουσιάστηκε με σχετική Ανακοίνωση¹³⁰ και στο οποίο προσδιορίζονταν οι κοινές αξίες, οι στόχοι και οι δράσεις που θα πραγματοποιούνταν για την περίοδο 2011-2014. Η εν λόγω στρατηγική δομείται στον άξονα της εξουδετέρωσης των διεθνών εγκληματικών δικτύων, της πρόληψης της τρομοκρατίας και της αντιμετώπισης της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών, της αύξησης των επιπέδων ασφαλείας των πολιτών και των επιχειρήσεων στον κυβερνοχώρο, της ενίσχυσης της ασφάλειας μέσω της διαχείρισης των συνόρων και της αύξησης της ανθεκτικότητας της Ευρώπης σε περιπτώσεις κρίσεων και καταστροφών.

Από επιχειρησιακής άποψης, τα κράτη μέλη ανέπτυξαν έναν νέο μηχανισμό με την ονομασία «Κύκλος Πολιτικής για το Οργανωμένο και Διεθνές Σοβαρό Έγκλημα», για την περίοδο 2011-2013 για την αντιμετώπιση των πιο σημαντικών απειλών με συνεκτικό και μεθοδολογικό τρόπο, μέσω της συνεργασίας των ευρωπαϊκών θεσμών, των ευρωπαϊκών υπηρεσιών και των τρίτων χωρών και οργανισμών.

Αρμόδια για την εφαρμογή της εσωτερικής στρατηγικής ασφάλειας και της δημιουργίας και εφαρμογής του κύκλου πολιτικής, είναι η Μόνιμη επιτροπή επιχειρησιακής συνεργασίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας (COSI)¹³¹ ενώ η στρατηγική, από το νέο προϋπολογισμό των Εσωτερικών Υποθέσεων για την περίοδο 2014-2020, θα χρηματοδοτηθεί από το νέο Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας, το οποίο αντικαθιστά τα προγράμματα ISEC (πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας) και CIPS (πρόληψη, ετοιμότητα και διαχείριση των συνεπειών της τρομοκρατίας και άλλων κινδύνων που συνδέονται με την ασφάλεια) καθώς επίσης οι δραστηριότητες θα στηρίζονται από το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων. Το εν λόγω νέο Ταμείο στηρίζεται σε έναν Κανονισμό ο οποίος συνίσταται σε δύο διαφορετικά νομικά μέσα, τον Κανονισμό για την ίδρυση του μέσου για τη

---

¹²⁸Eurobarometer 71, Public Opinion in the EU, 2009.

¹²⁹Εγγραφο Συμβουλίου 5842/2/2020, «Σχέδιο στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας για την Ε.Ε.: Προς ένα ευρωπαϊκό πρότυπο ασφάλειας».

¹³⁰COM (2010) 673 τελικό, Βρυξέλλες, 22,11,2010.

¹³¹EEL 52, 3.3.2010.

δημοσιονομική στήριξη της αστυνομικής συνεργασίας, της πρόληψης και καταστολής της εγκληματικότητας, καθώς και της διαχείρισης των κρίσεων και τον Κανονισμό για την ίδρυση του μέσου για τη δημοσιονομική στήριξη των εξωτερικών συνόρων και των αιτήσεων θεωρήσεων¹³².

Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι σύμφωνα με έρευνα του Ευρωβαρόμετρου το 2011, τέσσερις στους δέκα πολίτες πιστεύουν ότι η Ε.Ε. χρειάζεται καλύτερα μέσα στην διαδικασία καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και του εξτρεμισμού¹³³. Ως εκ τούτου απαραίτητη προϋπόθεση για μια ενιαία προσέγγιση στην ασφάλεια αποτελεί η διασφάλιση ενιαίων μέσων που αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών και την κινητοποίηση των τεχνολογικών μέσων, με στόχο τη διευκόλυνση της κινητικότητας, της ελευθερίας και της ασφάλειας των ατόμων. Για το λόγο αυτό σχεδιάστηκε ένας αριθμός πληροφοριακών συστημάτων, με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ αστυνομικών και δικαιοδοτικών αρχών¹³⁴.

Αναφορικά με τον στόχο για τις αποτελεσματικές πολιτικές, το Πρόγραμμα επικεντρώθηκε, μεταξύ άλλων, στην αποτελεσματικότερη συνεργασία των υπηρεσιών (agencies) για την επιβολή του ευρωπαϊκού δικαίου. Πρώτο παράδειγμα αποτέλεσε η πρόταση Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, βάσει του άρθρου 88 ΕΣΛΕΕ¹³⁵, η οποία κατατέθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κύριο στοιχείο της οποίας αποτελούσε η συνένωση της Europol με την Cerpil. Η εν λόγω πρόταση αν και τελικά δεν τελεσφόρησε, αποτέλεσε το πρώτο ζήτημα που εγέρθηκε, με αποτέλεσμα η επιταγή του Προγράμματος για ανάπτυξη συνεργιών στον τομέα της ασφάλειας, βρήκε την έκφρασή της σε μία σειρά πρωτοβουλιών όπως η θέση σε ισχύ της Συμφωνίας μεταξύ Europol – Eurojust¹³⁶, την ενδιάμεση¹³⁷ και τελική έκθεση¹³⁸

---

¹³²COM (2011) και COM (2011) 750, Brussels, 15.11.2011.

¹³³Eurobarometer, Internal Security Report, Special Eurobarometer 371, November 2011.

¹³⁴Πρόκειται για το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS) κύρια πρόθεση του οποίου αποτελεί η διασφάλιση ότι προηγούμενες καταδίκες του ατόμου θα λαμβάνονται υπόψη εάν βρεθεί αντιμέτωπο με νέες ποινικές διαδικασίες σε διαφορετικό κράτος μέλος, Draft Manual for practitioners – ECRIS – Request for contributions, Brussels, 19 April 2011, 9300/11.

¹³⁵COM (2013) 173 final, Βρυξέλλες, 27,3,2013.

¹³⁶Agreement between Eurojust and Europol, <[https:// www.europol.europa.eu/ sites/ default/ files/ flags/ eurojust_.pdf](https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/flags/eurojust_.pdf)>.

αποτίμησης των τεσσάρων ευρωπαϊκών υπηρεσιών επιβολής του νόμου (Europol, CEPOL, Eurojust, FRONTEX), καθώς και η έκδοση της πρώτης κοινής έκθεσης των προαναφερόμενων υπηρεσιών που αποτυπώνει την αποτίμηση των κύριων απειλών και αφορούν την εσωτερική ασφάλεια της Ε.Ε.¹³⁹ Επιπρόσθετα με ψήφισμά του το Συμβούλιο σύστησε την AIRPOL¹⁴⁰ η οποία αποτελεί επιχειρησιακό δίκτυο για την ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειριών, καλών πρακτικών σε όλη την Ε.Ε. και την περιοχή Σένγκεν προκειμένου να διευκολύνεται η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών μέσα και γύρω από τα αεροδρόμια, αναφορικά με την αστυνόμευση των αεροδρομίων, την ασφάλεια των αεροσκαφών και την ασφάλεια των εναέριων συνόρων.

Αρχικά, με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας περιελήφθη η πρόληψη του εγκλήματος μεταξύ των σημαντικότερων σημείων για τη διατήρηση ενός Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (άρθρο 3 παρ. 3 ΕΣΕΕ) παρέχοντας νομοθετικό πλαίσιο για την ανάληψη δράσης στο πεδίο της πρόληψης του εγκλήματος (άρθρο 84 ΕΣΛΕΕ), κάτι που με τη σειρά του υπογράμμισε το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης και για το λόγο αυτό υπέδειξε την αξιολόγηση της λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης του Εγκλήματος (EUCPN), με σκοπό τη σύσταση ενός Παρατηρητηρίου για την Πρόληψη του Εγκλήματος (OPC).

Αναφορικά με τα στατιστικά στοιχεία, αναφέρεται ότι το 2012 οι Ευρωπαίοι ηγέτες, στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης καταπολέμησης του εγκλήματος, και έχοντας υπόψη αφενός την έλλειψη αξιόπιστων και συγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων στο πεδίο της εγκληματικότητας, και αφετέρου την αναγκαιότητά τους, κάλεσαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκδώσει σχετική Ανακοίνωση, η οποία εξέδωσε την Ανακοίνωση με τίτλο: «Μέτρηση της εγκληματικότητας στην Ε.Ε.: στατιστικό πεδίο δράσης 2011-2015»¹⁴¹ και τέθηκαν οι στόχοι του νέου σχεδίου

---

¹³⁷Interim report on cooperation between JHA Agencies, Brussels, 29 January 2010, 5816/10, <<https://www.statewatch.org/news/2010/feb/eu-cooperation-between-agencies-5816-10.pdf>>.

¹³⁸Report on the cooperation between JHA Agencies in 2010, Brussels, 25 January 2011, 5675/11.

¹³⁹The Joint Report by EUROPOL, EUROJUST and FRONTEX on the State of Internal Security in the EU, Brussels, 7 May 2010, 9359/10.

¹⁴⁰Council resolution on the creation of a European network of airport law enforcement services (AIRPOL) 3051st JUSTICE and HOME AFFAIRS Council meeting, Brussels, 2 and 3 December 2010.

¹⁴¹COM (2011) 713 τελικό, Βρυξέλλες, 18,1,2012.

δράσης¹⁴² που υποδιαιρούνταν στους τομείς της συνεργασίας και του συντονισμού σε επίπεδο Ε.Ε. και σε διεθνές επίπεδο, της ποιότητας και ανάλυσης των δεδομένων, της διάδοσης των αποτελεσμάτων και τέλος της κατάρτισης δεικτών και τις συλλογές ειδικών δεδομένων.

Επιπρόσθετα, σε σχέση με την εμπορία των ανθρώπων (trafficking) και λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι αποτελεί τη δουλεία της σύγχρονης εποχής¹⁴³ όπως αυτό πιστοποιείται και από τα αποτελέσματα της έκθεσης της Eurostat¹⁴⁴ και έχοντας ως αρωγούς το άρθρο 67 της ΕΣΛΕΕ και το άρθρο 5 του ΧΘΔΕΕ, που απαγορεύουν ρητά την εμπορία ανθρώπων και επιβάλλουν την ενίσχυση της πρόληψης και καταστολής του φαινομένου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹⁴⁵ υιοθέτησε την Οδηγία 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης – πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου¹⁴⁶. Με τον τρόπο αυτό άρχισε να μεταβάλλεται η κατάσταση αναφορικά με την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων (trafficking) στην Ε.Ε. προς την κατεύθυνση της σκλήρυνσης της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, μέσω της πρόβλεψης νέων και αυστηρών μέτρων, δίνοντας μια νέα δυναμική στην καταπολέμηση του φαινομένου, καθώς η εν λόγω Οδηγία υποχρεώνει τα κράτη μέλη να ενεργήσουν στην κατεύθυνση της δίωξης των εγκληματιών, της προστασίας των θυμάτων καθώς και της πρόληψης των αδικημάτων.

Πιο συγκεκριμένα, η Οδηγία διαλαμβάνει την διεύρυνση της έννοιας της εμπορίας ανθρώπων, προσθέτοντας μορφές εκμετάλλευσης, όπως η οικιακή δουλεία,

---

¹⁴² Παρότι είχε επιτευχθεί σημαντικό έργο στους τομείς της έρευνας, του συντονισμού και της δικτύωσης, τα ορατά αποτελέσματα είναι λίγα. Αυτό οφείλεται στις διαφορές αναφορικά με τους ορισμούς των αξιόποινων πράξεων και των συστημάτων ταξινόμησης, τις δυσκολίες ανταλλαγής δεδομένων, τις διαφορές των συστημάτων διαβίβασης στοιχείων, την αναπαραγωγή συλλεγόμενων δεδομένων από την Ε.Ε. και τους διεθνείς οργανισμούς, *ibid*, σελ. 4-6.

¹⁴³ Για τα πρόσφατα δεδομένα σε παγκόσμιο επίπεδο βλ.: Global Report on Trafficking in Persons, UNODOC, December 2012, καθώς και ILO Global Estimate of Forced Labour, 2012.

¹⁴⁴ Το 2010 το 76% των θυμάτων αποτέλεσε αντικείμενο εμπορίου για σεξουαλική εκμετάλλευση, το 1% οικιακής δουλείας, το 3% εξαναγκαστικής επαιτείας, το 14% εργασιακής εκμετάλλευσης και το 6% άλλες μορφές εκμετάλλευσης, εκδ. Luxembourg: Publication Office of the European Union, 2015

¹⁴⁵ COM (2010), 95 τελικό, Βρυξέλλες, 29.3.2010.

¹⁴⁶ EEL 101, 15.4.2011.

η καταναγκαστική επαιτεία, η αφαίρεση οργάνων και η εκμετάλλευση αξιόποινων δραστηριοτήτων (άρθρο 2 παρ. 3), τη δυνατότητα να λαμβάνουν τα θύματα βοήθεια πριν, κατά τη διάρκεια και για ένα χρονικό διάστημα μετά τα δικαστήρια, πέραν των αυστηρών ποινών και των αυξημένων μέτρων προστασίας να υπάρξει η κατάλληλη ώθηση για την πρόληψη και την ανάπτυξη μίας ενεργητικής (proactive) στάσης για την καταπολέμηση του φαινομένου ενισχύοντας τα κράτη τις πολιτικές παρεμπόδισης της εμπορίας ανθρώπων λαμβάνοντας μέτρα για την αποθάρρυνση της ζήτησης, μέσα από την έρευνα, την πληροφόρηση, την ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση, αλλά και μέσα από της ιδιαιτέρως σημαντική πρόταση για ποινικοποίηση όχι μόνο της προσφοράς αλλά και της ζήτησης, με τη δίωξη όχι μόνο του δουλεμπόρου αλλά και του πελάτη.

Στον τομέα του κυβερνοεγκλήματος, ελήφθη υπόψη το γεγονός ότι περισσότερο από ένα εκατομμύριο άνθρωποι παγκοσμίως πέφτουν θύματα των σύγχρονων και εξελισσόμενων απειλών μέσω του διαδικτύου¹⁴⁷. Σε αυτό το πλαίσιο, στο Πρόγραμμα ξεχωριστή θέση κατέχει η καταπολέμηση του κυβερνοεγκλήματος¹⁴⁸ ως μέρος του οργανωμένου εγκλήματος στο πλαίσιο της ανάπτυξης της Στρατηγικής Εσωτερικής Ασφάλειας, αλλά και η συμπερίληψη του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο στις προτεραιότητες του κύκλου πολιτικής στην Ε.Ε. για το οργανωμένο σοβαρό διεθνές έγκλημα.

Ως προς το ολοένα αυξανόμενο πρόβλημα των ναρκωτικών, στο κείμενο του Προγράμματος τονίζεται η σφαιρική αντιμετώπιση της μάστιγας της διακίνησης των ναρκωτικών ουσιών στο πλαίσιο της Στρατηγικής για την Εσωτερική Ασφάλεια με στόχο την ταυτόχρονη μείωση της προσφοράς και της ζήτησης μέσα από τη βελτίωση του συντονισμού και της συνεργασίας με την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων μέσων, την κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως με την ενίσχυση πρωτοβουλιών όπως η Ευρωπαϊκή Δράση για τα Ναρκωτικά και τη συμβολή στην έρευνα και συγκρισιμότητα της πληροφόρησης, ώστε να

---

¹⁴⁷Βλ. σχετικά, Norton Cybercrime Report 2011, Symantec, 7 September 2011. Για τα δεδομένα του κυβερνοεγκλήματος βλ. επίσης και Comprehensive Study on Cybercrime – Draft February 2013.

¹⁴⁸Ως κυβερνοεγκλήματα νοούνται: Hacking, Distributed Denial of Service Attacks (DDoS), Attacks against critical infrastructures – Botnets – Malware and spam – Scams and online frauds – Phishing – Identity theft and identity fraud – Advance – fee fraud conducted over the Internet – Online harassment – Production, distribution and downloading of child abuse material – Virtual cybercrimes.

εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες. Σε επιχειρησιακό επίπεδο, σαφώς είναι η ενίσχυση του ρόλου της Eurojust¹⁴⁹ και της Europol¹⁵⁰ στο εν λόγω πεδίο.

Η τρομοκρατία και οι νέες εκφάνσεις της συμπεριλαμβάνονται στις κύριες προκλήσεις της Ένωσης. Πέραν της ισλαμικής τρομοκρατίας, η οποία παραμένει κύρια απειλή για την Ε.Ε., παράλληλα εμφανίζονται και νέες μορφές τρομοκρατίας, με την εγχώρια τρομοκρατία να καθίσταται σταδιακά μια αυξανόμενη πηγή ανησυχίας. Ωστόσο, αξίζει να αναφερθεί ότι σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης, που χαρακτηρίστηκε ως προτεραιότητα και από τη Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας και εκφράστηκε μέσα από τη δημιουργία του Δικτύου Ευαισθητοποίησης για τη Ριζοσπαστικοποίηση (RAN), ως μηχανισμός πρόληψης.¹⁵¹ Στην κατεύθυνση της καταπολέμησης της χρηματοδότησης, πραγματοποιήθηκε η Συμφωνία Ε.Ε. – Η.Π.Α., σχετικά με την επεξεργασία και τη διαβίβαση δεδομένων χρηματοπιστωτικών συναλλαγών από την Ε.Ε. στις Η.Π.Α. στο πλαίσιο της εφαρμογής του «Προγράμματος Παρακολούθησης της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας» (TFTP)¹⁵².

2.3 Η θέσπιση κανόνων παραγωγού ενωσιακού δικαίου για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Πριν από την Συνθήκη της Λισσαβόνας, όπως προβλεπόταν από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, τα διαθέσιμα νομοθετικά μέσα ήταν οι συμβάσεις μεταξύ των κρατών μελών, οι κοινές δράσεις και οι κοινές θέσεις. Ακολουθώντας, η Συνθήκη του Άμστερνταμ θέσπισε στον τρίτο πυλώνα τις νέες πράξεις, των αποφάσεων – πλαίσιο και των αποφάσεων, οι οποίες αποτελούν ένα εργαλείο για την εναρμόνιση των

---

¹⁴⁹Για το ζήτημα αυτό, ενδεικτική είναι η έκθεση για την περίοδο (2008-2010) της Eurojust: “Strategic Project on: “Enhancing the work of Eurojust in drug trafficking cases” Final Results, January 2012 Βλ. επίσης: “Overview of drug trafficking cases at Eurojust Statistics on registered cases (Period of reference: 1 September 2010 to 31 August 2012)”.

¹⁵⁰Ενδεικτικά αναφέρονται και οι επιτυχίες των υπηρεσιών στο πεδίο Βλ. σχετικά: Synthetic Drugs network broken up, Europol Press Release, 12 January 2012, Eurojust assists in dismantling drugsmuggling operation, The Hague, 9 August 2013.

¹⁵¹ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταβάλλει μεγαλύτερες προσπάθειες για την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού, IP/11/1011 09.09.2011.

¹⁵²EEL 195, 27.7.2010, p.5.

εθνικών νομοθεσιών, προς την κατεύθυνση της ανταπόκρισης στις απαιτήσεις μορφών συνεργασίας του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Επιπλέον εφαρμόζονταν συντομότερα, σε σχέση με τις συμβάσεις, πλην όμως, στα μειονεκτήματα εντασσόταν η μη πρόβλεψη ποινής συμμόρφωσης στην περίπτωση μη εφαρμογής των νομοθετικών διατάξεων αυτών, ενώ επίσης, η έγκριση αυτών των νομοθετικών πράξεων λαμβανόταν με ομοφωνία, η οποία ήταν δύσκολο να επιτευχθεί¹⁵³.

2.3.1 Αποφάσεις

Συνοπτικά, ακολουθεί η παράθεση Αποφάσεων του Συμβουλίου στην κατεύθυνση της εγκληματικότητας και συγκεκριμένα σε αυτό της τρομοκρατίας.

Η Απόφαση – Πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου του 2002, εγκρίθηκε μετά τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε του 1999 και του έκτακτου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2001, για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Πρόκειται για το αποτέλεσμα μίας συντονισμένης αντίδρασης της Ε.Ε. με σκοπό την καταστολή της τρομοκρατίας, όπου τα κράτη μέλη κλήθηκαν να εισάγουν ποινικές διατάξεις που τιμωρούν την τρομοκρατία, καθώς και ένα κατάλογο πράξεων που συνιστούν τρομοκρατικά εγκλήματα και τις αντίστοιχες κυρώσεις. Στις 15 Μαρτίου 2017, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ε.Ε. ενέκριναν την οδηγία 2017/541 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της απόφασης – πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου και την τροποποίηση της απόφασης 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

Η Απόφαση – Πλαίσιο 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 20^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, για την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία, εγκρίθηκε μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στα πλαίσια της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, να ενισχυθεί η συμμαχία της διεθνούς κοινότητας με τη συνεργασία της Europol, Της Eurojust, των υπηρεσιών πληροφοριών, των αστυνομικών δυνάμεων και των δικαστικών αρχών. Προκειμένου να επιτευχθούν ικανοποιητικά αποτελέσματα, η Κοινότητα έλαβε μέτρα, θεσπίζοντας την εν λόγω απόφαση – πλαίσιο, μέσα από την οποία ορίστηκε μία διαδικασία ανταλλαγής πληροφοριών κατά τις ποινικές έρευνες, τις διώξεις και τις καταδικαστικές αποφάσεις για

---

¹⁵³ Υπήρχαν τρεις κύριες πτυχές που διέκριναν τον πρώτο πυλώνα από τα μέσα του τρίτου πυλώνα: η νομοθετική διαδικασία, το νομικό αποτέλεσμα και ο έλεγχος της εφαρμογής.

τρομοκρατικά αδικήματα μεταξύ των χωρών της Ε.Ε., ώστε οι σχετικές υπηρεσίες να μπορούν να διαθέτουν πληροφορίες και πιο πλήρεις και πλέον επίκαιρες.

Η Απόφαση – Πλαίσιο 2008/919/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008, με την οποία τροποποιούταν η απόφαση – πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ, καθώς ελήφθη υπόψη η πραγματικότητα όπως είχε διαμορφωθεί, με τη ραγδαία αύξηση της τρομοκρατικής απειλής. Έτσι, συμπεριλήφθηκαν τρία νέα αδικήματα, αυτά της δημόσιας πρόκλησης για τέλεση τρομοκρατικού εγκλήματος, της στρατολόγησης και της εκπαίδευσης τρομοκρατών, όταν αυτά διαπράττονται παράνομα και εκ προθέσεως, δηλώνοντας με αυτό τον τρόπο ένα είδος προπαρασκευής δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της αντιτρομοκρατικής πολιτικής.

2.3.2 Οδηγίες

Μετά την κατάργηση του τρίτου πυλώνα, τις αποφάσεις – πλαίσιο διαδέχθηκαν οι οδηγίες, οι οποίες αποτελούσαν ένα νομικό εργαλείο το οποίο θέσπιζε τους ορισμούς των εγκλημάτων και των ποινών, κατά το άρθρο 83 ΣΛΕΕ και ταυτόχρονα διατηρούσε την ευελιξία των προγενέστερων αποφάσεων – πλαίσιο.

Σύμφωνα με το άρθρο 288 ΣΛΕΕ, η «οδηγία δεσμεύει κάθε κράτος στο οποίο απευθύνεται, όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνει την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών». Ως εκ τούτου, δινόταν η δυνατότητα στα κράτη μέλη να προσαρμόσουν το περιεχόμενό της στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εθνικής τους νομοθεσίας¹⁵⁴, σε τέτοιο βαθμό που δεν συνεπάγεται πλημμελής εφαρμογή της.

Συνοπτικά, ακολουθεί η παράθεση οδηγιών σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Συνθήκη της Λισσαβόνας, στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης της εγκληματικότητας και συγκεκριμένα σε αυτό της τρομοκρατίας.

Η Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20^{ης} Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τους σκοπούς της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η εν λόγω οδηγία, αποτέλεσε πρωτοβουλία της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (FATF) του 2012. Το πεδίο

---

¹⁵⁴ V. Mitsilegas, EU Criminal Law, 2009, 42.

εφαρμογής της οδηγίας αποτελούν οντότητες, όπως τα πιστωτικά ιδρύματα, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, που ενεργούν κατά την άσκηση των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων. Επιπλέον, η οδηγία αφενός δίνει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να αξιολογεί τον κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων και συντάσσει έκθεση, η οποία είναι διαθέσιμη στα κράτη μέλη και στις υποκείμενες οντότητες και αφετέρου, αναγκάζει τα κράτη μέλη να απαγορεύσουν την τήρηση ανώνυμων λογαριασμών ή ανώνυμων βιβλιαρίων καταθέσεων από τα πιστωτικά του ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Ακόμη, θεσπίζει ενισχυμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και τέλος, ρυθμίζονται λεπτομέρειες σχετικά με την εκτέλεση των υποχρεώσεων των κρατών προς τρίτους, πληροφορίες σχετικά με τον πραγματικό δικαιούχο, υποχρεώσεις αναφοράς, εποπτεία, απαγόρευση γνωστοποίησης στον πελάτη, προστασία δεδομένων, διατήρηση αρχείων και στατιστικών δεδομένων όπως επίσης και επιβολή ποινικών κυρώσεων.

Η Οδηγία (ΕΕ) 2016/681 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27^{ης} Απριλίου 2016, σχετικά με τα δεδομένα και τη χρήση αυτών, που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR). Έτσι ρυθμίζεται ο τρόπος διαβίβασης από τις αεροπορικές εταιρείες και τους οικονομικούς φορείς, που δεν είναι μεταφορείς, στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιβατών διεθνών πτήσεων καθώς και λεπτομέρειες της επεξεργασίας των εν λόγω δεδομένων. Σκοπός του συστήματος PNR είναι να συμπληρωθούν τα υφιστάμενα μέσα αντιμετώπισης του διασυνοριακού εγκλήματος ενώ οι αεροπορικές εταιρείες υποχρεούνται να παρέχουν δεδομένα για πτήσεις από και προς την Ε.Ε., κάθε κράτος μέλος της οποίας πρέπει να ιδρύει μία μονάδα στοιχείων επιβατών, αρμόδια για τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία και διαβίβαση δεδομένων, με άλλες χώρες της Ε.Ε. και την Eurorol. Ειδικότερα, προκειμένου να εναρμονιστεί το ελληνικό δίκαιο με την εν λόγω οδηγία, ψηφίστηκε ο Νόμος 4579/2018 (ΦΕΚ Α΄-201) με τίτλο «Υποχρεώσεις αερομεταφορέων σχετικά με αρχεία επιβατών – προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία (ΕΕ) 2016/681 και άλλες διατάξεις».

Η Οδηγία (ΕΕ) 2017/541 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15^{ης} Μαρτίου 2017, εγκρίθηκε για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της απόφασης – πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του

Συμβουλίου και την τροποποίηση της απόφασης 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου. Σκοπός της εν λόγω οδηγίας είναι η υλοποίηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης ενώ κύριο μέλημα αποτελεί η θέσπιση ελάχιστων κανόνων για τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων στον τομέα των τρομοκρατικών εγκλημάτων, των αδικημάτων που σχετίζονται με τρομοκρατικές δραστηριότητες¹⁵⁵ και με σκοπό την αντιμετώπιση θεμάτων που προκύπτουν από τους αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές. Επιπλέον, χαρακτηρίζονται οι τρομοκρατικές ενέργειες ως μία από τις σοβαρές παραβάσεις των οικουμενικών αξιών στις οποίες βασίζεται η Ένωση και μία από τις πλέον σοβαρές επιθέσεις κατά της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου¹⁵⁶. Ειδικότερα, προκειμένου να εναρμονιστεί το ελληνικό δίκαιο με την εν λόγω οδηγία, πραγματοποιήθηκαν ουσιώδεις αλλαγές στο άρθρο 187^A του Ποινικού Κώδικα, ύστερα από την ψήφιση του Νόμου 4637/2019.

Η Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30^{ης} Μαΐου 2018, εγκρίθηκε υπό το πρίσμα της επιτακτικής ανάγκης ανάληψης δράσης, προκειμένου να περιοριστούν η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αλλά και των εκθέσεων των Ηνωμένων Εθνών, της Interpol και της Europol, οι οποίες δείχνουν την αυξανόμενη σύγκληση οργανωμένου εγκλήματος και τρομοκρατίας. Σκοπός της εν λόγω οδηγίας, η οποία τροποποιεί την οδηγία (ΕΕ) 2015/849, είναι ο εντοπισμός και η διερεύνηση νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αλλά και η αποτροπή στο μέλλον, δεδομένου ότι η ενίσχυση της διαφάνειας θα μπορούσε να αποτελεί ισχυρό αποτρεπτικό παράγοντα¹⁵⁷. Έτσι θεσπίζονται αυστηρότεροι κανόνες στο πλαίσιο της ένωσης οι οποίοι θα πρέπει να θεσπιστούν και νομοθετικά στις χώρες της Ε.Ε. έως τις 10 Ιανουαρίου 2020.

Κεφάλαιο Τρίτο

Η αστυνομική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στο «Χώρο Ασφάλειας»

3.1 Αντικείμενο – στόχοι

¹⁵⁵ Άρθρο 1 Οδηγίας (ΕΕ) 2017/541.

¹⁵⁶ Προοίμιο στοιχείο (2).

¹⁵⁷ Προοίμιο στοιχείο (4).

Ο διακηρυγμένος στόχος της Ένωσης είναι, όπως προαναφέρθηκε, η παροχή στους πολίτες προστασίας υψηλού επιπέδου μέσα σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Ως μέσο για την επίτευξη αυτού του σκοπού, προβλέφθηκε μεταξύ άλλων, και η αστυνομική συνεργασία στόχος της οποίας είναι η πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας κάθε μορφής. Η από κοινού δράση στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας περιλαμβάνει την επιχειρησιακή συνεργασία, μεταξύ των αρμόδιων αρχών, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών, τελωνειακών και άλλων ειδικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου των κρατών μελών, σχετικά με την πρόληψη, την εξακρίβωση και τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων, επιπλέον, περιλαμβάνει τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που διαθέτουν οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου αναφορικά με τις καταχωρήσεις ύποπτων οικονομικών συναλλαγών, ιδίως μέσω της Europol, υπό την επιφύλαξη των προβλεπόμενων για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ενώ τέλος περιλαμβάνει επίσης τη συνεργασία και τις κοινές πρωτοβουλίες για την κατάρτιση, την ανταλλαγή αξιωματικών – συνδέσμων, την απόσπαση υπαλλήλων, τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού, την εγκληματολογική έρευνα αλλά και την κοινή αξιολόγηση τεχνικών έρευνας σε σχέση με την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένης εγκληματικότητας.

Αναμφισβήτητα, η προώθηση της Αστυνομικής Συνεργασίας γίνεται από το Συμβούλιο μέσω της Europol, το οποίο εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ (01.05.1999) υποχρεούταν να παρέχει τη δυνατότητα στην Europol να διευκολύνει και να υποστηρίζει την προετοιμασία, να ενθαρρύνει τον συντονισμό και τη διεξαγωγή ειδικών δράσεων έρευνας από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, να θεσπίζει μέτρα τα οποία επιτρέπουν στην Europol να ζητάει από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να διενεργούν και να συντονίζουν τις έρευνές τους για συγκεκριμένες υποθέσεις οργανωμένης εγκληματικότητας, να ευνοεί την καθιέρωση επαφών μεταξύ εισαγγελικών και ανακριτικών υπαλλήλων, ειδικών στην καταπολέμηση της οργανωμένης εγκληματικότητας, με την Europol, και τέλος να εγκαθιδρύει δίκτυο έρευνας, τεκμηρίωσης και στατιστικής σχετικά με την διασυνοριακή εγκληματικότητα.

3.2 Τα πρότυπα της ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας

Πέντε κατηγορίες αστυνομικής συνεργασίας, διακρίνονται, σε ευρωπαϊκό επίπεδο τις οποίες αποτελούν η συνεργασία που επιχειρήθηκε στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης, η ανεπίσημη συνεργασία μεταξύ κρατών – μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η αστυνομική συνεργασία βάσει πράξεων των κοινοτικών οργάνων, η αστυνομική συνεργασία στα πλαίσια του Schengen και τέλος η συνεργασία στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα πλαίσια της Interpol.

Αναφορικά με την πρώτη περίπτωση, που αποτελεί την αστυνομική συνεργασία στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης, αναφέρεται ότι αποτέλεσε το πρώτο και ίσως το πιο σημαντικό βήμα για τη συνεργασία των ευρωπαϊκών κρατών από το 1949, όπου υπήρξε το έτος ίδρυσης, μέχρι και σήμερα, καθώς έχει να επιδείξει σημαντικό έργο, ιδίως στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπλέον, στους στόχους του Συμβουλίου της Ευρώπης, ανάγεται και η στενότερη συνεργασία στους τομείς της ποινικής δίωξης, ενώ ως μέσα προς επίτευξη των στόχων αυτών, εκδίδονται συστάσεις, ψηφίσματα, δημιουργούνται ομάδες εργασίας για την εκπόνηση μελετών ενώ συγκεκριμένα για την συνεργασία στα αστυνομικά θέματα, βασικό εφόδιο του εν λόγω Συμβουλίου αποτελούν οι συστάσεις τις οποίες μπορεί να καταρτίσει και εν συνεχεία να συστήσει στα κράτη μέλη να τις εντάξουν στις εσωτερικές τους έννομες τάξεις.

Ως προς την ανεπίσημη διακυβερνητική συνεργασία των κρατών μελών των Κοινοτήτων σε αστυνομικά θέματα, πέραν του θεσμικού πλαισίου το οποίο εισήγαγαν οι Κοινότητες, αξίζει να επισημανθεί ότι αφορμή για την εν λόγω συνεργασία υπήρξαν τα φαινόμενα τρομοκρατίας που έλαβαν χώρα τη δεκαετία του 1970. Ως εκ τούτου το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Ρώμη δημιούργησε το 1975 μία άτυπη συνεργασία των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών η οποία έμεινε γνωστή ως ομάδα TREVI (Terrorism, Radicalisme, Extremisme, Violence, International) η οποία αποτελείτο από τους αρμόδιους υπουργούς των κρατών μελών των Κοινοτήτων, συνήρχετο σε επίπεδο υπουργών, ανώτερων στελεχών και ομάδων εργασίας και είχε ως στόχο την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών σε θέματα καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Επιπλέον η ομάδα TREVI επεξεργάστηκε πριν την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ ένα σχέδιο για τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής υπηρεσίας (Europol), με πρώτο και κύριο στόχο της την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των αστυνομικών υπηρεσιών των

κρατών μελών¹⁵⁸. Επιπλέον, στα πλαίσια αντιμετώπισης της μάστιγας των ναρκωτικών συστάθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 1989 μία επιτροπή αποτελούμενη από εθνικούς αντιπροσώπους με την ονομασία CELAD¹⁵⁹ το έργο της οποίας αποτελεί η κατάρτιση ενός σχεδίου καταπολέμησης των ναρκωτικών και η πρόβλεψη για τη δημιουργία μίας υπηρεσίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η οποία θα ενεργεί σε αυτή την κατεύθυνση.

Ως προς την αστυνομική συνεργασία με πράξεις των κοινοτικών οργάνων, αξίζει να αναφερθεί ότι αυτά, στο πλαίσιο της αστυνομικής συνεργασίας, έθεσαν ως νομική βάση το άρθρο 308 ΣυνθΕΚ επισημαίνοντας ως θέμα αιχμής για την προσφυγή στο εν λόγω άρθρο, την ανάγκη καταπολέμησης της εγκληματικότητας των ναρκωτικών. Με πρωτοβουλία της CELAD το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ίδρυσε το 1993 το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, έργο του οποίου αποτελεί η συγκέντρωση και επεξεργασία όλων εκείνων των αναγκαίων πληροφοριών για την καταπολέμηση του φαινομένου, χωρίς ωστόσο να μπορεί να προβεί σε αντίστοιχη λήψη μέτρων. Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί ότι στα πλαίσια της αστυνομικής συνεργασίας υπάγεται και η αρμοδιότητα που αναγνωρίστηκε στην Κοινότητα με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ για την καταπολέμηση της απάτης ή οποιασδήποτε άλλης παράνομης δραστηριότητας κατά των συμφερόντων της Κοινότητας (άρθρο 289 ΣυνθΕΚ)¹⁶⁰.

Ακολουθως, μέσω των συμφωνιών Schengen, και ιδιαίτεως μέσα από τη Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Schengen, προβλέπεται μεγάλο εύρος ρυθμίσεων αναφορικά με την αστυνομική συνεργασία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Οι εν λόγω Συμφωνίες αποτέλεσαν την πρώτη συνεργασία, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μεταξύ των κρατών μελών σε αστυνομικά θέματα και στα οποία υπήρξε ιδιαίτεως σημαντική η εκχώρηση κυριαρχικών αρμοδιοτήτων. Η εν λόγω

---

¹⁵⁸Ως ένα πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση συμφωνήθηκε η δημιουργία της ομάδας EDU (European Drugs Unit) για την καταπολέμηση της μάστιγας των ναρκωτικών.

¹⁵⁹Comite europeen de la Lutte Antidroque.

¹⁶⁰Ήδη από το 1988 η Επιτροπή συνέστησε την UCLAF (Unite de Coordination de la Lutte Antifraude) ως ξεχωριστό τμήμα των υπηρεσιών της για την καταπολέμηση της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας.

συνεργασία, αφορούσε διασυνοριακή παρακολούθηση, καταδίωξη, καταπολέμηση των ναρκωτικών και γενικά την κτήση πυροβόλων όπλων και πυρομαχικών¹⁶¹.

Αρχικά μέσα από τις προπαρασκευαστικές ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια της ομάδας TREVI, καθώς επίσης και στις σύγχρονες μορφές οργανωμένης εγκληματικότητας και ξέπλυμα χρήματος σε διεθνές επίπεδο, κατέληξε να συμπεριληφθεί η αστυνομική συνεργασία στην υπό αναθεώρηση Συνθήκη, η οποία κατέληξε στη Συνθήκη Μάαστριχτ και στην οποία συμπεριελήφθη αυτή ως θέμα «κοινού ενδιαφέροντος»¹⁶² ως προσπάθεια καταπολέμησης της τρομοκρατίας, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών καθώς και άλλων σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας. Στην εν λόγω Συνθήκη προβλέφθηκαν, σε περιπτώσεις όπου καθίστατο αναγκαίο, ορισμένες πτυχές τελωνειακής συνεργασίας σε συνδυασμό με τη διοργάνωση ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol).

Αναφορικά με το Διεθνή Οργανισμό Εγκληματολογικής Αστυνομίας (Interpol)¹⁶³, πρέπει να τονιστεί ότι αυτός αποτελεί την πρώτη, σε παγκόσμια βάση, διεθνή συνεργασία σε αστυνομικά ζητήματα, η οποία επεκτείνεται πέραν των συνόρων της ευρωπαϊκής ηπείρου. Συγκεκριμένα και ειδικότερα για την Ευρώπη, συγκροτήθηκε το ευρωπαϊκό τοπικό συνέδριο και από το 1987 η τοπική γραμματεία, που σαν στόχο έχουν την εντατικοποίηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Πλέον, μείζονα στόχο της Interpol αποτελεί ο καθορισμός τρόπων άμεσης επικοινωνίας μεταξύ των αστυνομικών των συνεργαζόμενων κρατών στα πλαίσια της δίωξης των εγκλημάτων, οι δράστες των οποίων κινούνται έξω από το κράτος του οποίου φέρουν την ιθαγένεια. Επιπρόσθετα¹⁶⁴, στόχο ακόμα αποτελεί η αμοιβαία υποστήριξη όλων των συμμετεχουσών αστυνομικών υπηρεσιών, εντός του πλαισίου

---

¹⁶¹Το σύστημα πληροφοριών Schengen με τη δημιουργία τράπεζας δεδομένων, έπαιξε υποστηρικτικό ρόλο στα πλαίσια της αστυνομικής συνεργασίας.

¹⁶² άρθρο Κ1 ΣυνθΕΕ.

¹⁶³Η Interpol ιδρύθηκε το 1923 στη Βιέννη από το Διεθνές Αστυνομικό Συνέδριο που διοργανώθηκε εκεί, και σήμερα περισσότερα από 160 κράτη, μεταξύ των οποίων και όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν συμπράξει.

¹⁶⁴άρθρο 2 του Καταστατικού.

των εθνικών νομοθεσιών, για τη δίωξη του εγκλήματος, καθώς οι έρευνες της Interpol είναι κατά βάση εθνικές και διεξάγονται δυνάμει των εθνικών νομοθεσιών.

Η αστυνομική συνεργασία, όπως κατέστη σαφές μέσα από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, προσλαμβάνει προέχουσα θέση στον τρίτο πυλώνα, με απώτερο σκοπό ένα καλύτερο μέλλον για τη δίωξη του εγκλήματος. Η μέχρι τώρα συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει να επιδείξει ικανοποιητικό έργο, με την Europol να αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο αυτής της προσπάθειας.

3.3 Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (EUROPOL)

Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Ευρωπόλ)¹⁶⁵, αποτελεί οργανισμό της ΕΕ, ο οποίος έχει ως αποστολή του να συνδράμει τις δραστηριότητες των εθνικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου και την αμοιβαία συνεργασία που αναπτύσσουν, με σκοπό την πρόληψη και καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας. Η Ευρωπόλ διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των Αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών και παρέχει υπηρεσίες εγκληματολογικής ανάλυσης ως συνδρομή προς τις εθνικές αστυνομικές Αρχές κατά τη διενέργεια διασυνοριακών ερευνών.

3.3.1 Εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου

Η αστυνομική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών άρχισε το 1976 μέσω της «ομάδας Τρενί», ενός διακυβερνητικού δικτύου εκπροσώπων των Υπουργείων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών. Στα μέσα της δεκαετίας του '80, η Τρενί συμμετείχε σε μια μονάδα στρατηγικού σχεδιασμού για τη μελλοντική αστυνομία και τη συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης εντός της Ε.Ε.

Αυτό συνδέθηκε με μια σειρά τρομοκρατικών επιθέσεων στη Γαλλία¹⁶⁶, στο Καρατίσι και την Κωνσταντινούπολη, οι οποίες οδήγησαν σε επείγουσα συνάντηση των υπουργών της Τρενί στο Λονδίνο, το Σεπτέμβριο του 1986.

Στη συνάντηση αυτή, μεταξύ άλλων, οι Υπουργοί σημείωσαν την πρόοδο που πραγματοποιήθηκε κατά την εφαρμογή των αποφάσεων που έλαβε η ομάδα

---

¹⁶⁵ Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία και την κατάρτιση στον τομέα της επιβολής του νόμου (Ευρωπόλ) και για την κατάργηση των αποφάσεων 2009/371/ΔΕΥ και 2005/681/ΔΕΥ, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52013PC0173>.

¹⁶⁶ Η Γαλλία επλήγη από μαχητές της Αλγερίας οι οποίοι τοποθέτησαν δέκα βόμβες που στόχευαν στις δημόσιες πλατείες και το σύστημα μεταφορών.

Trevi I¹⁶⁷ για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων και των εμπειρογνομόνων στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Επίσης, συμφώνησαν να εντείνουν τη συνεργασία με τη λεγόμενη ομάδα «Pompidou»¹⁶⁸ για την πρόληψη της κατάχρησης των ναρκωτικών, τη βοήθεια προς τις χώρες που παράγονται ναρκωτικά, την καταπολέμηση της καλλιέργειας των τοξικών προϊόντων, την ενίσχυση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα και την συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών που είναι αρμόδιες για τον έλεγχο της διακίνησης ναρκωτικών¹⁶⁹.

Ήταν κατά την ίδια συνεδρίαση, όπου η Επιτροπή επεσήμανε ότι ο χώρος Schengen - στην οποία οι πολίτες μιας χώρας Schengen θα είχαν τη δυνατότητα να κινούνται ελεύθερα - θα καθιστούσε απαραίτητη την υιοθέτηση μιας νέας αντίληψης περί του όρου ασφάλεια για τα κράτη- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα κράτη- μέλη του χώρου Schengen.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή «χαιρέτισε τη σαφή σύνδεση που έγινε από τους Υπουργούς ανάμεσα στην ανησυχία για τη δημόσια τάξη και την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη 2 και την επίτευξη του χώρου χωρίς σύνορα από το 1992». Επίσης, «συμφώνησαν ότι η κατάργηση των εσωτερικών συνόρων θα έπρεπε να συμβαδίζει με αυστηρότερους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα και ότι αποστολή της ομάδας εργασίας θα ήταν ο συντονισμός αναφορικά με τα αναγκαία μέτρα που έπρεπε να ληφθούν για την επίτευξη του χώρου χωρίς σύνορα».

Το 1989 συστάθηκαν δύο νέες ομάδες εργασίας: α) Η Trevi III η οποία επικεντρώθηκε στον τομέα των ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος και β) Η Trevi 92, η οποία δημιουργήθηκε για να ασχοληθεί με τις επιπτώσεις της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς στην αστυνόμευση και την ασφάλεια και να βελτιώσει τη συνεργασία, ως αντιστάθμισμα στις επακόλουθες απώλειες στην ασφάλεια και την επιβολή του νόμου, με αφορμή την κατάργηση των συνοριακών ελέγχων.

---

¹⁶⁷ Αυτή η ομάδα εργασίας ασχολούνταν με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και ήταν η μόνη με επιχειρησιακό ρόλο.

¹⁶⁸ Η ομάδα «Pompidou» είναι ένα διεπιστημονικό φόρουμ συνεργασίας για την πρόληψη της κατάχρησης ναρκωτικών και της παράνομης διακίνησης που ιδρύθηκε το 1971 και ενσωματώθηκε στο Συμβούλιο της Ευρώπης το 1980.

¹⁶⁹ Άτυπη συνάντηση Υπουργών, αρμόδιων για την Μετανάστευση, την Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας και των Ναρκωτικών, Λονδίνο, 20/10/1986, Αναδημοσίευση από το Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σελ. 3, http://aei.pitt.edu/1095/1/immigration_ministers.pdf.

Κατά την Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Κορυφής στο Λουξεμβούργο, στις 28-29 Ιουνίου 1991, ο Γερμανός Καγκελάριος Helmut Kohl πρότεινε στα υπόλοιπα κράτη-μέλη, τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής αστυνομικής υπηρεσίας παρόμοιας με την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ερευνών των Η.Π.Α. (FBI)¹⁷⁰.

Στη Σύνοδο Κορυφής, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε να συστήσει την «Κεντρική Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εγκληματολογικών Ερευνών (Europol)», το αργότερο έως την 31 Δεκεμβρίου 1993.

Η ιδέα της συνόδου κορυφής του Λουξεμβούργου, αναπτύχθηκε περαιτέρω στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μάαστριχτ στις 9-10 Δεκεμβρίου 1991¹⁷¹, συνάντηση κατά την οποία καταρτίστηκε το σχέδιο της Συνθήκης του Μάαστριχτ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε να δημιουργήσει μια ευρωπαϊκή αστυνομική Υπηρεσία (Europol), η αρχική λειτουργία της οποίας θα ήταν να οργανώσει την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα ναρκωτικά. Το Συμβούλιο έδωσε επίσης εντολή στους υπουργούς της TREVI να λάβουν μέτρα για τη σύσταση της Europol.

Στις 7 Φεβρουαρίου 1992, η Europol έλαβε νομική υπόσταση στο άρθρο Κ.1, παράγραφος 9, με την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, στην οποία αναφέρονταν ότι :

«[...] Τα κράτη μέλη θα θεωρούν τους ακόλουθους τομείς ως θέματα κοινού ενδιαφέροντος: [...] την αστυνομική συνεργασία για τους σκοπούς της πρόληψης και της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και άλλων σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένων εάν είναι απαραίτητο και ορισμένων πτυχών τελωνειακής συνεργασίας, σε σχέση με τη οργάνωση ενός πανευρωπαϊκού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας Europol»¹⁷².

Η Europol συστάθηκε προσωρινά το 1993 ως Μονάδα Ναρκωτικών της Europol (EDU) στο Στρασβούργο, στον ίδιο τόπο όπου φιλοξενήθηκε το Σύστημα

---

¹⁷⁰ Woodward, R, Establishing Europol, European Journal on Criminal Policy and Research vol. 1-4, 1993, σελ. 12.

¹⁷¹ Ευρωπαϊκή Σύνοδος Κορυφής του Μάαστριχτ, Συμπεράσματα της Προεδρίας, Μάαστριχτ Ολλανδίας, σελ. 5, http://www.europarl.europa.eu/summits/maastricht/default_en.htm.

¹⁷² Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Υπεγράφη την 07 Φεβρουαρίου 1991, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:1992:191:FULL&from=EN>.

Πληροφοριών Schengen. Η μικρή ομάδα αρχικά, ξεκίνησε να λειτουργεί εκεί τον Ιανουάριο του 1994, με την εντολή να βοηθήσει τις εθνικές αστυνομικές δυνάμεις στις ποινικές έρευνες. Ο διαγωνισμός για τη μόνιμη έδρα της Europol κατά τη διάρκεια της περιόδου ήταν μεταξύ της Χάγης, της Ρώμης και του Στρασβούργου. Τελικώς, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε στις 29 Οκτωβρίου 1993 να εγκατασταθεί η Europol στη Χάγη.

Η σύμβαση για την Europol υπογράφηκε στις 26 Ιουλίου 1995 στις Βρυξέλλες και άρχισε να ισχύει την 1η Οκτωβρίου 1998, αφού επικυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη¹⁷³. Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol) άρχισε την πλήρη δραστηριότητα της την 1η Ιουλίου 1999.

Με την απόφαση 2009/371 / ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 6ης Απριλίου 2009¹⁷⁴ η Europol ενσωματώθηκε πλήρως στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αντικατέστησε τη Σύμβαση της Europol και έτσι από την 1η Ιανουαρίου του 2010, πραγματοποιήθηκε η μεταβολή της Europol σε οργανισμό της Ε.Ε. (δηλαδή υπόκεινται στους γενικούς κανόνες και διαδικασίες που ισχύουν για όλους τους άλλους οργανισμούς της Ε.Ε.). Σκοπός αυτής της μεταβολής ήταν η επιθυμία να ενισχυθεί η στήριξη στα κράτη μέλη για την καταπολέμηση της σοβαρής και οργανωμένης εγκληματικότητας, ο δημοσιονομικός έλεγχος από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών.

Τον Μάιο του 2016, μετά από τρία χρόνια διαπραγματεύσεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε το νέο νομικό πλαίσιο για τη Europol, τον Κανονισμό 794, καταργώντας με τον τρόπο αυτό τις αποφάσεις του 2009. Το νέο πλαίσιο στο οποίο προβλέπεται η λειτουργία της Europol, παρέχει πρόσθετες εξουσίες στον Οργανισμό για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Παράλληλα, περιλαμβάνει και την προσθήκη προγραμμάτων κατάρτισης και ανταλλαγής προσωπικού, τη δημιουργία ενός συστήματος αυξημένης προστασίας των προσωπικών δεδομένων, προβλέποντας τέλος και την ενίσχυση του ελέγχου του Κοινοβουλίου σχετικά με τη λειτουργία του Οργανισμού.

---

¹⁷³ Κατάρτιση της σύμβασης βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Σύμβαση Europol), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1995:316:0001:0032:EN:PDF>.

¹⁷⁴ Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας Europol, 2009/371/ΔΕΥ, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:121:0037:0066:EN:PDF>.

3.3.2 Προσωπικό της EUROPOL

Στην έδρα της Europol, στη Χάγη, το προσωπικό συνεργάζεται στενά με οργανισμούς επιβολής του νόμου στην ΕΕ και πέρα από αυτήν, για την επίτευξη των κοινών στόχων.

Το προσωπικό, το οποίο σήμερα αριθμεί περισσότερα από 800 άτομα, μεταξύ των οποίων 150 αξιωματικούς - συνδέσμους και 100 αναλυτές¹⁷⁵, προέρχεται από διάφορους οργανισμούς επιβολής του νόμου, μεταξύ των οποίων η τακτική αστυνομία και η συνοριοφυλακή, η χωροφυλακή και οι τελωνειακές υπηρεσίες και υπηρεσίες ασφάλειας. Η συγκεκριμένη πολυπληρειακή προσέγγιση βοηθά στην κάλυψη τυχόν κενών ως προς τις πληροφορίες, καθώς και στον περιορισμό του πεδίου εντός του οποίου μπορούν να δραστηριοποιούνται οι εγκληματίες.

Οι αξιωματούχοι της Europol δεν έχουν άμεσες αρμοδιότητες να προβαίνουν σε συλλήψεις. Ωστόσο, αξιοποιούνται οι αναλυτικές ικανότητες και η εμπειρογνωμοσύνη τους για τον εντοπισμό και την παρακολούθηση των εγκληματικών και τρομοκρατικών δικτύων στην Ευρώπη. Ως εκ τούτου, οι αρχές επιβολής του νόμου στην ΕΕ βασίζονται στο έργο της Europol όσον αφορά τις εμπιστευτικές πληροφορίες, καθώς και στο δίκτυο ασφαλών πληροφοριών και το κέντρο επιχειρησιακού συντονισμού αυτής.

Προκειμένου να διασφαλιστεί μια ταχεία και αποτελεσματική συνεργασία, η οποία βασίζεται στην προσωπική επαφή και την αμοιβαία εμπιστοσύνη, η Europol φιλοξενεί στην έδρα της στη Χάγη το μεγαλύτερο στον κόσμο δίκτυο αξιωματικών-συνδέσμων, οι οποίοι εκπροσωπούν οργανισμούς επιβολής του νόμου από το σύνολο των κρατών μελών της ΕΕ και από ορισμένους εκ των εταίρων εκτός ΕΕ. Τέλος, να αναφερθεί ότι μέλη της Europol αποτελούν όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.3.3 Η Αποστολή της EUROPOL

Η EUROPOL σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού 2016/794¹⁷⁶, έχει ως αποστολή της τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των αρμόδιων Αρχών των

---

¹⁷⁵ Europol, Making Europe Safer. Προφίλ της Europol, Ευρωπαϊκός οργανισμός επιβολής του νόμου, www.europol.europa.eu.

¹⁷⁶Κανονισμός (Ε.Ε.) 2016/794 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0794&from=EL>.

κρατών μελών και την συνεργασία τους κατά την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών και άλλων σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας.

Προϋπόθεση είναι να υφίστανται συγκεκριμένες ενδείξεις για την ύπαρξη εγκληματικής δομής ή οργάνωσης και εφόσον οι αναφερθείσες μορφές εγκληματικότητας θίγουν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, κατά τρόπον ώστε, λαμβάνοντας υπόψη την έκταση, τη βαρύτητα και τις επιπτώσεις των αξιοποιούνων πράξεων, να επιβάλλεται η κοινή δράση των κρατών μελών. Τα αδικήματα αυτά είναι:

- *τρομοκρατία,*
  - *οργανωμένο έγκλημα,*
  - *διακίνηση ναρκωτικών,*
  - *νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,*
  - *εγκληματικές πράξεις συνδεδεμένες με πυρηνικές και ραδιενεργές ουσίες,*
  - *κυκλώματα παράνομης μετανάστευσης,*
  - *εμπορία ανθρώπων,*
  - *εγκλήματα σχετικά με μηχανοκίνητα οχήματα,*
  - *ανθρωποκτονία εκ προθέσεως και βαριά σωματική βλάβη,*
  - *παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων και ιστών,*
- απαγωγή, παράνομη κατακράτηση και περιαγωγή σε ομηρία,
- *ρατσισμός και ξενοφοβία,*
  - *ληστεία και διακεκριμένη κλοπή,*
  - *παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών, συμπεριλαμβανομένων των αρχαιοτήτων και των έργων τέχνης,*
  - *υπεξαίρεση και απάτη,*

- εγκληματικές πράξεις κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης,
- κατάχρηση εμπιστευτικών πληροφοριών και χειραγώγηση της χρηματοπιστωτικής αγοράς,
- «προστασία» έναντι χρημάτων και εκβίαση,
- παραποίηση/απομίμηση και πειρατεία προϊόντων,
- πλαστογραφία και διακίνηση διοικητικών εγγράφων,
- πλαστογραφία χρημάτων και μέσων πληρωμής,
- εγκλήματα στον τομέα της πληροφορικής,
- διαφθορά,
- παράνομη διακίνηση όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών,
- παράνομο εμπόριο απειλούμενων ζωικών ειδών,
- παράνομο εμπόριο απειλούμενων φυτικών ειδών και φυτικών ποικιλιών,
- εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, περιλαμβανομένης της ρύπανσης από τα πλοία,
- παράνομη διακίνηση ορμονικών ουσιών και άλλων αυξητικών παραγόντων,
- σεξουαλική κακοποίηση και σεξουαλική εκμετάλλευση, περιλαμβανομένης της παιδικής πορνογραφίας και της άγρας παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς,
- γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου.

3.3.4 Τα Καθήκοντα της EUROPOL

Η Europol επιτελεί τα ακόλουθα καθήκοντα για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 3 του Κανονισμού 2016/794¹⁷⁷:

---

¹⁷⁷ Μπάλλας Αθανάσιος, Διεθνής Αστυνομική Συνεργασία, Διπλωματική εργασία Π.Μ.Σ., Διεθνές Δίκαιο και Διπλωματικές Σπουδές του Παντείου Πανεπιστημίου, 2018, σελ. 38.

- α) συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένης της συλλογής πληροφοριών για την εγκληματικότητα,
- β) άμεση κοινοποίηση στα κράτη μέλη, μέσω των εθνικών μονάδων που έχουν συσταθεί ή οριστεί δυνάμει του άρθρου 7 παράγραφος 2, ενδεχόμενων πληροφοριών και διασυνδέσεων μεταξύ των αξιόποινων πράξεων που τις αφορούν,
- γ) συντονισμός, οργάνωση και υλοποίηση ερευνητικών και επιχειρησιακών δράσεων για τη στήριξη και την ενίσχυση των δράσεων των αρμόδιων Αρχών των κρατών μελών, οι οποίες πραγματοποιούνται:
- ι) από κοινού με τις αρμόδιες Αρχές των κρατών μελών ή
- ii) στο πλαίσιο κοινών ομάδων έρευνας, σύμφωνα με το άρθρο 5, και ενδεχομένως, σε συνεννόηση με την Eurojust¹⁷⁸,
- δ) συμμετοχή σε κοινές ομάδες έρευνας και εισήγηση για τη σύστασή τους σύμφωνα με το άρθρο 5,
- ε) παροχή πληροφοριών και αναλυτική υποστήριξη στα κράτη μέλη σε σχέση με διεθνή συμβάντα μείζονος σημασίας,
- στ) ανάπτυξη, διάδοση και προώθηση ειδικών γνώσεων σχετικά με μεθόδους πρόληψης του εγκλήματος, ερευνητικές διαδικασίες και τεχνικές και εγκληματολογικές μεθόδους και παροχή συμβουλών στα κράτη μέλη,
- ζ) στήριξη των διασυνοριακών δραστηριοτήτων ανταλλαγής πληροφοριών, ερευνών και επιχειρησιακών δραστηριοτήτων των κρατών μελών, καθώς και των κοινών ομάδων έρευνας, ιδίως μέσω παροχής επιχειρησιακής, τεχνικής και χρηματοοικονομικής βοήθειας,
- η) παροχή ειδικής κατάρτισης και συνδρομή προς τα κράτη μέλη για τη διοργάνωση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, και με την πρόβλεψη χρηματοδοτικής υποστήριξης, στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της και ανάλογα με το προσωπικό και τους δημοσιονομικούς της πόρους, σε συνεργασία με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου και της κατάρτισης (EAA),

---

¹⁷⁸ «Eurojust»: Η Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

θ) συνεργασία με φορείς της Ένωσης που συστάθηκαν δυνάμει του τίτλου V της Συνθήκης Λειτουργίας της Ε.Ε. καθώς και με την OLAF, ειδικότερα μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών ασφαλείας και της παροχής αναλυτικής στήριξης στους τομείς που εμπíπτουν στην αρμοδιότητά τους,

ι) παροχή πληροφοριών και υποστήριξης στις δομές διαχείρισης κρίσεων της Ε.Ε. και στις αποστολές διαχείρισης κρίσεων της Ε.Ε. οι οποίες προβλέπονται στη ΣΕΕ στο πλαίσιο των κατά το άρθρο 3 στόχων της Europol,

ια) ανάπτυξη κέντρων εμπειρογνωσίας στην Ένωση για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών εγκλήματος που εμπíπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Europol, συγκεκριμένα ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Κέντρου για τα Εγκλήματα στον Κυβερνοχώρο,

ιβ) στήριξη των δράσεων των κρατών μελών για την πρόληψη και την καταπολέμηση μορφών εγκληματικότητας που απαριθμούνται στο παράρτημα I του Κανονισμού της Europol και διευκολύνονται, προωθούνται ή διαπράττονται με χρήση του διαδικτύου, περιλαμβανομένης, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, της αναφοράς διαδικτυακού περιεχομένου με το οποίο οι εν λόγω μορφές εγκλήματος διευκολύνονται, προωθούνται ή διαπράττονται, στους παρόχους διαδικτυακών υπηρεσιών, με σκοπό την εθελούσια από μέρους τους εξέταση της συμβατότητας του ανωτέρω διαδικτυακού περιεχομένου με τους όρους και τις προϋποθέσεις τους.

3.3.5 Η Θεσμική Διάρθρωση της EUROPOL

Η δομή της διοίκησης και της διαχείρισης της Europol περιλαμβάνει:

α) Το διοικητικό συμβούλιο·

β) Τον εκτελεστικό διευθυντή·

γ) Ενδεχομένως, κάθε άλλο συμβουλευτικό όργανο που συγκροτείται από το διοικητικό συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο ιθ) του Κανονισμού 794 του 2016.

3.3.6 Οι υπηρεσίες και η υποστήριξη που παρέχει η EUROPOL

Οι εγκληματικές και τρομοκρατικές ομάδες που δραστηριοποιούνται στο διεθνές περιβάλλον, χρησιμοποιούν ό,τι πιο σύγχρονο έχει να επιδείξει η τεχνολογία.

Η Europol¹⁷⁹ συνεπώς, θα πρέπει να είναι εξίσου ευέλικτη και καινοτόμος, εξασφαλίζοντας πάντα ότι τα εργαλεία και οι μέθοδοι που διαθέτει είναι τελευταίας τεχνολογίας. Σε αυτό συμπεριλαμβάνονται οι βάσεις δεδομένων και οι διάλογοι επικοινωνίας που προσφέρουν γρήγορες και ασφαλείς εγκαταστάσεις αποθήκευσης, αναζήτησης, οπτικοποίησης, συνδέοντας με τον τρόπο αυτό τις βασικές πληροφορίες.

Όλες οι βάσεις δεδομένων και οι υπηρεσίες της Europol είναι διαθέσιμες στο προσωπικό και τις Αρχές των κρατών μελών είκοσι τέσσερις ώρες την ημέρα, επτά ημέρες την εβδομάδα. Προς τούτο, η Europol έχει τη δυνατότητα οποτεδήποτε ζητηθεί από τα κράτη μέλη, να αποστείλει τους ειδικούς της έχοντας τη δυνατότητα να παρέχουν τις υπηρεσίες τους μέσω ενός κινητού γραφείου.

Ειδικότερα, η Europol εξασφαλίζει και παρέχει:

i) Ανταλλαγή πληροφοριών.

Αυτή πραγματοποιείται μέσω της Εφαρμογής Ασφαλούς Διακίνησης Πληροφοριών, με την ονομασία «SIENA»¹⁸⁰ (Secure Information Exchange Network Application). Η εφαρμογή SIENA είναι μια υπερσύγχρονη πλατφόρμα που ανταποκρίνεται στις επικοινωνιακές ανάγκες της επιβολής του νόμου της ΕΕ. Η φιλική προς το χρήστη πλατφόρμα, επιτρέπει την ταχεία ανταλλαγή επιχειρησιακών και στρατηγικών πληροφοριών, σχετικών με το έγκλημα:

-μεταξύ των αξιωματικών-συνδέσμων της Europol, αναλυτών και εμπειρογνομόνων
·-με:

- τους λοιπούς αναλυτές και εμπειρογνώμονες,
- τα κράτη μέλη,
- τρίτα μέρη με τα οποία η Europol έχει συμφωνίες συνεργασίας.

ii) Το Σύστημα Πληροφοριών Europol - Europol Information System (EIS).

---

¹⁷⁹ Europol official website, Services and Support, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support>.

¹⁸⁰ Europol Official Website, Secure Information Exchange Network Application (SIENA), <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support/information-exchange/secure-information-exchange-network-application-siena>.

Το EIS¹⁸¹, είναι η κεντρική βάση εγκληματολογικών δεδομένων και πληροφοριών της Europol. Καλύπτει όλες τις περιοχές εγκληματικότητας που έχει ορίσει η Europol, συμπεριλαμβανομένης και της τρομοκρατίας.

Το EIS, που ξεκίνησε το 2005 και διατίθεται σε 22 γλώσσες, περιέχει πληροφορίες για σοβαρά διεθνή εγκλήματα, ύποπτα και καταδικασθέντα πρόσωπα, εγκληματικές δομές και αδικήματα, καθώς και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξή τους.

iii) Η πλατφόρμα της Europol για τους εμπειρογνώμονες- Europol Platform for Experts (EPE).

Η EPE¹⁸², είναι μια ασφαλής, διαδικτυακή πλατφόρμα συνεργασίας για εμπειρογνώμονες, σε διάφορους τομείς επιβολής του νόμου. Διευκολύνει την κοινή χρήση και ανταλλαγή:

- βέλτιστων πρακτικών
- αποδείξεων με έγγραφα
- καινοτομίας
- γνώσης
- μη προσωπικών δεδομένων σχετικά με την εγκληματικότητα.

iv) Στρατηγική ανάλυση.

Τα προϊόντα στρατηγικής ανάλυσης της Europol, βοηθούν τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων να καθορίσουν προτεραιότητες για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Μόλις γίνει αυτό, οι αστυνομικοί μπορούν να προσαρμόσουν το επιχειρησιακό τους έργο σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

v) Ανάλυση πληροφοριών.

Η Europol προσαρμόζεται συνεχώς με τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις για να βελτιώσει τις ήδη προηγμένες δυνατότητές που έχει στον τομέα της ανάλυσης. Με

---

¹⁸¹ Europol Official Website, Services and Support: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support>.

¹⁸² Europol Official Website, Platform for Experts – EPE, <https://epe.europol.europa.eu/>.

τον τρόπο αυτό, οι αναλυτές της μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις σύγχρονες τεχνικές και μεθόδους, για να προσδιορίσουν μεταξύ άλλων, και την τυχόν διασύνδεση μεταξύ των διεθνών ερευνών.

vi) Εγκληματολογία.

Η εγκληματολογία, ή εγκληματολογική επιστήμη, περιλαμβάνει την εφαρμογή των πιο πρόσφατων επιστημονικών μεθόδων για τη διερεύνηση και την καταπολέμηση εγκλημάτων σε διάφορους τομείς. Για το σκοπό αυτό, η Europol παρέχει επιστημονική υποστήριξη στις υπηρεσίες επιβολής του νόμου σε όλη την ΕΕ.

Η Europol συνδράμει στην καταπολέμηση των εγκλημάτων που αφορούν:

- την παραχάραξη του ευρώ
- την παράνομη παραγωγή ναρκωτικών
- την απάτη με κάρτες πληρωμών
- τα εγκλήματα στον κυβερνοχώρο.

vii) Εκπαίδευση και ανάπτυξη ικανοτήτων.

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για το κυβερνοέγκλημα [European Cybercrime Centre (EC3)], υποστηρίζει τις Αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών, μέσω της εκπαίδευσης και της ανάπτυξης ικανοτήτων, συνδέει την απαραίτητη χρηματοδότηση της Ε.Ε. και των Αρχών επιβολής του νόμου που συνεργάζονται μαζί της και παρέχει υψηλού επιπέδου τεχνολογική υποστήριξη σε κεντρικό επίπεδο υποστηρίζοντας τις έρευνες των κρατών σε εθνικό επίπεδο.

3.3.7 Συνεργασία INTERPOL – EUROPOL

Την 5 Νοεμβρίου 2001 υπογράφηκε συμφωνία συνεργασίας μεταξύ των δύο Οργανισμών. Σκοπός της συμφωνίας είναι η εδραίωση και η διατήρηση της συνεργασίας μεταξύ των δύο μερών για την καταπολέμηση σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος με διεθνή χαρακτήρα, εντός του πεδίου αρμοδιότητας του κάθε συμβαλλόμενου μέρους.

Ειδικότερα¹⁸³, αυτό θα επιτευχθεί μέσω της ανταλλαγής επιχειρησιακών, στρατηγικών και τεχνικών πληροφοριών, τον συντονισμό των δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων και την ανάπτυξη κοινών προτύπων, σχεδίων δράσης, κατάρτισης, και της επιστημονικής έρευνας.

Η συμφωνία μεταξύ των δύο περιλαμβάνει επίσης, την ανταλλαγή αξιωματικών συνδέσμων με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας τους.

Βασικός πυλώνας αυτής της συμφωνίας, αποτελεί ο τομέας της επεξεργασίας των πληροφοριών. Ειδικότερα, τα δύο μέρη συμφώνησαν όπως :

1. Οι πληροφορίες να μπορούν να διαβιβάζονται αυθόρμητα ή κατόπιν σχετικού αιτήματος.
2. Όταν ένα συμβαλλόμενο μέρος διαβιβάζει αυθόρμητα τις πληροφορίες στο άλλο μέρος, οφείλει να προσδιορίζει τον σκοπό για τον οποίο διαβιβάζονται οι πληροφορίες.
3. Όταν ένα μέρος ζητά πληροφορίες από το άλλο μέρος, οφείλει να προσδιορίζει το σκοπό και τους λόγους της αίτησης.
4. Η διαβίβαση προσωπικών δεδομένων που αποκαλύπτουν φυλετική προέλευση, πολιτικές απόψεις ή θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις ή σχετικά με την υγεία και τη σεξουαλική ζωή περιορίζεται στις απολύτως απαραίτητες περιπτώσεις, και τα δεδομένα αυτά διαβιβάζονται μόνο σε σχέση με άλλα δεδομένα. Εντούτοις, η ύπαρξη τέτοιων δεδομένων μπορεί να ενδείκνυται.
5. Το διαβιβάζον μέρος επισημαίνει κάθε περιορισμό στη χρήση των πληροφοριών, οποιουσδήποτε περιορισμούς πρόσβασης, καθώς και οποιαδήποτε προϋπόθεση διαγραφής ή καταστροφής τέτοιων πληροφοριών, πριν ή κατά τη στιγμή της διαβίβασης, ή όπου υπάρχει τέτοιος περιορισμός ή προϋπόθεση .
6. Οποιαδήποτε πληροφορία λαμβάνεται από οποιοδήποτε μέρος, δυνάμει της εν λόγω συμφωνίας, μπορεί να διαβιβάζεται σε τρίτο μέρος με την προηγούμενη συγκατάθεση του συμβαλλομένου μέρους που παρείχε την πληροφορία και με την επιφύλαξη τυχόν αναγκαίων όρων ή περιορισμών που επιβάλλονται από αυτό. Η

---

¹⁸³ Europol operational agreements, agreement between Interpol and Europol, https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/agreement_between_Interpol_and_Europol.pdf.

συναίνεση αυτή μπορεί να δοθεί μόνο όταν επιτρέπεται βάσει του ισχύοντος νομικό πλαίσιο του διαβιβάζοντος μέρους.

7. Εάν οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες μέσω της άμεσης πρόσβασης σε μια βάση δεδομένων, η πρόσβαση αυτή θα διέπεται, επιπλέον, από τους ειδικούς κανόνες και προϋποθέσεις που ισχύουν για τη λειτουργία της εν λόγω βάσης δεδομένων.

8. Τα συμβαλλόμενα μέρη δεν θα διαβιβάζουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα εφόσον το επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων δεν διασφαλίζεται πλέον από το άλλο μέρος.

Η συνεργασία μεταξύ INTERPOL και EUROPOL κρίνεται ως ιδιαίτερος εποικοδομητική, με τους δύο οργανισμούς να αναζητούν συνεχώς περαιτέρω τρόπους συνεργασίας, ενάντια στις νέες μορφές διεθνούς εγκληματικότητας, όπως τα εγκλήματα στον κυβερνοχώρο καθώς και τα εγκλήματα που σχετίζονται με την παράνομη μετανάστευση, τη σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων, κλπ.

3.3.8 Το Πλέγμα Συνεργατικών Σχέσεων της EUROPOL

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι συνεργασίες της EUROPOL. Ο οργανισμός αυτός¹⁸⁴, έχει σχεδιασθεί να λειτουργεί σε συνεργασία με τις Αρχές επιβολής του νόμου, τις κυβερνητικές υπηρεσίες και τον ιδιωτικό τομέα. Οι εταιρικές σχέσεις και οι εξωτερικές συμφωνίες της EUROPOL λαμβάνουν διάφορες μορφές, ανάλογα με τη σχέση που έχει ο οργανισμός με την εν λόγω χώρα.

Οι πλησιέστεροι εταίροι της είναι οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), καθένα από τα οποία έχει μια ορισμένη εθνική μονάδα EUROPOL (ENU) που λειτουργεί ως σύνδεσμος μεταξύ των Αρχών αυτής της χώρας και της EUROPOL.

Η EUROPOL συνεργάζεται επίσης στενά με ορισμένα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της Ε.Ε. βάσει συμφωνιών συνεργασίας. Σε γενικές γραμμές, υπάρχουν δύο τύποι συμφωνίας συνεργασίας που μπορεί να συνάψει η EUROPOL με κράτη και άλλες οντότητες εκτός της ΕΕ, τις στρατηγικές και τις επιχειρησιακές συμφωνίες.

---

¹⁸⁴ Europol Official Website, partners and agreements, <https://www.europol.europa.eu/partners-agreements>.

Ενώ οι δύο τύποι συμφωνιών αποσκοπούν στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ της EUROPOL και της ενδιαφερόμενης χώρας, υπάρχει μια μεγάλη διαφορά. Οι στρατηγικές συμφωνίες περιορίζονται στην ανταλλαγή γενικών πληροφοριών καθώς και σε στρατηγικές και τεχνικές πληροφορίες, ενώ οι επιχειρησιακές συμφωνίες επιτρέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών δεδομένων.

i) Επιχειρησιακές συμφωνίες συνεργασίας:

Η EUROPOL έχει συνάψει επιχειρησιακές συμφωνίες συνεργασίας έως τώρα με τις ακόλουθες χώρες: Αλβανία, Αυστραλία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Καναδάς, Κολομβία, Π.Γ.Δ.Μ., Γεωργία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Μολδαβία, Μονακό, Μαυροβούνιο, Νορβηγία, Σερβία, Ελβετία, Ουκρανία, Η.Π.Α., την EUROJUST¹⁸⁵, τον FRONTEX, και όπως προαναφέρθηκε, την INTERPOL.

Στο σύνολό τους, αυτές οι συμφωνίες έχουν ως κύριο αντικείμενο τους την ανταλλαγή πληροφοριών. Επιπρόσθετα και σύμφωνα με την οδηγία για τα καθήκοντα της EUROPOL, όπως αυτά περιγράφονται στην απόφαση του Συμβουλίου για την EUROPOL, στοχεύουν στην ανταλλαγή εξειδικευμένων γνώσεων, στη σύνταξη γενικών εκθέσεων για την κατάσταση, αποτελέσματα στρατηγικής ανάλυσης, πληροφορίες σχετικά με διαδικασίες ποινικής έρευνας, πληροφορίες σχετικά με τις μεθόδους για την πρόληψη του εγκλήματος, της συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, καθώς και παροχής συμβουλών και υποστήριξης σε μεμονωμένες ποινικές έρευνες.

Για το σκοπό αυτό, όλες οι ανωτέρω χώρες έχουν Αξιωματικούς Συνδέσμους στην έδρα της EUROPOL.

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει αναφορικά με τη συμφωνία επιχειρησιακής συνεργασίας με τις Η.Π.Α. Η EUROPOL φιλοξενεί αξιωματικούς συνδέσμους από τις ακόλουθες υπηρεσίες επιβολής του νόμου των Ηνωμένων Πολιτειών: Το Γραφείο αλκοόλ, καπνού, πυροβόλων όπλων και εκρηκτικών (ATF), την Υπηρεσία προστασίας των Τελωνείων και Συνόρων (CBP), την Υπηρεσία Δίωξης Ναρκωτικών

---

¹⁸⁵ Η Eurojust είναι μια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) που ασχολείται με τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις μεταξύ των υπηρεσιών των κρατών μελών. Βρίσκεται στη Χάγη της Ολλανδίας. Ιδρύθηκε το 2002 και δημιουργήθηκε για να βελτιώσει τη διαχείριση του σοβαρού διασυνοριακού και του οργανωμένου εγκλήματος, με την τόνωση του συντονισμού της έρευνας και της εισαγγελίας.

(DEA), την Υπηρεσία Διπλωματικής Ασφάλειας (DSS), το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών (FBI), την Υπηρεσία Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA), την Υπηρεσία Μετανάστευσης και τελωνείων (ICE), την Υπηρεσία εσωτερικών εσόδων (IRS), το Αστυνομικό Τμήμα της Νέας Υόρκης (NYPD), τη Μυστική Υπηρεσία (USSS) την Υπηρεσία Διαχείρισης Ασφάλειας Μεταφορών (TSA).

Το δίκτυο αυτό των Αξιοματικών Συνδέσμων επικοινωνεί μέσω του συστήματος SIENA, ένα υπερσύγχρονο εργαλείο που επιτρέπει την ταχεία, ασφαλή και φιλική προς το χρήστη επικοινωνία και ανταλλαγή επιχειρησιακών και στρατηγικών πληροφοριών και πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα μεταξύ της EUROPOL, των κρατών μελών της Ε.Ε. και όλων των τρίτων που έχουν συμφωνίες συνεργασίας με την EUROPOL.

ii) Στρατηγικές συμφωνίες συνεργασίας:

Ο οργανισμός, έχει συνάψει στρατηγικές συμφωνίες συνεργασίας με την Κίνα, τη Ρωσία, την Τουρκία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Καταπολέμηση της Απάτης (OLAF), την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ECB), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την πρόληψη και τον έλεγχο των καταστροφών (ECDC), το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την παρακολούθηση των ναρκωτικών και την εξάρτηση από τα ναρκωτικά (EMCDDA), την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την εκπαίδευση των αρχών επιβολής του νόμου (CEPOL), την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την ασφάλεια του διαδικτύου και των πληροφοριών (ENISA), το Γραφείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πνευματική ιδιοκτησία (EUIPO), το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και το έγκλημα (UNODC), τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τελωνείων (WCO).

iii) Συμφωνίες συνεργασίας:

Η EUROPOL, έχει συνάψει συμφωνία συνεργασίας με το Ισραήλ, για τη θέσπιση σχέσεων συνεργασίας μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου του Ισραήλ και του Οργανισμού.

3.4 Η συνεργασία μεταξύ αστυνομικών αρχών στο σύστημα Schengen

Η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς, πρώτο και θεμελιώδες μέτρο για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, οδήγησε βαθμιαία στην ανάπτυξη και τη λειτουργία ενός χώρου ελευθερίας, όπου η ελεύθερη κυκλοφορία των ευρωπαίων πολιτών θα

διεξαγόταν χωρίς συνοριακούς ελέγχους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη γέννηση του χώρου ασφάλειας, όπου ο ευρωπαίος πολίτης θα μπορεί να απολαμβάνει την ελευθερία του χωρίς κινδύνους από την εγκληματικότητα και το διασυνοριακό έγκλημα, αλλά και με έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα¹⁸⁶.

Για το λόγο αυτό, στις 14 Ιουνίου 1985 οι κυβερνήσεις του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, του Λουξεμβούργου και της Ολλανδίας υπέγραψαν στην πόλη Schengen του Λουξεμβούργου, συμφωνία, που έχει ως στόχο «την ελεύθερη διέλευση των εσωτερικών συνόρων από όλους τους υπηκόους των χωρών μελών».

Έτσι, καταρτίστηκε σχετική σύμβαση που υπογράφηκε στις 19 Ιανουαρίου 1990, άρχισε να ισχύει το 1995 και επέτρεψε την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα μεταξύ των χωρών που την είχαν υπογράψει, ενώ δημιούργησε ενιαία εξωτερικά σύνορα, όπου πραγματοποιούνται έλεγχοι εισόδου στον χώρο Schengen σύμφωνα με τις ίδιες διαδικασίες. Καθιερώθηκαν κοινοί κανόνες όσον αφορά την έκδοση θεώρησης, το δικαίωμα ασύλου και τον έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα, έτσι ώστε να επιτραπεί η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων στο εσωτερικό των χωρών που έχουν υπογράψει τη σύμβαση χωρίς να διαταράσσεται η δημόσια τάξη.

Η ανάγκη η οποία δημιουργήθηκε, ήταν αυτή της καταπολέμησης της ελεύθερης διάβασης των εσωτερικών συνόρων από εγκληματίες. Την ανάγκη αυτή κλήθηκε να ικανοποιήσει μια κοινή τράπεζα πληροφοριών, η οποία θα παρείχε αξιόπιστες και γρήγορες πληροφορίες στις αρμόδιες Αρχές επιβολής του Νόμου σχετικά με εγκληματίες, οι οποίοι θα προσπαθούσαν να βρουν καταφύγιο σε άλλο κράτος μέλος από αυτό στο οποίο είχαν αναπτύξει την έκνομη δραστηριότητά τους.

Αυτή η κοινή τράπεζα πληροφοριών είναι το σύστημα πληροφοριών Schengen (Schengen Information System – S.I.S.).

Με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1987/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Κανονισμός SIS II) και την Απόφαση 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου (Απόφαση SIS II), καθορίστηκαν νεότερα στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με την εγκατάσταση, λειτουργία και χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Schengen 2ης

---

¹⁸⁶ Δ. Παπαγιάννης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2011, σελ. 517.

Γενιάς (SIS II) και αντικαταστάθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 92 έως 119 της Σύμβασης Schengen, με εξαίρεση το άρθρο 102Α της Σύμβασης. Κατ' εφαρμογή των ανωτέρω νομικών κειμένων, η έναρξη της επιχειρησιακής λειτουργίας του SISII και η μετάπτωση σε αυτό όλων των δεδομένων από το SIS 1+, πραγματοποιήθηκε σε πανευρωπαϊκό επίπεδο την 9-4-2013.

Δεν είναι όλες οι χώρες που συμμετέχουν στη συνεργασία Schengen μέλη του χώρου Schengen, είτε γιατί δεν επιθυμούν την κατάργηση των ελέγχων στα σύνορα με τις υπόλοιπες χώρες του χώρου αυτού, είτε γιατί δεν πληρούν ακόμα τους απαιτούμενους όρους, ενώ μέλη του χώρου Schengen είναι χώρες, τόσο εντός όσο και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα¹⁸⁷:

➤ Κράτη Μέλη του χώρου Schengen (της Ε.Ε.) που εφαρμόζουν πλήρως τη Συνθήκη: Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ισπανία, Πορτογαλία, Αυστρία, Ιταλία, Ελλάδα, Σουηδία, Δανία, Φιλανδία, Τσεχία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Μάλτα, Σλοβενία, Πολωνία, Σλοβακία.

➤ Κράτη Μέλη μερικώς υπαγόμενα στο χώρο Schengen: Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Κύπρος, Βουλγαρία, Ρουμανία, Κροατία.

➤ Κράτη Μέλη του χώρου Schengen εκτός Ε.Ε. που εφαρμόζουν πλήρως τη συνθήκη: Ελβετία, Νορβηγία, Λιχτενστάιν, Ισλανδία.

Ο κύριος στόχος του Συστήματος Πληροφοριών Schengen, αποκρυσταλλώνεται στο Άρθρο 93 της Συνθήκης Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (ΣΕΣΣ) και αναφέρεται στη διατήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, περιλαμβανόμενης της κρατικής ασφάλειας, και στην εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης ως «αντισταθμιστικό μέτρο» στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων στην επικράτεια των κρατών μελών, χρησιμοποιώντας πληροφορίες που διαβιβάζονται μέσω του SIS.

Το SIS βασίζεται σε μια λειτουργία ερωτημάτων (hit - no hit) η οποία υποδεικνύει εάν υπάρχει πληροφορία – καταχώριση στο σύστημα, οπότε και προειδοποιούνται οι αρμόδιες αστυνομικές και τελωνειακές Αρχές, αναφορικά με

---

¹⁸⁷ The Schengen area - European Commission - Europa EU, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/docs/schengen_brochure/schengen_brochure_dr3111126_en.pdf.

τον σχετικό κίνδυνο προσώπων ή αντικειμένων. Η ανταλλαγή των επιπρόσθετων, συμπληρωματικών πληροφοριών σε περιπτώσεις θετικής αναζήτησης (hit) λαμβάνει χώρα μέσω των Εθνικών Γραφείων S.I.Re.N.E.

Το σύστημα SIS II αποτελείται από¹⁸⁸

α) ένα κεντρικό σύστημα (CS-SIS) που περιέχει τη «βάση δεδομένων του SIS II» και έχει ως έδρα του το Στρασβούργο, της Γαλλίας, ενώ στο Sankt Johann im Pongau της Αυστρίας βρίσκεται το εφεδρικό σύστημα CS-SIS το οποίο θα μπορεί να διενεργεί όλες τις λειτουργίες του βασικού CS-SIS σε περίπτωση βλάβης. Ακόμη, το CS-SIS παρέχει τις υπηρεσίες που απαιτούνται για την ενημέρωση της βάσης δεδομένων του SIS II καθώς και για την πραγματοποίηση αναζητήσεων σε αυτή. Για τα κράτη – μέλη που χρησιμοποιούν εθνικό αντίγραφο, το CS-SIS παρέχει απευθείας on – line ενημέρωση των εθνικών αντιγράφων, διασφαλίζει τον συγχρονισμό και τη συνοχή μεταξύ των εθνικών αντιγράφων και της βάσης δεδομένων του SIS II, και παρέχει λειτουργία αρχικοποίησης και αποκατάστασης των εθνικών αντιγράφων.

β) ένα εθνικό σύστημα («N.SIS II»), μία ομοιόμορφη εθνική διεπαφή (NI-SIS) σε κάθε κράτος μέλος, το οποίο αποτελείται από τα εθνικά συστήματα δεδομένων που επικοινωνούν με το κεντρικό SIS II και

γ) μια επικοινωνιακή υποδομή που παρέχει κρυπτογραφημένο εικονικό δίκτυο χρησιμοποιούμενο μόνο για τα δεδομένα του SIS II και την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των τμημάτων S.I.Re.N.E. (Supplementary Information Requests at the National Entries).

Η Κεντρική διαχειριστική αρχή του συστήματος SIS II είναι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός «eu-Lisa», ο οποίος εδρεύει στο Ταλίν της Εσθονίας, χρηματοδοτείται από τον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και φέρει την ευθύνη για τη λειτουργική διαχείριση του κεντρικού SIS II¹⁸⁹.

Ως προς τη λειτουργία του SIS II, αυτή πραγματοποιείται ως εξής:

---

¹⁸⁸ Κανονισμός (ΕΚ) 1987/2006,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:381:0004:0023:EL:PDF>.

¹⁸⁹ Ο Οργανισμός *eu-Lisa*, διαχειρίζεται ολοκληρωμένα συστήματα μεγάλης κλίμακας, τα οποία διατηρούν την εσωτερική ασφάλεια των κρατών μελών του χώρου Schengen, επιτρέπουν στις χώρες Schengen να ανταλλάσσουν στοιχεία σχετικά με τις θεωρήσεις και καθορίζουν ποια χώρα της Ε.Ε. είναι αρμόδια για την εξέταση μιας συγκεκριμένης αίτησης ασύλου.

Στο SIS II, εισάγονται καταχωρήσεις που αφορούν πρόσωπα και αντικείμενα. Οι κατηγορίες των καταχωρίσεων οι οποίες εισάγονται στο SIS II, βάσει του Κανονισμού¹⁹⁰ και της Απόφασης¹⁹¹ SIS II, εμφανίζονται ως ακολούθως:

- Άρθρο 24 του Κανονισμού SIS II: Καταχωρίσεις υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απαγόρευση εισόδου ή διαμονής.
- Άρθρο 26 του Κανονισμού SIS II: Καταχωρίσεις υπηκόων τρίτων χωρών που υπόκεινται σε περιοριστικό μέτρο κατά το άρθρο 15 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Άρθρο 26 της Απόφασης SIS II: Καταχωρίσεις προσώπων που αναζητούνται με σκοπό τη σύλληψη και παράδοσή ή την έκδοσή τους.
- Άρθρο 32 της Απόφασης SIS II: Καταχωρίσεις για εξαφανισθέντα πρόσωπα.
- Άρθρο 34 της Απόφασης SIS II: Καταχωρίσεις για πρόσωπα που αναζητούνται με σκοπό τη συμμετοχή σε δικαστική διαδικασία.
- Άρθρο 36 της Απόφασης SIS II: Καταχωρίσεις για πρόσωπα και αντικείμενα τα οποία καταχωρούνται με σκοπό τον διακριτικό ή ειδικό έλεγχο.
- Άρθρο 38 της Απόφασης SIS II: Καταχωρίσεις για αντικείμενα που πρέπει να κατασχεθούν ή να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία σε ποινική διαδικασία.

Θεμελιώδης όρος όμως της Συμφωνίας ήταν ότι, η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα δε θα έθετε σε κίνδυνο την ασφάλεια και τη δημόσια τάξη. Έτσι, ήταν αναγκαία η δημιουργία ενός οργάνου, ενός μηχανισμού, ο οποίος θα ήταν αναγκαίος για να λειτουργήσει το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν.

Το όργανο αυτό είναι τα Γραφεία S.I.Re.N.E. Τα Γραφεία αυτά¹⁹² είναι υπεύθυνα για τη διαβίβαση οποιασδήποτε συμπληρωματικής πληροφορίας σε περίπτωση που υπάρχει καταχώριση στο Σύστημα Πληροφοριών και ο χρήστης

---

¹⁹⁰ Κανονισμός (ΕΚ) 1987/2006,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:381:0004:0023:EL:PDF>.

¹⁹¹ Απόφαση 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX:32007D0533>.

¹⁹² Εκτελεστική Απόφαση (ΕΕ) 2017/1528 της Επιτροπής της 31ης Αυγούστου 2017 που αντικαθιστά το παράρτημα της εκτελεστικής απόφασης 2013/115/Ε.Ε. για το εγχειρίδιο S.I.Re.N.E. και άλλα μέτρα εφαρμογής σε σχέση με το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D1528&from=EN>.

επιζητά επιπρόσθετες πληροφορίες¹⁹³. Το SIS II περιλαμβάνει μόνο τις πληροφορίες (δηλαδή τα δεδομένα καταχώρισης) που είναι απαραίτητες για την ταυτοποίηση ενός φυσικού προσώπου ή ενός αντικειμένου και τη λήψη των αναγκαίων μέτρων. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τις νομικές πράξεις SIS II, τα κράτη μέλη ανταλλάσσουν συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τις εκάστοτε καταχωρίσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων των νομικών πράξεων SIS II, καθώς και για την απρόσκοπτη λειτουργία του SIS II, είτε σε διμερή είτε σε πολυμερή βάση.

Το εν λόγω σύστημα, που συγκροτήθηκε με σκοπό την ανταλλαγή συμπληρωματικών πληροφοριών, ονομάστηκε “S.I.Re.N.E.”, ένα ακρωνύμιο που σχηματίζεται από τα αρχικά των λέξεων που απαρτίζουν τον ορισμό του συστήματος στα αγγλικά: “Supplementary Information REquest at the National Entries”.

Τα κύρια καθήκοντα των Γραφείων S.I.Re.N.E. είναι να μεριμνούν για την ανταλλαγή όλων των συμπληρωματικών πληροφοριών για τους εξής σκοπούς:

- α) προκειμένου τα κράτη μέλη να διαβουλεύονται μεταξύ τους ή να αλληλοενημερώνονται κατά την εισαγωγή καταχώρισης (π.χ. κατά την εισαγωγή καταχωρίσεων με σκοπό τη σύλληψη)
- β) έπειτα από θετική απάντηση, ώστε να καθίσταται δυνατή η λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων (π.χ. ταυτοποίηση καταχώρισης)
- γ) όταν δεν μπορεί να αναληφθεί η απαιτούμενη δράση (π.χ. προσθήκη ειδικής ένδειξης)
- δ) σε σχέση με την ποιότητα των δεδομένων του SIS II (π.χ. όταν δεδομένα έχουν καταχωριστεί παράνομα ή περιέχουν πραγματικό σφάλμα), συμπεριλαμβανομένης της επικύρωσης των εξερχόμενων και της επαλήθευσης των εισερχόμενων καταχωρίσεων, εφόσον τούτο προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο
- ε) σε σχέση με τη συμβατότητα και την προτεραιότητα των καταχωρίσεων (π.χ. κατά τον έλεγχο της ύπαρξης πολλαπλών καταχωρίσεων)
- στ) σε σχέση με τα δικαιώματα των προσώπων που αφορούν τα δεδομένα, ιδίως το δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα.

---

¹⁹³ Κ. Σακελλαρίου, *Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 2008, σελ. 127.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται από την εκτελεστική απόφαση 2015/219 της Επιτροπής να μεριμνήσουν ώστε όλοι οι εθνικοί φορείς που είναι επιφορτισμένοι με τη διεθνή αστυνομική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένων των Γραφείων S.I.Re.N.E., να οργανωθούν με συγκροτημένο τρόπο, ούτως ώστε να αποφεύγονται οι συγκρούσεις αρμοδιοτήτων και οι αλληλεπικαλύψεις κατά την εκτέλεση της εργασίας τους.

Τα πρότυπα στα οποία βασίζεται η συνεργασία μέσω των Γραφείων S.I.Re.N.E. είναι τα ακόλουθα:

i) Διαθεσιμότητα:

Κάθε Γραφείο S.I.Re.N.E. πρέπει να βρίσκεται σε πλήρη λειτουργία είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο, επτά ημέρες την εβδομάδα, προκειμένου να είναι σε θέση να αντιδρά, εντός της προθεσμίας, όπως απαιτείται στην ενότητα. Ομοίως επί εικοσιτετράωρου βάσης και επί επτά ημέρες την εβδομάδα πρέπει επίσης να παρέχονται αναλύσεις, υποστήριξη και λύσεις σε τεχνικά και νομικά θέματα.

ii) Αδιάλειπτη λειτουργία:

Κάθε Γραφείο S.I.Re.N.E. συγκροτεί εσωτερική δομή που διασφαλίζει τον αδιάλειπτο χαρακτήρα της διαχείρισης, του προσωπικού και της τεχνικής υποδομής.

iii) Εμπιστευτικότητα:

Κατ' εφαρμογή του κοινού άρθρου 11 των νομικών πράξεων SIS II, το σύνολο του προσωπικού των Γραφείων S.I.Re.N.E. υπόκειται στους οικείους εθνικούς κανόνες περί επαγγελματικού απορρήτου ή σε άλλες ισοδύναμες υποχρεώσεις εχεμύθειας. Η ανωτέρω υποχρέωση ισχύει ακόμη και αφού τα μέλη του προσωπικού παύσουν να ασκούν τα καθήκοντά τους ή να απασχολούνται στη συγκεκριμένη θέση εργασίας.

iii) Προσβασιμότητα:

Για να μπορεί να ανταποκρίνεται στο καθήκον παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών, το προσωπικό του Γραφείου S.I.Re.N.E. πρέπει να διαθέτει άμεση ή έμμεση πρόσβαση σε κάθε συναφή εθνική πληροφορία και σε συμβουλές εμπειρογνομόνων.

3.5 Κοινές ομάδες έρευνας

Η Απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου 2002/465/ΔΕΥ¹⁹⁴ θεσπίζει κανόνες για τη σύσταση και λειτουργία κοινών ομάδων έρευνας (ΚΟΕ). Διέπεται από τη λογική ότι ορισμένα είδη εγκληματικότητας στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) μπορούν να διερευνώνται αποτελεσματικότερα από ΚΟΕ που συστήνονται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η εν λόγω απόφαση εφαρμόζεται από τις 20 Ιουνίου 2002, ενώ οι χώρες της ΕΕ έπρεπε να την ενσωματώσουν στην εθνική νομοθεσία τους μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2003. Συνοπτικά, τα βασικά της σημεία είναι τα εξής:

- Η απόφαση πλαίσιο ήταν η απόκριση σε μια συνάντηση των χωρών της ΕΕ το 1999, η οποία ζητούσε να συσταθούν τέτοιες ομάδες αμελλητί για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και της τρομοκρατίας.
- Η ευρωπαϊκή σύμβαση αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής επί ποινικών υποθέσεων που εγκρίθηκε τον Μάιο του 2000 προβλέπει τη σύσταση ΚΟΕ. Ωστόσο, λόγω του αργού ρυθμού επικύρωσης, η εν λόγω απόφαση πλαίσιο εγκρίθηκε με την προοπτική η εφαρμογή της να ολοκληρωθεί έως την 1η Ιανουαρίου 2003. Η απόφαση πλαίσιο θα παύσει να παραγάγει αποτελέσματα, όταν η σύμβαση θα έχει τεθεί σε ισχύ σε όλες τις χώρες της ΕΕ.
- Όταν μια ποινική έρευνα στο εσωτερικό της ΕΕ απαιτεί συντονισμένη και εναρμονισμένη δράση, τουλάχιστον δύο χώρες της ΕΕ μπορούν να συστήσουν μια ΚΟΕ. Για τον σκοπό αυτόν, οι αρμόδιες αρχές των σχετικών χωρών της ΕΕ συνάπτουν συμφωνία που καθορίζει τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθήσει η ομάδα. Κοινή ομάδα πρέπει να συσταθεί για:
  - συγκεκριμένο σκοπό και
  - για ορισμένη διάρκεια, (δυνάμενη να παραταθεί με τη σύμφωνη γνώμη όλων των εμπλεκομένων μερών).
- Οι χώρες της ΕΕ που έχουν συστήσει την ομάδα αποφασίζουν για τη σύνθεση, τον σκοπό και τη διάρκειά της. Της ομάδας ηγείται άτομο από μια

---

¹⁹⁴ Για το πλήρες κείμενο βλ. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32002F0465>.

χώρα της ΕΕ στην οποία πραγματοποιείται η έρευνα. Επίσης, οι ομάδες μπορούν να επιτρέπουν σε αντιπροσώπους της Europol, της Eurojust, της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης και αντιπροσώπους χωρών εκτός της ΕΕ να συμμετέχουν στις δραστηριότητες της ομάδας. Όλα τα μέλη της ομάδας πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντά τους σύμφωνα με τους νόμους της χώρας στην οποία δραστηριοποιούνται.

- Οι ΚΟΕ μπορούν επίσης να συσταθούν με και ανάμεσα σε χώρες εκτός της ΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει νομική βάση, όπως μια διεθνής συμφωνία ή εθνική νομοθεσία.
- Την 1η Δεκεμβρίου 2014 το Ηνωμένο Βασίλειο ειδοποίησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι επιθυμεί να συμμετάσχει στην απόφαση-πλαίσιο. Αυτό επιβεβαιώθηκε από την απόφαση 2014/858/ΕΕ της Επιτροπής. Στις 11 Μαρτίου 2016 η Ιταλία ειδοποίησε την Επιτροπή ότι ενσωμάτωσε την απόφαση πλαίσιο στην εθνική νομοθεσία της. Αυτό σημαίνει ότι όλες οι χώρες της ΕΕ έχουν νομική βάση σε επίπεδο ΕΕ επάνω στην οποία θα στηρίζουν τη σύσταση κοινών ομάδων έρευνας

3.6 Προοπτικές ανάπτυξης της αστυνομικής συνεργασίας στην Ε.Ε.

Από τα προαναφερόμενα, γίνεται απόλυτα κατανοητό, ότι η διεθνής αστυνομική συνεργασία έχει σημειώσει αλματώδη εξέλιξη τις τελευταίες δεκαετίες.

Ωστόσο, στο σύγχρονο και συνεχώς μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον¹⁹⁵, απαραίτητη προϋπόθεση για την αντιμετώπιση των πολλαπλών και πολυεπίπεδων προκλήσεων που καλούνται να διαχειριστούν οι Αρχές επιβολής του νόμου και οι κοινωνίες στο σύνολο τους, αποτελεί η ανάπτυξη και η συνεχής ενδυνάμωση του τομέα της Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας.

Η αποστολή των αστυνομικών οργανισμών έχει καταστεί πλέον ακόμη πιο πολυδιάστατη και πολύπλοκη και εκ των πραγμάτων η διεθνής αστυνομική συνεργασία θα πρέπει ν' αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής αστυνομικής πρακτικής στην πρόληψη και καταπολέμηση του εγκλήματος. Άλλωστε, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και η αλματώδης ανάπτυξη της

---

¹⁹⁵ Ομιλία Αρχηγού Αστυνομίας Κύπρου, Ζ. Χρυσοστόμου με θέμα " Η Διεθνής Αστυνομική Συνεργασία στην Αντιμετώπιση του σοβαρού εγκλήματος και ο ρόλος της Αστυνομίας Κύπρου" 28 Νοεμβρίου, 2016 - «Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ένωσης» - 20/01/2017.

τεχνολογίας έχουν επιταχύνει και επεκτείνει διεθνώς τη διείσδυση του οργανωμένου εγκλήματος στη νόμιμη οικονομία, ενώ έχουν επίσης συμβάλει στην εμφάνιση νέων μορφών εγκλήματος.

Οι προοπτικές για την περαιτέρω ανάπτυξη της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας υφίστανται¹⁹⁶. Προϋπόθεση όμως για αυτήν, αποτελεί η ανάληψη ενός συνόλου πρωτοβουλιών-δράσεων, τόσο από τα ίδια τα κράτη που έχουν την κύρια ευθύνη για τη συνεργασία, όσο και από τους αρμόδιους περιφερειακούς ή παγκόσμιους Οργανισμούς, που είναι επιφορτισμένοι με την ευθύνη να υλοποιούν και να υποστηρίζουν τις δράσεις αυτές.

Ειδικότερα, σε ότι αφορά τα κράτη θα πρέπει να υπάρξουν σημαντικές εσωτερικές αλλαγές¹⁹⁷ σε πολλές χώρες, προτού υπάρξει οποιαδήποτε πρωτοβουλία για περαιτέρω προσπάθειες σχετικές με την ανάπτυξη συμφωνιών διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας.

Ορισμένα από αυτά τα εσωτερικά θέματα περιλαμβάνουν καταρχάς, την εκπαίδευση/ενημέρωση των πολιτικών αξιωματούχων σχετικά με την ανάγκη για διεθνή αστυνομική συνεργασία. Έτσι, θα μειωθούν οι πολιτικοί φραγμοί και θα καταστούν δυνατές οι διεθνείς αστυνομικές συμφωνίες, θα εξαλειφθούν τα γραφειοκρατικά εμπόδια που εμποδίζουν είτε τη σύναψη είτε την εφαρμογή τους και θα εξευρεθούν οι αναγκαίοι πόροι για το σκοπό αυτό.

Σε ότι αφορά τους παγκόσμιους ή περιφερειακούς Οργανισμούς¹⁹⁸, έχοντας την τεχνογνωσία, την εξειδίκευση αλλά και την εμπειρία, θα πρέπει να είναι αρωγοί στην προσπάθεια των Αρχών επιβολής του νόμου και κατά συνέπεια στα ίδια τα κράτη, για εγκαθίδρυση ή ανάπτυξη της υφιστάμενης αστυνομικής συνεργασίας.

Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να παρέχουν αναλύσεις για τις εγκληματικές τάσεις, εκπαίδευση, ενημέρωση πάνω στις νέες τεχνολογίες, πρόσκληση των Αρχών επιβολής του νόμου για διάλογο, ανταλλαγή εμπειριών, επίλυση των μεταξύ τους προβλημάτων.

---

¹⁹⁶ Δροσάκη Ασημνία, Μορφές Συνεργασίας και Πολιτικές για την τήρηση της Δημόσιας Τάξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Διπλωματική εργασία Π.Μ.Σ., Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση του Πανεπιστημίου Μακεδονία, Απρίλιος 2018, σελ. 52.

¹⁹⁷ Koenig D., Das D., International Police Cooperation- A World Perspective, Lexington Books, Oxford, 2001, σελ. 18.

¹⁹⁸ UNODC official website, Law enforcement, 2018: <https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/law-enforcement.html>.

Παράλληλα, θα πρέπει να συνδράμουν και να υποστηρίζουν τα κράτη, ώστε να εναρμονίσουν τις εθνικές τους νομοθεσίες σύμφωνα με τις διεθνείς απαιτήσεις προκειμένου αυτές να μην αποτελούν τροχοπέδη στην περαιτέρω ανάπτυξη της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας. Ταυτόχρονα, πέρα από τα κράτη, επιβάλλεται οι ίδιοι οι Οργανισμοί να είναι θεματοφύλακες των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θέτοντας δικλείδες ασφαλείας σχετικά με τη νομιμότητα των ενεργειών των αρχών επιβολής του νόμου. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να εξασφαλίζουν, ότι η ανταλλαγή ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων γίνεται αυστηρά και μόνο, για τους σκοπούς που ορίζει μια συμφωνία αστυνομικής συνεργασίας.

Επίλογος

Όπως παρατέθηκε, η αστυνομική συνεργασία επιχειρήθηκε αρχικά με πράξεις που ανήκουν στο softlaw (μαλακό δίκαιο), κάτι που επιδείκνυε ότι η επιδίωξη του θεμιτού αποτελέσματος απαιτούσε ένα ελάχιστο consensus (συμφωνία) μεταξύ των μελών του οργάνου ή των κρατών μελών, χωρίς η δέσμευση αυτή να οδηγεί και σε νομική δεσμευτικότητα. Ακολούθως, εμφανίστηκαν άλλα μέσα όπως ψηφίσματα, αποφάσεις δηλώσεις και συστάσεις με εντελώς αόριστο το βαθμό δέσμευσης. Η όλη κατάσταση βελτιώθηκε αναμφισβήτητα με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ με τη νέα τυπολογία των πράξεων που προβλέφθηκαν, αλλά και τη συμβολή του Δικαστηρίου, το οποίο παρά τον εντελώς περιορισμένο ρόλο, ο οποίος του ανατέθηκε, μπόρεσε να αναδείξει πλευρές υποχρεωτικής συμμόρφωσης των κρατών μελών προς τις εν λόγω ενωσιακές πράξεις. Επιπλέον, η Επιτροπή έθεσε ως προτεραιότητα μια ισορροπημένη ανάπτυξη σε όλη την Ένωση μέτρων κατά οποιασδήποτε μορφής εγκληματικότητας. Ωστόσο, βρισκόμαστε ενώπιον ενός κομβικού σημείου μεταξύ της δίωξης του εγκλήματος και της προστασίας των ατομικών ελευθεριών. Η Ευρώπη των αξιών, των ατομικών ελευθεριών και του μοναδικού νομικού πολιτισμού, οφείλει να θέσει όρια έτσι ώστε να προκύψει μία ισορροπία ανάμεσα στην ελευθερία και την ασφάλεια. Σε κάθε περίπτωση η δίωξη του εγκλήματος επιβάλλεται να μην αποτελεί αποκλειστική εθνική αρμοδιότητα, αντιθέτως επιβάλλεται η ανάπτυξη μιας συνεκτικής εταιρικής σχέσης μεταξύ δημοσίων εθνικών, τοπικών και περιφερειακών αρχών, μη κυβερνητικών οργανώσεων, ιδιωτικού τομέα και πολιτών. Επιπλέον, αναμφισβήτητα οφείλει να συμπράξει το σύνολο της κοινωνίας. Το γεγονός ότι οι αιτίες της εγκληματικότητας είναι ποικίλες, έχει σαν αποτέλεσμα αυτές να αντιμετωπίζονται με τη λήψη μέτρων σε διαφορετικά επίπεδα, από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες, σε σύμπραξη με τους φορείς διαφόρων αρμοδιοτήτων και εμπειριών, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών.

Πηγές - Βιβλιογραφία

Επίσημα Κείμενα

“Overview of drug trafficking cases at Eurojust Statistics on registered cases (Period of reference: 1 September 2010 to 31 August 2012)”

2001/748/EK Απόφαση του Συμβουλίου της 16ης Οκτωβρίου 2001

2005/C 168/01

2008/C 326/09

COM (2000) 49, 02.03.2000

COM (2004) 401

COM (2004) 811 τελικό, 11.01.2005

COM (2005) 195 τελικό, 19,5,2005

COM (2005) 232 final, 2.6.2005

COM (2005) 669 τελικό, 21.12.2005

COM (2006) 402 τελικό, 19,07,2006

COM (2007) 654, τελικό, 16.05.2007

COM (2010) 673 τελικό, Βρυξέλλες, 22,11,2010

COM (2010), 95 τελικό, Βρυξέλλες, 29.3,2010

COM (2011) 713 τελικό, Βρυξέλλες, 18,1,2012

COM (2011) και COM (2011) 750, Brussels, 15.11.2011

COM (2013) 173 final, Βρυξέλλες, 27,3,2013

Comprehensive Study on Cybercrime – Draft February 2013

Council Decision of 29 April 1999 extending Europol’s mandate to deal with forgery of money and means of payment, OJEC C 149, 28 May 1999

Council Decision of 3 December 1998 instruction Europol to deal with crimes committed or likely to be committed in the course of terrorist activities against life, limb, personal freedom or property, OJEC C26, 30 January 1999

Council Decision of 3 December 1998, supplementing the definition of the form of crime 'traffic in human beings' in the Annex to the Europol Convention, OJEC C26, 30 January 1999

Council of European Union, The European Union Counter – Terrorism Strategy, 14469/4/05 REV 4

Council resolution on the creation of a European network of airport law enforcement services (AIRPOL) 3051st JUSTICE and HOME AFFAIRS Council meeting, Brussels, 2 and 3 December 2010

ECRIS – Request for contributions, Brussels, 19 April 2011, 9300/11

EE 1992 L 370/76

EE 1992 L 383/17

EE 1993, L 36/1

EE 1996 C 313/1

EE 1996 L 322/3

EE 1996 L 322/5

EE 1996, C 322/7

EE 1996, A 273/1

EE 1997 C 10/3

EE 1997, L 63/2

EE 1998, L 11/1

EE 1998, L 11/1

EE 1999 C 162/1

EE 1999, C 26/22, 03.12.1998

EE 2000 L 140/1
EE 2001 C 187/5
EE 2001 C 356/1
EE 2001 L 153/1
EE 2001 L 181/6
EE 2001 L 297/1
EE 2002 L 190/1
EE 2002 L 302/1
EE 2002 L 333/1
EE 2002 L 355/1
EE 2004 L 358/1
EE 2005 L 253/22
EE 2005 L 68/44
EE 2005 L 68/44
EE 2005 L 68/44
EE 2005 L 68/44
EE 2007 L 71/9
EE C 158, 12.08.2005
EE C 312, 16.12.2002
EE C 358, 13.12.2000
EE L 02.08.2003
EE L 031, 06.02.2003
EE L 047, 18.02.2004
EE L 050. 25.02.2003

EE L 063, 06.03.2002
EE L 079, 26.03.2003
EE L 101, 15.4.2011
EE L 149, 02.06.2001
EE L 153, 08.06.2001
EE L 153, 06.08.2001
EE L 155, 18.06.2009
EE L 158, 03.04.2004
EE L 162, 20.06.2002
EE L 164, 22.06.2002
EE L 190, 18.07.2002
EE L 195, 27.7.2010
EE L 196, 02.08.2003
EE L 203, 01.08.2002
EE L 212, 07.08.2001
EE L 252, 06.10.2000
EE L 261, 06.08.2004
EE L 300, 11.11.2008
EE L 304, 30.09.2004
EE L 326, 13.12.2005
EE L 336, 30.12.2000
EE L 344, 28.12.2001
EE L 348, 24.12.2008
EE L 381, 28.12.2006

EE L 52, 3.3.2010

Eurobarometer 71, Public Opinion in the EU, 2009

Eurobarometer, Internal Security Report, Special Eurobarometer 371, November 2011

Eurojust: “Strategic Project on: “Enhancing the work of Eurojust in drug trafficking cases” Final Results, January 2012

European Data Protection Supervision, Opinion on the draft proposal for a Council Framework Decision on the use of Passenger name Records (PNR) data for law enforcement purposes, Brussels, 20 December 2007

European Parliament, Directorate General for Research, (1996), The third pillar of the treaty on European Union, co-operation in the fields of justice and home affairs

European Union Situation Report on East European Organised Crime, (Based on Information from 1996-2000), Open Version 2001

Europol 2000 Organised Crime Situation Report

Europol Press release

Europol Press release, 6 July 2001

Fact Sheet, Europol Drugs Unit, No 5, July 1998

Global Report on Trafficking in Persons, UNODOC, December 2012

ILO Global Estimate of Forced Labour, 2012

Joint Action of 10 March 1995 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union concerning the Europol Drugs Unit, OJEC, L062, 20 March 1995

Joint Action of 16 December 1996 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union extending the mandate given to the Europol Drugs Unit, OJEC, L342, 31 December 1996

Ministerial Agreement on the Establishment of the Europol Drugs Unit, Copenhagen, 2 June 1993

Norton Cybercrime Report 2011, Symantec, 7 September 2011

OJEC C 106, 13.4.2000

OJEC C185, 01/07/1999, Council Communication concerning the taking up of the activities of Europol

OJEC, C 149, 28.05.1999. Act No 1/99 of the Joint Supervisory Body of Europol of 22 April 1999 laying down its rules of procedure

OJEC, C 26, 30.01.1999, Council Act of 3 November 1998 adopting rules applicable to Europol analysis files

OJEC, L 164, 22.06.2002, Council Framework Decision of 13 June 2002 on combating terrorism

OJEC, L 190, 18.07.2002, Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States

OJEC, L 271, 24.10.2000, Council Decision of 17 October 2000

Population projections 2004-2050. EU population rises until 2025, then fall, Press releases, Europa, 8 April 2005

Press Release, «Europol takes up its full activities», Europol, 1 July 1999

Report on the cooperation between JHA Agencies in 2010, Brussels, 25 January 2011, 5675/11

Schnapauf, Der Amsterdamer Vertrag – Neuregelung οπ.πσελ. 20, Broek, The Amsterdam Treaty – Center for European Policy Studies (CEPS) 1998

SEC (2004) 693, 02.06.2004

Senate and House of Representatives of the Netherlands Parliament, (ed), (2002), From Europol to Patrolpol – Interparliamentary Conference on Democratic Control of Europol, Resolution

Synthetic Drugs network broken up, Europol Press Release, 12 January 2012, Eurojust assists in dismantling drugsmuggling operation, The Hague, 9 August 2013

Tampere Presidency Conclusions, 15/16 October 1999

The Joint Report by EUROPOL, EUROJUST and FRONTEX on the State of Internal Security in the EU, Brussels, 7 May 2010, 9359/10

Treaty on European Union, Title VI, Provisions on Co-operation in the field of justice and Home Affairs

Woodward, R. (1993), Establishing Europol, European Journal of Criminal Policy and Research

Ανακοίνωση της Επιτροπής KOM (1998) 459

Ανακοίνωση της Επιτροπής KOM (2000)

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – Εφαρμογή του Προγράμματος της Χάγης: η μελλοντική πορεία

Απόφαση 2003/170/ΔΕΥ

Απόφαση 2005/211/ΔΕΥ της 24ης Φεβρουαρίου 2005

Απόφαση 2005/211/ΔΕΥ της 24ης Φεβρουαρίου 2005

Απόφαση 2005/211/ΔΕΥ της 24ης Φεβρουαρίου 2005

Απόφαση 2005/211/ΔΕΥ της 24ης Φεβρουαρίου 2005

Απόφαση 2005/681/ΔΕΥ, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (CEPOL) και την κατάργηση της απόφασης 200/820/ΔΕΥ, ΕΕ L 256, 01.10.2005

Απόφαση Συμβουλίου 2005/358/ΕΚ, ΕΕ L 114, 04.05.2005

Απόφαση του Συμβουλίου 2001/427/ΔΕΥ, ΕΕ 153/1-38,6,2001

ΔΕΚ υπ. C-176/03

Διεθνής Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών φυλετικών διακρίσεων

Έγγραφο Συμβουλίου 5842/2/2020, «Σχέδιο στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας για την Ε.Ε.: Προς ένα ευρωπαϊκό πρότυπο ασφάλειας»

Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, Ρώμη, 4 Νοεμβρίου 1950, Συμβούλιο της Ευρώπης

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Τάμπερε, Συμπέρασμα Προεδρίας

Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS)

Κανονισμός 302/93/ΕΟΚ

Κοινή Δράση 96/747/ΔΕΥ της 29.11.1996

Κοινή Δράση 97/827/ΔΕΥ της 05.12.1997

Κοινή Δράση 98/245/ΔΕΥ

Κοινή Δράση 98/733/ΔΕΥ της 21.12.1998

ΚΟΜ (2006) 316

ΚΟΜ (2006) 79

Κώδικα των Ηνωμένων Εθνών (UN Code for Law Enforcement Officials)

Κώδικας συμπεριφοράς για τους αστυνομικούς

Ν.Δ. 1342/1970

Ν.Δ. 53/1974

Οικουμενική Διακήρυξη για τα δικαιώματα του ανθρώπου, Παρίσι, 10 Δεκεμβρίου 1948, Ηνωμένα Έθνη

Ομιλία Αρχηγού Αστυνομίας Κύπρου, Χρυσοστόμου Ζ. με θέμα " *Η Διεθνής Αστυνομική Συνεργασία στην Αντιμετώπιση του σοβαρού εγκλήματος και ο ρόλος της Αστυνομίας Κύπρου*" 28 Νοεμβρίου, 2016 - «*Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ένωσης*» - 20/01/2017

ΣΕΣΣ

Σύμβαση για την Ίδρυση της Europol

Σύμβαση της Europol

Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, 15-16 Οκτωβρίου 1999

ΣυνθΕΕ

Συνθήκη Schengen

Συνθήκη του Άμστερνταμ

Το Πρόγραμμα της Χάγης: Ενίσχυση της Ελευθερίας, της Ασφάλειας και της Δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΕ C 53, 3.3.2005

Υπ' αριθ. 217Α (111) Απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 1948 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών

Υπ' αριθ. A/RES/34/169 από 5/2/1980 Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε.

ΦΕΚ-256Α΄

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 20.12.1996, ΕΕ 1997, C 10/1

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 21.12.1998, ΕΕ 1998, C 408/1

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 23.12.1995, ΕΕ 1995, C 327

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αλεξιάδης Σ., Ανακριτική, Εκδ. Σάκκουλα, 3η έκδοση, 1993

Ανάγνου Μ., Ο ευρωπαϊκός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (1999 – 2013), εκδ. Παπαζήση, 2014

Γιαταγάνας Ξ. Η ενσωμάτωση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Συνθήκες, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2003

Ζαραφωνίτου Χ., Πρόληψη της εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2003

Ιωακειμίδης Π., Ευρωπαϊκή πολιτική Ένωση, θεωρία – διαπραγμάτευση, θεσμοί και πολιτικές, Η συνθήκη του Μάαστριχτ και η Ελλάδα, 2η έκδοση, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1995

Ιωακειμίδης Π., Η Συνθήκη του Άμστερνταμ: νέο πρότυπο ολοκλήρωσης ή από-ολοκλήρωσης; Εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα, 1998

Καρισιάδης Δ., Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων σε προοπτική, στο Σύνταγμα, Διμηνιαία επιθεώρηση συνταγματικής θεωρίας και πράξης, τεύχος 6, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2001, σελ. 16 επ.

Κουράκης Ν., Ποινική Καταστολή, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 1977

- Λαμπροπούλου Ε., Κοινωνικός έλεγχος του εγκλήματος, εκδ. Παπαζήση, 1994
- Μυλωνόπουλος Χρ., Το ευρωπαϊκό ποινικό δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, 2014, διαθέσιμο στο <http://www.mylonopoulos.gr/publication/article/49/to-eyropaiko-poiniko-dikaio-meta-ti-synthiki-tis-lisavonas.html>
- Νικολακοπούλου –Στεφάνου Η., Σακελλιιάδου Ζ., «Προς ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου», σε: Στ. Περράκης (επιμ.), Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, Από το Τάμπερε στη Χάγη και επέκεινα, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2007, σελ. 291 επ.
- Παπαγιάννης Δ., Ο ευρωπαϊκός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 2001 (1η έκδοση) και 2008 (2^η έκδοση)
- Παπαδημητρίου Γ., Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Σταθμός στη θεσμική ωρίμανση της Ευρωπαϊκής Ένωσης», εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2001
- Παπαϊωάννου Α., Οι Βρετανοί δικαστές και η τρομοκρατία, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 2005
- Παπαϊωάννου Ζ., Περιεχόμενο και όρια της αστυνομικής εξουσίας, εκδ. Σάκκουλα, 2004
- Περράκης Στ., «Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης στην Ε.Ε.», εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2007
- Σαχπεκίδου Ε., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β΄ Έκδοση, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2013
- Σκουρή Β. & Τάχου Α., Δίκαιο Δημόσιας Τάξης, εκδ. Σάκκουλα, 1990
- Σπινέλλη Κ., Η γενική πρόληψη των εγκλημάτων, εκδ. Σάκκουλα, 1982
- Στεργιούλης Ε., Η ευρωπαϊκή αστυνομική υπηρεσία Europol, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2003
- Στεργιούλης Ε., «Η προστασία του Ευρώ στο πλαίσιο της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας», ΠοινΔικ, 5/2002, σελ. 12 επ.
- Στεργιούλης Ε., Κοινωνιολογία της αστυνομίας, εκδ. Παπαζήση, 2008

Στεφάνου Κ., Τσινισιζέλη Μ., Φατούρου Α., Χριστοδουλίδη Θ. (επιμ.), Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, τόμος Α΄, Ενοποιητική Δυναμική, Δικαιοταξία – Διακυβέρνηση, εκδ. Σιδέρης Ι., 2006

Συμεωνίδου Ε. – Καστανίδου, Ο ορισμός της τρομοκρατίας, ΠοινΔικ 2002, σελ. 91 επ.

Σακελλαρίου Κ., *Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 2008

Φαρσεδάκης Ι., Ανακριτική – Δικαιώματα του ανθρώπου και εγκληματογένεση, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 1984

Εργασίες – Έρευνα

Δροσάκη Ασημένια, Μορφές Συνεργασίας και Πολιτικές για την τήρηση της Δημόσιας Τάξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Διπλωματική εργασία Π.Μ.Σ., Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση του Πανεπιστημίου Μακεδονία, Απρίλιος 2018

Μπάλλας Αθανάσιος, Διεθνής Αστυνομική Συνεργασία, Διπλωματική εργασία Π.Μ.Σ., Διεθνές Δίκαιο και Διπλωματικές Σπουδές του Παντείου Πανεπιστημίου, 2018

Ανασκόπηση Ευρωπόλ, Γενική Έκθεση Πεπραγμένων της Ευρωπόλ, Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία, 2011, σελ. 22

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Arap J., Justice and Home Affairs in the EU, Liberty and Security after enlargement, Edward Elgar, 2004

Bunyan, T. (ed), Statewatching the new EUROPE, (1993), «Trevi, Europol and the European State» διαθέσιμο σε <https://www.statewatch.org/news/handbook-trevi.pdf>

Cf.J. Moran, Justice and Home Affairs in the treaty of Amsterdam: Reform at the price of fragmentation, ELR 1998, διαθέσιμο σε <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31999Y0123%2801%29>

Christine van den Wyngaert, «Organised crime, Proactive policing and international police co-operation in criminal matters: Who controls the Police in a translational

context?» σε: Monica de Boer (ed.), *Undercover Policing and Accountability from an International Perspective*, European Institute of Public Administration, σελ.30 επ.

Cran, John. “Institutional theory of police: a review of the state of the art”, σε: *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management*, Vol. 26, No 2, 2003, σελ. 12 επ.

Crawshaw, R./ Devlin, B./ Williamson, T., *Human Rights and Policing*, Kluwer Law International, The Hague, 1998

Den Boer, M. (ed), *Undercover Policing and Accountability from an International Perspective*, European Institute of Public Administration, 1998

Hywel Ceri J., Pinenda Polo C., “Beyond the Common Basic Principles on integration: The next steps”, EPC/KBF multicultural Europe Team, Issue Paper 27, 15 April 2005, σελ. 54 επ.

Klaauw van der J., “The Future Common Asylum System: Between a Closed – Circuit and an Open – Ended Scheme?”, 2004

Kleinig John & Zhang Yurong (eds), *Professional Law Enforcement Codes* (Greenwood Press), 1993

Koenig D., Das D., *International Police Cooperation- A World Perspective*, Lexington Books, Oxford, 2001

Neyroud P./ Beckley, A. *Policing, Ethics and Human Rights* (Willan Publishing), UK, 2001

V. Mitsilegas, *EU Criminal Law*, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2009

Waddington, P.A.J. *Calling the Police* (Avebury), USA, 1993

Wilson, O.W. *Police Administration* (C.C. Thomas), Springfield, Illinois, 1950

Woodward, R. (1993), *Establishing Europol*, *European Journal of Criminal Policy and Research*. Vol.1, No 4, σελ. 6 επ. διαθέσιμο στο https://www.academia.edu/22210393/Establishing_Europol

Διαδικτυακοί ιστότοποι

[https:// www.europol.europa.eu/ sites/ default/ files/ flags/ eurojust.pdf](https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/flags/eurojust.pdf)

[https:// www.statewatch.org/ news/ 2010/ feb/ eu-cooperation-between-agencies-5816-10.pdf](https://www.statewatch.org/news/2010/feb/eu-cooperation-between-agencies-5816-10.pdf)

[https:// www.europol.europa.eu](https://www.europol.europa.eu)

[https:// www.cepol.europa.eu](https://www.cepol.europa.eu)

[https:// www.frontex.europa.eu](https://www.frontex.europa.eu)

[https:// www.eurojust.europa.eu](https://www.eurojust.europa.eu)

Πλήρες κείμενο της Συνθήκης του Άμστερνταμ, <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-amsterdam>

Πλήρες κείμενο της Συνθήκης της Νίκαιας,

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/4/%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%B7%CE%BA%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B7%CF%82>

Agreement between Eurojust and Europol, <[https:// www.europol.europa.eu/ sites/ default/ files/ flags/ eurojust_.pdf](https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/flags/eurojust_.pdf)>

Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης: Γενικές πτυχές, <https://www.europol.europa.eu>

Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης – μια ανοιχτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες, 2010/C115/01, <https://eur-lex.europa.eu>

Άρθρο 88§1 ΣΛΕΕ, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016E/TXT&from=EL>

Άρθρο 88§3 ΣΛΕΕ, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016E/TXT&from=EL>

Το Πλήρες κείμενο παραγράμματος της Στοκχόλμης [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52010XG0504\(01](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52010XG0504(01)

Interim report on cooperation between JHA Agencies, Brussels, 29 January 2010, 5816/10, <[https:// www.statewatch.org/ news/ 2010/ feb/ eu-cooperation-between-agencies-5816-10.pdf](https://www.statewatch.org/news/2010/feb/eu-cooperation-between-agencies-5816-10.pdf)>

Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία και την κατάρτιση στον τομέα της επιβολής του νόμου (Ευρωπόλ) και για την κατάργηση των αποφάσεων 2009/371/ΔΕΥ και 2005/681/ΔΕΥ, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52013PC0173>

Ατυπη συνάντηση Υπουργών, αρμόδιων για την Μετανάστευση, την Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας και των Ναρκωτικών, Λονδίνο, 20/10/1986, Αναδημοσίευση από το Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σελ. 3, http://aei.pitt.edu/1095/1/immigration_ministers.pdf.

Ευρωπαϊκή Σύνοδος Κορυφής του Μάαστριχτ, Συμπεράσματα, http://www.europarl.europa.eu/summits/maastricht/default_en.htm

Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:1992:191:FULL&from=EN>

Κατάρτιση της σύμβασης βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Σύμβαση Europol), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1995:316:0001:0032:EN:PDF>

Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας Europol, 2009/371/ΔΕΥ, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:121:0037:0066:EN:PDF>

Κανονισμός (Ε.Ε.) 2016/794 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0794&from=EL>

Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:1992:191:FULL&from=EN>

Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας Europol, 2009/371/ΔΕΥ, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:121:0037:0066:EN:PDF>

Κανονισμός (Ε.Ε.) 2016/794 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0794&from=EL>

Europol, Making Europe Safer. Προφίλ της Europol, Ευρωπαϊκός οργανισμός επιβολής του νόμου, www.europol.europa.eu.

Europol official website, Services and Support, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support>

Europol Official Website, Secure Information Exchange Network Application (SIENA), <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support/information-exchange/secure-information-exchange-network-application-siena>

Europol Official Website, Services and Support: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support>

Europol Official Website, Platform for Experts – EPE, <https://epe.europol.europa.eu/>

Europol operational agreements, agreement between Interpol and Europol,

https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/agreement_between_Interpol_and_Europol.pdf

Europol Official Website, partners and agreements, <https://www.europol.europa.eu/partners-agreements>

The Schengen area - European Commission - Europa EU, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/docs/schengen_brochure/schengen_brochure_dr3111126_en.pdf

Κανονισμός (ΕΚ) 1987/2006,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:381:0004:0023:EL:PDF>

Κανονισμός (ΕΚ) 1987/2006,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:381:0004:0023:EL:PDF>

Απόφαση 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX:32007D0533>

Εκτελεστική Απόφαση (ΕΕ) 2017/1528 της Επιτροπής της 31ης Αυγούστου 2017 που αντικαθιστά το παράρτημα της εκτελεστικής απόφασης 2013/115/Ε.Ε. για το εγχειρίδιο S.I.Re.N.E. και άλλα μέτρα εφαρμογής σε σχέση με το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D1528&from=EN>

UNODC official website, Law enforcement, 2018:
<https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/law-enforcement.html>

